

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת בראשית תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא בתרא. יש נחלקין – פרק שמיני דף קיז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
רלב
 תוספות

1 בגלעד אבי חפר ובמכר אבי לגעד לעיל מינה איירי, ואיכא למימר דאנלעד קאי,
 2 ומאי "שני" – שני בלעז, כלומר בן גבול, כדכתיב "בן חפר בן גלעד", הרי שלשה
 3 חלקים: שני חלקי בבורה, וחלק צלפחד עצמו שהיה מיוצאי מצרים. והאי דלא
 4 קתישי בלעז מנייהו חלקים ארביה חלקים שהיה להם לננות צלפחד, כדכתיב (יהושע ז)
 5 'ויסלו חבלי מנייהו' – שנתא דהאם – שנתא דהאם

גמרא תנן כמאן דאמר: ליוצאי מצרים נתחלקה
הארץ; הנהיא; רבי יאשיהו אומר: ליוצאי מצרים
נתחלקה הארץ, שנאמר: "לשמות מפות אבנתם
ינחלו". אלא מה אני מקיים "לאלה תחלק הארץ
בנחלה"? "לאלה" – פאקלה, ליוצאי את המפולס; רבי
יונתן אומר: לבאי הארץ נתחלקה הארץ, שנאמר:
"לאלה תחלק הארץ בנחלה". אלא מה אני
מקיים "לשמות מפות אבנתם, ינחלו"? "משונה נחלה
 זו מכל נחלות שבעולם, שכל נחלות שבעולם –
 חיון יורשין מתים, וכאן מתים יורשין חיון אמר
 רבי: אימשול לך משל, למה הדרבך דומה? לשני
 אחין כהנים שהיו בעיר אחת, לאחד יש לו בן
 אחד, ואחד יש לו שני בנים, והלכו לגורן, זה
 שיש לו בן אחד – נוטל חלק אחד, וזה שיש לו
 שני בנים – נוטל שני חלקים. ומחזירין אצל אביהן,
 וחזירין וחלקין בשות. רבי שמעון בן אלקנה אומר:
 לאלו

בבא בתרא אבות מנין דרעבתו מאוב דכתיב, ורבותי, ורבותי
 משה ואהרן וגו. לשמות מפות אבותם – של אלה שנמנו ביציאת מצרים, ינחלו
 אלו. ולאחין יחלקו בתחלה, ואלו אשר קמו תחתיו יירשום. ולקמן מפרש מגיל דהאי
 "אבותם" – ביצאי מצרים קאמר. לאלה תחלק – כדכתיב לעיל "אלה פקודי בני ישראל
 שש מאות אלף ואלף ושבוע נאות ושלשים" וסמיך ליה "ידבר ה' אל משה לאמר לאלה
 תחלק הארץ" – אלמא לבאי הארץ נתחלקה. כאלה – שון בני עשרים. ולבני עשרים
 שיצאו ממצרים נתחלקה הארץ, אבל לא לפלגים שיצאו פחות מבן עשרים, שלא נטלו
 חלק בארץ כל בני גיזמה, אלא בכותב מורשיהון, ואם לא היה להם שום מוריש
 שיצאו ממצרים, כגון שלא היה להם אב ולא דוד ואח שמתו במדבר בלא בנים – או לא
 נטלו חלק בארץ, ובסיפרי כתב: בני הלמדנו לומר "לאלה תחלק הארץ" – מפני ששירים
 וקדרשים כלומר, לאפקי עשרה שבוך שהיו אהיה לזון חלק בה, ואפילו בניהן אינן זוכין
 בה בשביל אביהן, בני אבות קניהם אם היו מיוצאי מצרים, כדארמיתין לקמן: בני
 מרגלים ומתלוננים נטלו ככותב אבי אביהן וככותב אבי אמותיהן, לבאי הארץ נתחלקה
 הארץ – ולא ליוצאי מצרים, ודאן חזקינן אחר היוצאין אלא אחר הנכנסים. דראובן
 ושמעון שיצאו ממצרים והולידו בנים במדבר, זה עשרה חזק אחר, אי היה אזלינן בתר
 יוצאי מצרים – היה נוטל האחד כנגד כולו, אבל עכשיו – העשרה נוטלין עשרה
 חלקים, והאחד נוטל חלק אחד. אלא מה אני מקיים לשמות מפות אבותם – דרמנע

1 **ומחזירין** אצל אביון וחזירין וחלקין בשות – בפרוש חומש פירש רש"י ומחזירין אצל
 2 אבי אביון, ורעה לפרש: אדם שיצא ממצרים ולו שני בנים, ולאחין שני בנים
 3 לזה בן אחד ולזה שנים, והשתא כשמחזירין לבאי אביון – יש לחזור ולחלקו בשות, שמכרו
 4 באין, ואין לו לירש לזה יותר מלזה. שאם לא יצא אבי אביון ממצרים אלא באותו קצב
 5 חלקים בשות בשותהו לראובן כל אחד לאביהו
 6 הלא כל אב חזירי וירשתי לבני, ולא לבני אחיו?
 7 והא דקאמר דבאטל משל לשני יחיסם תריה, ואין
 8 מזכיר אביון – לא נקטנוהו אלא למשל בעלמא.
 9 וקשה, לפרושהו זה היה למיכתב "לשמות מפות
 10 אבות אבותם", דכשאי אבי אבות אלא אבות
 11 לבדם – לא נפקא מינה מדי בחוריה ועו:
 12 בתוספתא שהביא רבינו שמואל אלא קמי אלא:
 13 שני אחין שהיו מיוצאי מצרים לזה יש לו תשעה
 14 וכו', ולא קמי: שני אחין ואביון ורעהו לרבינו
 15 יצחק בן אשר: דגרת הכותב והוא, כשמחזירין
 16 אצל אביון שחלקין אותו שני אחין בשות אף
 17 על גב דבעלמא אין חזין כך – הבא גזרת
 18 הכותב, מהך שני מקראות. ודקאמר מתים
 19 יורשים את החיים – לא אורי דירש נמש, אלא
 20 כעין יורשה. ואם איתמר מאי נפקא מינה, בן
 21 למאן דאמר ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, בין
 22 למאן דאמר לבאי הארץ נתחלקה, והשתא
 23 כשמחזירין כל באי הארץ לחלקין כל מה
 24 שנטלו, והאבות יחלקו בשות – הרי הוא כאילו
 25 ליוצאי מצרים נתחלקה ושי לומר: דוקא בשון
 26 אחין חזירין וחלקין בשות, אבל אם אינן אחין –
 27 לא. ואם לזה תשעה נטלו לזה אחד – זה הוא תשעה לחיבתו חזר נטל אחד. אבל
 28 למאן דאמר ליוצאי מצרים – כולן נוטלין בשות. והא פירש הקונטרס דראובן ושמעון
 29 שיצאו ממצרים והולידו בנים במדבר זה עשרה חזק אחר, אי אזלינן בתר יוצאי מצרים היה
 30 נוטל האחד כנגד כולו, אבל עכשיו עשרה נוטלים עשרה האחד נוטל חלק אחד – לא
 31 מיירי בראובן ושמעון אחים. דאם בן גאם לאמר לבאי הארץ ולחלקין בשות, אלא
 32 נכרים הם. ורבינו הם מפרש: דכשנכנסים מחזירין לאבותיהן – כל אבות ישראל וחלקין
 33 בשות. ונפקא מינה בין למאן דאמר ליוצאי מצרים בין למאן דאמר לבאי אביון – לעין
 34 ספליים, הכי היו האבות בני עשרים מיוצאי מצרים ומתו במדבר, ובניהן כשנכנסו לארץ
 35 כולם ספליים או נשים, כגנות צלפחד, למאן דאמר ליוצאי מצרים נתחלקה – היו נוטלין,
 36 ולמאן דאמר לבאי הארץ – לא היו נוטלים כלום. או איפכא, אם יצאו ממצרים ספליים
 37 ולא אבות, וכשכבאו לארץ היו בני עשרים, או הם או בניהם, למאן דאמר לבאי אביון
 38 נוטלין, ולמאן דאמר ליוצאי מצרים – אין נוטלין, וקשיא לפרושהו: דאמאי נטלו בתוספתא
 39 שני אחין? ועד קשיא לרבינו יצחק בן מרדכי: ד"לשמות מפות אבותם" משמע אחין דוקא,
 40 דבכל מקום קוראין לאחין אבות, כגון "לא יזמתו אבות לבנים" ומפקינן (סדרותיו בו, ב)
 41 דבן אחיו פסול לו לעלות. ואם מרבנים לא יזמתו על אבות" נפקא לן (שם) דאחי האב פסול
 42 וגם משם יש להוכיח שיש להחזיר אצל האבות, ולא אצל אבי אביו.
 43 תעד

1 דאחין יורשים ממתים נמי יש לחלק בתחלה. ומפרש ואזיל דלחכי ארני "לשמות מפות אבותם ינחלו" –
 2 אותה בניהן לפי השבון מפות אבותם, כאילו ליוצאי מצרים, והדיו ראונו ושמעון אבותם, נתחלקו יחד אחד עשר חלקים. ובגון דהנהו יוצאי מצרים היו בני עשרים, וזמאי
 3 דבאי הארץ, דקפיד קרא לענין תחלה ארץ ישראל אבני עשרים, כדכתיב "לאלה". והבנים אינו בן אם שלוחים בעלמא לחביא לשניאן אחד עשר חלקים. וחזירין ראונו ושמעון
 4 ומחזירין לבניהן, בני ל ראונו נוטלין מחצה מאחד עשר חלקים, ובגו של שמעון נטל מחצה. והכי תריא בתוספתא (פרק שביעי): כיצד שני אחין שהיו מיוצאי מצרים יצאו
 5 יש לו חשת בעזר ולואדו יש לו בן אחד, ולפלגים בתו תעשה כרוץ. והדיו עשרה חלקים – חשתה נטלו לתר לתר חשתה לתכין – חזיריהו ונכנסו לאבותיהם וחזרו
 6 האבות והירשום לבניהן – תשעה אחין נטלו מחצה שון כרויים חוצי, ואחד נטל מחצה שון כרויים חוצי. והוה שאמרו בכל מקום חזין יורשין את המתים, וכאן המתים יורשין
 7 את החיים. וכך היה התענה של ברייתא כסיפרי: שנה הכותב נחלה זו מכל נחלות שבתורה, שכל נחלות שבתורה, חזין יורשין את המתים, וכאן המתים יורשין את החיים. אמר
 8 רבי: משל למה הזהיר רומה – לשני אחין כהנים שהיו בעיר, לזה לו בן אחד ולזה לו שלשה בנים, ויצאו לגורן, זה נטל סאה ואלו נטלו שלש סאין, והולכיו אצל אביון,
 9 וחזרו וחלקו בשות, כיצד בן אחד אומר בבאי הארץ, זה נטל סאה ואלו נטלו שלש סאין, וחזרו וחלקו בשות, כדפרישית לעיל.
 10 והשתא מתוקמי שני קראי: "לאלה תחלק הארץ" אשמועינן שישל כל אחד חלק אחד, וארני "לשמות מפות אבותם" לענין חלוקה, לחלק בניהן מה שנטלו כאילו ליוצאי
 11 מצרים אבותיהם נתחלקו והזו חלקים עשילו, ונטל בן שמעון מאלו החלקים כנגד כל בני ראובן. שני אחין כהנים – והתנו בניהן לחלוק כל התרומות הניתנות לשניהן בשות.
 12 לאלו

בבא בתרא. יש נוהלקן - פרק שמיני דף קיז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

ועד הקשה, ומאי פירך לקמן: אלא למאן דאמר לבאי הארץ אמאי בוויתו בני יוסף? (לכן) ולפיך פירוש רבנו תם, כן עריך צווחו לדאמר לבאי הארץ כמו למאן דאמר ליוצאי מצרים: דמכל מקום לא נטלו אכל פיה מה שדחו האבות שיצאו ממצרים, כיון שכל אבות ישראל חלקו בשחור אבל אם אין חלקן בשחור אלא ארזן - אתי שפיר דאדפריך, ואף

על פי חלקו אבות בני יוסף מועטין - הרי החיזור
לכן בניהן לפי מה שנתרבו. ועריך לומר פירשו
רבנו תם שאין מחזירין אלא לאותן אבות
שבאונו שבט, ולא לכל ישראל. והכי משמע
"לשמות משות אבותם ינהלו" - דוקא לאבות
שבאונו משת. ורבינו תם דחק לתרץ בענין אחר,
הדוחק, **בבבאן** ומבאן נטלו חלקו מבאן ומבאן
- באדם אחד אירי, שנטול שני חלקים בשביל
עצמו, שהיה מיוצאי מצרים ומבאי הארץ,
כדומה בתוספתא שהביא בקונטרס עצמו.
דקנתי, רבי שמעון אומר: אף נתחלק ליוצאי
מצרים. כיצד? היה מיוצאי מצרים ולא מערבות
מואב, מבאי הארץ ולא מיוצאי מצרים - נטול
חלק מבאן ומבאן וכו'. וכן היה רבי שמעון אומר:
יודיעש וכלב נטלו שלשה חלקים בארץ, שהיו
מיוצאי מצרים, ומן העומדים בערבות מואב
ונטלו חלקם של מרגלים. והימיה דאם כן יודיעש
וכלב נחמת ביאת הארץ נטלו מערבות מואב.
דדא כתיב "לאלה תחלק הארץ", ואם כן מערבות
נטלו יתרים מבני ששים, דדא יודיעש עלה בן מואב
ועשר ולא פת ארס את ישראל אלא עשרים ושמונה
שנה, וכן כלב היה מיני בני שמונים בדרכיבו (יודיעש ע"ב) וכן ארבעים שנה אנכי בשלוח משה
עבר ה' ואל גוריה בני שמונים כדמרינן לקמן דלא גוריה על בני ששים. מעריכו, אף על
גב דרכיבו בנינו של ישראל "מבן ששים ומעלה" - לא גמרינן מעלה מעריכו, ומדמנני
בערבות מואב יתרים מבני ששים - נמנו נמו כן במדבר סיני, ואם כן הדיכי תריכו בנינו של
ערבות מואב "ובאלה לא היה איש מקפדי משה וגו' ולא נטרם מיהם אם כי אם כלב בן יפנה
ויודיעש ע"ב נון? ובין שבענתי יתרים מבני ששים - הלא נשאר יאיר בן ננשה ומכיר בן ננשה
שגורלו בימי יעקב, ולא מונו עד שבנכסו לארץ, כדאמרין לקמן, דלא גוריה גוריה על פחות
מבן עשרים ויתרים וטראה לרבינו משונון בן אברהם, דהכי קאמר קרא: ובאלה לא
היה איש מקפדי משה ויודיעש שהיו ארזין שתגור עליהם גוריה, כי אם כלב בן יפנה ויודיעש
כן נון, ולא היו בני ששים בארץ.

בשלמא למאן דאמר ליוצאי מצרים היינו דרכיבו לרב הרבה נחלתו - כלומר, לרב
ביצאת מצרים תרבה, אף על פי שהיו מועט בניסוחו לארץ. ולמעט ביצאת
מצרים תמיעט, אף על פי שהיו עתה רב בניסוח הארץ. והכי דריש בספרי, כמו שהביא
בקונטרס, והניא בדריא: "לרב תרבה, הרי שיצאו עמו עשרה בנימ מצרים ובניסוחו לא
נמצאו אלא חמשה - קראו אני לך"ן "לרב תרבה". פירושו: שנטולין מושה ששאריו
עשר חלקים, הרי תרבה נחלתו, ומיהו, סיפא לא דמי לאה, דקנתי: שיצאו עמו מושה
בני מצרים ובניסוחו נמצאו עשרה - קראו אני עליו "למעט תמיעט", והשתא נחלת
אוןך תמעה לא נתמעטה במה שנמצאו עשר, ומכלל מקום נטולין מושה חלקים,
וחמשה

ואחד פורטא. והאי תנא סבידא ליה ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, ואיכא למימר דמסקא דבמילתא דרבי שמעון בן אלעזר, היה
של מרגלים ומתולגנים, שבאו לארץ ולא היו יכולין לטול בשביל אביהן, - טילו בזכות אבי אביהן, אם היו מיוצאי מצרים. אבל חלק אביהן, שהיה ראוי להן לטול בשביל אביהן
עצמו, שהיה מיוצאי מצרים - אותו חלק נתן ליודיעש וכלב מן המרגלים, ושל מתולגנים נתן לכל השבטים, ונכות **באי אמותיהן** - אם לא היה לאמותיהן אחיק, ולקמן מוקף
לךך סיפא אפילו למאן דאמר לבאי הארץ נתחלקה, ובכון דלא היו בני עשרים כשנכסו לארץ, דלא נטלו בשביל עצמן אלא נטלו על ידי חוריה, שהחזירו בני אבי אביהן ובני
אבי אמותיהן נחלה של חלקן בניהן לזקניהן, כדכתיב "לשמות משות אבותם", וחזרו והורישו לנחלה ומתולגנים עקרו, דבני בניו ר"ח חלק בנימין. **בבבאן** - דדאי "אבותם" על
יוצאי מצרים קאמר, ודילפינן מניה ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ? דלמא לשכטים קאמר, שנים עשר בני יעקב, להם נתחלקה הארץ, ולא ליוצאי מצרים קאמר ליוצאי מצרים
קאמר לחו - דודאי להם נאמר פסוק זה, בראה בעיני דהכי גרסינן: בשלמא למאן דאמר ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ היינו דרכיבו לרב תרבה נחלתו ולמעט תמיעט נחלתו

לאלו ולא לו - ליוצאי מצרים ולבאי הארץ, וחוזה לית ליה לאלה תנא, ומתניחין
ותמוקמו שפיר אליביה, דבנות צלפחד לדידהו נמי נטלו חלקים, דדא אתי ליה
נמי ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, והיינו אמרן לעיל: הן כמאן דאמר ליוצאי מצרים
נתחלקה הארץ, ולא אמרינן "מתניחין רבי יאשיהו היא", משום דתמוקמו נמי כרבי
שמעון בן אלעזר. היה מיוצאי מצרים (ואל
בבבאן הארץ) - בני - זכאי פירושה אם היה
מיוצאי מצרים ולא מבאי הארץ. כגון ראובן
שיצא ממצרים והוא בן עשרים, והוליד בנים
במדבר, ומת ראובן, ובניו היו טפלים בבניסוח
לארץ, ואינן יכולין לטול בשביל עצמן לפי
שאין בני עשרים - נטולין בניהן חלק אחד
שביל ראובן שהיה מיוצאי מצרים. היה **בבאי**
הארץ - ולא מיוצאי מצרים. כגון ראובן
שהוליד בנים במצרים ומת במצרים, והבנים
היו טפלים ביצאתו, וכשנכסו לארץ היו בני
עשרים - נטולין כל אחד חלקו על באי הארץ.
אי נמי, כשיצא ראובן ממצרים לא היה בן
עשרים, והוליד בנים במדבר, ומת ראובן
והבנים נכנסו לארץ - נטולין חלקו בשביל
שחן באי הארץ, אם הם עשרים - נטולין
עשרה חלקים. היה **בבבאן ומבאן** - כגון ראובן
שהיה בן עשרים כשיצא ממצרים והוליד בנים
במדבר ומת, והבנים היו בני עשרים בבניסוח
לארץ - נטולין חלקו בשביל עצמן שחן באי
הארץ, ונטולין נמי חלק אחד בשביל אביהן
שהיה מיוצאי מצרים. ויש מפרשים: היה מבאן ומבאן - באדם אחד מירי, שהיה
שהיה מיוצאי מבאי הארץ, כגון שיצא ממצרים יתר מבן ששים ונכנס לארץ, דאמרין
לקמן: לא גוריה גוריה ביתר מבן ששים, דהוה ליה גבורא עימי מיוצאי מצרים
ומבאי הארץ, הלכך טולו שני חלקים. ולא מילתא היא, ומדמה באי הארץ לא טול,
דכי כתיב "לאלה תחלק הארץ" - אבני יוצאי מצרים הוא דרכיבו, שלא היה בון איש
מקפדי משה ואהרן הבן, ולא יוצאי מצרים עצמן קאי. ומיהו, יש ללמד דנטול שני
חלקים, מדרתי בתוספתא: וכן היה רבי שמעון אומר: יודיעש וכלב נטלו שלשה חלקים
בנחלה, שהיו מיוצאי מצרים ומן העומדים בערבות מואב, ונטולו חלקם של מרגלים.
מרגלים - אף על פי שהיה לבניהן שבאו לארץ לטול חלק אביהן שהיו מיוצאי מצרים
אפילו הכי לא נטלו, אלא יודיעש וכלב נטלו חלקו, כדרכיבו "היו כן כלב בן יפנה
לקמן בשמעתין, שהיו בחלקן, שאמרה תורה: נחתיבו רשע - יכא דזיק וזכה בחלק.
ומקרא שמעינן של היה למרגלים ומתולגנים ועדת קרח חלק בארץ. ומקדמיה בנת
צלפחד "אבניו מת במדבר" (במדבר כז) "הוא לא היה בתוך העדה" - אילו מרגלים,
"יודיעש על ה" - אילו מתולגנים, "עדת קרח" - כמשמעו, "למה יגרע שם אבינו"
מאחר ולא היה לא ממרגלים ולא מתולגנים ועדת קרח. מכלל דכל הךך לא נטלו
בניהן חלק בארץ בזכות אבותיהן, מתולגנים ועדת קרח - לקמן מפרשי: מתולגנים
שבעתי קרח, והיינו חמשים ומאתים איש, ולא היה להם חלק בארץ, שלא נטלו בניהן
את חלקו אף על פי שהיו מתולגנים מיוצאי מצרים, אלא כמאן דלידתה דמו, וכו' כל
השבטים בחלקם, כאילו נתחלקה ליוצאי מצרים בלא מתולגנים, ותרבה חלק כל אחד

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51

בבא בתרא. יש נחלוך – פרק שמיני דף קיז עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רמג תוספות

1 אלא דאמר לבאי הארץ נתחלקה מאי לרב תרבה נחלתו וגו' קשיא – ולא
 2 גרסינן מאי 'בין לרב למעט', ודמחזיא לא מצי לאקשוויי מדי, דהא איצטרך למודש
 3 מניה דארץ ישראל לשבטים איתפלו, שלקחו כל השבטים זה כזה על פי הגורל,
 4 שבו ומעטת כמרביה. דהכי משמע "על פי הגורל תחלק נחלתו" – בין שהוא רב
 5 בין שהוא מעט, אותו השבט מה שיהיה הגורל
 6 יתקן לקמן בפירוק (קכב. א). ועוד דרשיה מניה
 7 דבנכספס נתחלקה הארץ, אבל מילרב תרבה
 8 נחלתו משה, דמחזיא למי שהיה רב ביציאת
 9 מצרים, כדכתיב בתורה: 'ולשמות מוטות אבותם'
 10 ינחלו אף על פי שעכשיו נתמעט בכניסתן
 11 לארץ – תרבה נחלתו, ולאחוז שהיה מעט
 12 ביציאת מצרים – נתמעט גם עתה נחלתו,
 13 אף על פי שנתרבה. והכי קניי לה בספרי
 14 בהיא: 'לרב תרבה נחלתו' וגו', הרי שיצאו
 15 עמו ירשה בנים מוצרים, ובכניסתן לא נמצאו
 16 אלא מעשה – קראי אני עליו 'לרב תרבה'
 17 נחלתו. הרי שיצאו עמו חמשה בנים ממצרים
 18 ובכניסתן נמצאו עשרה – קראי אני עליו
 19 'ולמעט נתמעט נחלתו', דסלקא דעתך אמינא
 20 נחולו ברה השתא, קא משמע לך, קשיא –
 21 לדידך קשיא, דלא ידעין לתרזיני קרא אליבא
 22 הדוחא. ונא דליכא למעשה: 'לרב תרבה' –
 23 אותו שהוא רב עכשיו תרבה נחלתו, 'ולמעט'
 24 – שהוא מעט עכשיו נתמעט נחלתו. ודמרא
 25 הוא כדכתיבו לעיל 'לאלה חלק הארץ', ולא
 26 ערך קרא, וגם אין לשון 'תרבה' 'רמעט'
 27 משמע אלא כשהו נטל שיהיה רבה לו מעט, שחלק
 28 איש זה מרובה חלק חבריו מועט. אבל כשכל
 29 החלקים שרים – חן הוא תרבה ונתמעט, אלא
 30 דכי היה ליה למימר: חן הוא חלק יתחלו. ובחורה נמי ליכא לאוקמיה, דמ'לשמות מוטות אבותם' שמעינן לה שפרך אליביה דהא נתא. ועוד: 'תרבה' 'רמעט' ששמעו נטילה ראשונה
 31 שנטול כל אחד חלקו קודם שיהיו לאבותיהם, כדכתיב בספיה דקרא 'איש לפי פקודיו יתון נחלתו'. היינו דקא צווחו בנות צלפחד – למה יגרע שם אבני מתוך משפחתו שובה
 32 בארץ ישראל, כי אין לו בן, שאלו היה לו בן היה נטול הבן חלקו של אביו שהיה מוציא מצרים, ועתה כשביל שאין לו בן – למה לא נגרש את חלקו? ליה הוה – לצלפחד
 33 נחלה בארץ ישראל דלישקול, ולא הוא ולא יוצאי ריבו כבחות. שהרי לבאי הארץ נהנה ואפילו אם היה לו בן – לא היה נטול כלום בשביל אביו, ואפילו בשביל עצמו אם
 34 הוא פחות מעשרים, ומאי האי דקא צווחו בשביל שאין לו בן אלא לחויה ולישול בנכסי חפר – דמנא דאית ליה לבאי הארץ – אית ליה חורה, שמוחזיק לאבותיהן כל מה
 35 שנטלו, וחוזרין ויורשין מנאבותיהן כמשפט. והכי אמרי: למה יגרע שם אביו צלפחד מתוך משפחתו, שהיה לו לזכות עם אביו כפי חפר וקניו אילו היה לו בן – כשיטלו בני חפר
 36 שהם אחי אביו נחלה בארץ ישראל ויהיו אותה לחפר אביהן, ויורש אותה לכל בניו, ויטול אביו שהוא בכור שני חלקים, או הוא או בניו שקם תחתיו, כדכתיב: 'ואם אין לו'
 37 – ענין עליו. והשתא שאין בן – למה לא נקום תחת אביו לירש נחלתו הבאה לו מחפר אביו, על ידי חורה שהחזירה בניו או בני בניו שהיו מבאי הארץ? שהרי בן עבן וירשת
 38 עם הארץ, ולקמן נמי אמרינן: דרשנתו הוי, והוי יודעת שבת הבן תירש עם הארץ שלמדנו מפרשת בנימן, כדלוקמן (קט, ב). והוי דקא צווחו בני יוסף – שהיו עבדי מרובין,
 39 וגבר יותר משאר שבטים, וחק לא נטלו אלא לחשבון של יוצאי מצרים, והיתה נחלת כל אחד מועטת מחלק כל איש ואיש משראל. בולוח שקול – בשוה, ומיהו, לקמן אמרינן
 40 דארץ ישראל לשבטים איתפלה, ורבין צווחו בני יוסף, שלא נטלו אלא באחד מן השבטים אף על פי שאין גורל בכל השבטים כשבט שלחן. אלא משום דמבעיא ליה לקמן, לא
 41 בעי לתרזיני: כשום שבטים – ויתומים שלא היו בני עשרים בכניסתם לארץ, וגם לא היה להם אב הנכנס לארץ שניתולם חלקו שיטמונו, וגם לא היה להם שום יוצאי מצרים שיצא
 42 ממצרים, שירשו ממנו על ידי חורה. שמע סינה – מעוזות בני יוסף ובנות צלפחד, דלא היה חדר בכל השבטים דלא שקול, או הוא או אביו, ואף על גב דהוה מצי מתרמי –
 43 דאליבא דמנא דאמר ליוצאי מצרים כל אותן שיצאו פחות מכן עשרים בלא אב לא נטלו חלק בארץ, שהרי לא חן ולא אביהן היו מוציא מצרים, דטפלין שיצאו לא נתחלקה
 44 להם – ואפילו הכי לא איתרמי, שלא יצא יתום ממצרים פחות מכן עשרים, ואם יצא – אם כן מת אחד מקרוביו במדבר שהיו מוציא מצרים להורישו חלקו, דמיא דבנות
 45 צלפחד שלא היו ראויין לנטול חלק בארץ, כדכתיב בספרי: 'איש לפי פקודיו' להוציא את הנשים, דדמו לטפלים, ואפילו הכי ירשו חלק אביהן, ולמנא דאמר לבאי הארץ נמי,
 46 כל הנכנסין לארץ פחות מכן עשרים לא נטלו חלק בארץ על ידי חורה, ובגון שהיו מורישין מוציא מצרים, ואם לאו – לא יטול, ואפילו הכי לא היה חדר דלא שקיל, דלא
 47 איתרמי ליה. דכל אותן שבטין לארץ בני עשרים – נטלו חלקם, דטפלים, ויתומין הפחותים מכן עשרים – נטלו כולן על ידי חורה כבנות צלפחד, ואותן שהיה להם אב, ואם
 48 ולא היו יכולין לנחלה לא מאבי אביהן ולא מאבי אמותיהן, שהרי אביו ואמו קודמין – הרי אביהן נתלו חלק בארץ משום אב הארץ, ובמנא דקא צווחו איהו דמי, ואין
 49 לצועק איבעי ליה לפצווח – כבנות צלפחד ובני יוסף, ונמי ונחיה היה לו לכתוב. כדכתיב בבנות צלפחד ובני יוסף, דצווחו ארתי – נטנו בנות צלפחד, ודקולו איהו אני – שלא
 50 יכול לגזול שאם שבטים ויתורן להם, ומה שהשיבם 'עלה לך הירעה' וגו' – לדרשה איצטרך, כדלוקמן, ולא כפשיטה שנתן להם ירעות להרדוב נחלתן, שאם מנחלת שנט אחד
 51 חן – אין הירשות בידו, ואם של משה בני יוסף היו – הירשות בידם לכרות היער ולגרשם, ועדיין לא נחלה להם ויהושע כלום. ומשני: חתם עצה מובה קא שמעט לך – כשביל
 52 שדלוקמן אין ממה שתשוב להם הישוע, ומדיעי ליה לאיניש שדלוקמן עצמו, לאאודורי מעינא בישא – להכי כתיבה קרא לצווחת בני יוסף ויאמר להם יושע – להחסיק נחלה או
 53 אפשר, אך עצה טובה היא נותן לכם, שאם עם רב אתה – 'עלה לך הירעה' וגו' 'זבאתי' – כרות היער, וחבנה לך שית מושב, כדכתיב 'זבאתי אותך בחרבותם' (יחזקאל כג),
 אביו

1 חמשה שנולדו חולקים בחלק אביהן עם חמשה הראשונים ונראה לרבינו שמשוך בן
 2 אברהם: דרישא וסיפא מירי בנן שמתו אותם חמשה ראשונים ונראה לרבינו שמשוך בן
 3 דודאי מתו במדבר כל אותן שהיו בני עשרים כשיצאו ממצרים, ומיירי רישא שמתו והעשרה
 4 שיצאו עמו, וחמשה בנים נולדו במדבר. ובסיפא מתו חמשה שיצאו עמו, ונולדו במדבר
 5 עשרה. והשתא הוי סיפא דומיא דרישא, ואתי נמי
 6 שפיר דנקט 'שיצאו עמו', דמה לך לרבינו לארץ,
 7 אלא משום דבעי למימר שאותן מתו ונולדו
 8 אותם במדבר, ולרבינו יצאחן בן מרדכי שקול על
 9 פירוש הקטנסרס: דהא מילרב תרבה' משמע שפיר
 10 טפי – למי שהוא רב עתה תרבה, ואי משום דהא
 11 בכי כתיב 'לאלה חלק הארץ' – אם כן למי
 12 שהיה רב ביציאת מצרים מ'לשמות מוטות
 13 אבותם' נפקא ונראה לו דגיס: היינו דכתיב 'בין
 14 רב למעט', כמו שכתבו בספרים. והכי פירשהו
 15 בשמנא למנא דאמר ליוצאי מצרים, 'האם רחוי שני
 16 ארזן מוציא מצרים, יהיו לזו שדה בנים מבאי
 17 הארץ', ושני ארזן אין לזו כי אם שני בנים מבאי
 18 הארץ – הרי אותו עשה לא נטול, אף על פי
 19 שהן מרובין, כי אם כמו שני בנים שהן מועטין –
 20 היינו 'בין רב למעט', אף על גב דלקמן דריש
 21 מהאי קרא ולשבטים איתפלג – השתא לא אסיק
 22 ארתיה דהויא דרישא, דהיי דהא פריך בסמוך
 23 למנא דאמר לבאי הארץ אמאי קא צווחו בני
 24 יוסף ואי לשבטים איתפלג – שפיר צווחו לכולי
 25 עלמנא, אלא דאי לא אסיק ארתיה דהויא דרישא,
 26 (והויא דרישא (דספרי) הוי לפי המסקנא).
 ולמנא

אֵלָא לְמָאן דְּאָמַר לְבָאֵי הָאָרֶץ, מַאי "לְרַב תְּרַבֵּה
 נַחְלָתוֹ"? קְשִׁיָּא. וְאָמַר לִיה רַב פְּפָא לְאֲבִי: בְּשִׁלְמָא
 לְמָאן דְּאָמַר לְיוֹצְאֵי מִצְרַיִם, הֵינּוּ דְקָא צוּוּחִין בְּנֹת
 צִלְפַּחַד, אֵלָא לְמָאן דְּאָמַר לְבָאֵי הָאָרֶץ, אֲמַאי צוּוּחִין?
 הָא לִיתִיה דְּלִשְׁקוּל! – אֵלָא לְחוּרָה וְלִישׁוּל בְּנִכְסֵי
 חֲפָר. בְּשִׁלְמָא לְמָאן דְּאָמַר לְיוֹצְאֵי מִצְרַיִם, הֵינּוּ
 דְקָא צוּוּחִין בְּנֵי יוֹסֵף, דְּכָתִיב: "וַיְדַבְּרוּ בְנֵי יוֹסֵף",
 אֵלָא לְמָאן דְּאָמַר לְבָאֵי הָאָרֶץ, מַאי קָא צוּוּחִין?
 בּוֹלְחוֹ שְׁקוּל! – מִשּׁוּם מְפָלִים דְּהוּוּ נַפְשֵׁי לָהּ. אָמַר
 אֲבִי, שְׁבִמֵּי מוֹיֶשֶׁת: אֵל הוּוּ חַד דְּלָא שְׁקוּל, דְּאִי שְׁקוּל
 יִדְעָתְךָ חַתְךָ דְּלָא שְׁקוּל, אֲיִבְעֵי לִיה לְמַצְוֹת. לִיכָא
 מִיָּמָא: דְּצוּחִין וְאֲבִי – פְּתִיבָה קְרָא, דְּצוּחִין וְלֵא אֲהֵי
 לֵא פְּתִיבָה קְרָא, הָא בְנֵי יוֹסֵף דְּצוּחִין וְלֵא אֲהֵי
 וְכָתִיבִיהוּ קְרָא. – חַתֵּם עֲצָה מוֹבָה קָא מְשַׁמְעֵי לָךְ,
 דְּאֲיִבְעֵי לִיה לְאֲיִנִּישׁ לְאֲוִיִּדְהוּרֵי מַעֲיָנָא בִּישָׁא. וְהֵינּוּ
 דְקָאָמַר לְהוּ וְיֹשֻׁעַ, דְּכָתִיב: "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים וַיֹּשְׁעַ
 אִם עִם רַב אַתָּה עֹלָה לְךָ הַיַּעֲרָה", אָמַר לְהוּ: לְכוּ
 וְחַבְּבֵאוּ עַצְמְכוֹם בְּעֵירֵים שְׁלֵא יִהְיֶשְׁלוּ בְּכֶם עוֹן רַע.
 אביו

בבא בתרא. יש נחלקי - פרק שמיני דף ק"ח עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"

תוספות

1 **למאן** דאמר לבאי אהרין תרי ארזי דאבא וזו לרו - שמענו כולה שדויה דלמאן דאמר
2 לבאי אהרין שלא טעלו כלום מתומא צלפחד עצמו. אלא מתומא חפר אבי אבהון.
3 ותימא: אם בן מאי קאמר "זווא לא היה בתוך העדה הנועדים" וגו', נמא נפק מינה שלא
4 היה בערבומא אפילו היה - זהו נטילתו על ידי חרדה, וזוא אמרנן ליה עני בני מרגלים ובני

5 מתלוננים נחלו כבודא אבי אבהון, וכוכות אבי
6 אמתותיהו ואין פולש דנקאב מינה לעבן חלק
7 בכורה, דהא בן הובי דשקילי חלק פשטוהו. אף על
8 גב דאן בלדן כנס אבהון - הני בני טעלו חלק
9 בכורה, ועד קשה לרבינו משטון בן אבהון
10 למאן דאמר לבאי אהרין, הובי קאמר לעיל:
11 מרגלים הישעו וכלב נטלו חלקם? והלא לא היה
12 להם חלק אפילו כלל לאותן שלא באו בארץ?
13 וכי תימא: נטלו חלק משבעה לוח על חרדי
14 מנדיים שבאו לארץ - הא ליתא, דאמרנן לקמן
15 בדקוין שדיו בני ישראל נטלו כבודא עמון ורביע
16 משטאל בן מאר ישראל צלפחד צלפחד ורביע
17 הארץ לא נטלו מדי הישעו וכלב מחלק מרגלים,
18 ומפרש "זיון מן האנשים" - ממש דהו, בפשטיה.
19 **למאן** דאמר תרי ארזי דאבא וזו לרו הווא
20 מאחות נחלה נפקא - קשוי לרבינו
21 יתקן בן מרדכי: אפילו למאן דאמר חד אתא
22 דאבא ביה ונתן מנוח תוחלת חרדי נפקא לרובנן
23 דלא דרשי "נתן מנוח". ולרבי אליעזר דקשי
24 "נתן מנוח" - לא צריך לאחות נחלה. אפילו
25 למאן דאמר תרי ארזי דאבא וזו, דהא למאן
26 דאמר לבאי אהרין הווא דרשי ליה דתרי ארזי
27 דאבא הו, והחזא לו, דאית ליה נתן מנוח חלק.
28 נחלה לחלק אבהים, ולדידיה לא היה שום חלק.
29 ולדרוש מנייה חד אתא, ואיך ננתן מנוח
30 כדרשי רבי אליעזר בן יעקב
31 וכוכות

אמר לו [אנן] מורעא דיוסף ב' - והיינו דכתיב "ויאמר בני יוסף אל בני ישראל
הזהר כלומר, אין אנו תושבינו לאותו הר, היינו ישר, כדכתיב וזה יהיה כי בן
יער הוא. עולי עין - הן עולין על העין וטולטין עליו, והעין עולה עליהן.
והכתוב קרא אחרינא - ותרי קראי למיה לן נראה בעיני דהובי גרסי. לא קשא
מו מקיש מתלוננים למרגלים ומר לא מקיש
מתלוננים למרגלים דהנתיב לא מרגלים מפרש לה.
לעיל צלפחד - מילתא דפדשטו היא, דהא כתיב
לוי צלפחד נולד, אלא אנב אררר דהובי קאמר
לה. ונראה בעיני שחסן מן הספרים, דהובי קתינ
ירשא דהך ברייתא כפשיטא: "אבינו מה במדרב",
רבי עקיבא אומר: נאמר כאן "ומדרב" ונאמר
להלן "ומדרב", מה מדרב האמור כאן צלפחד -
אף מדרב האמור להלן צלפחד. ותימא משמעין
דהיינו מקושש. וזוא לא היה בתוך העדה
כו בן יבא, זו קרית מלכים - דהובי ברו
על מתי לעדה דרשע הוואת אשת המה מלכים
על" (במדרב ד) את השאר. אלו מתלוננים
- כדמפרש: מתלוננים שבערת קרה, דכתיב
בהו "לכן אתה בוד עתך הנועדים על ה".
דא רב קאמר: עת קרה, במשמעו - מסקא
מילתיה היא. פרי מקיש - הואיל ונכתבו
בפסוק אחד, וכו' הובי ירשע המרגלים - הישעו
בני מתלוננים ופרי לא מקיש - לא רישב
ליה הישעו, כיון דלא כתיב ביה ריו "בתוך העדה
ונועדים", לביאה אימא ירשעא - לאו תקא
כולא, אלא רובא, כדכתיב "וילוו העם על משע
לאמר בני נשחתי", בדשטאלא למאן דאמר לאו
מקיש - הדי כל שבט ושבט נחלו חלק קרובים
מתלוננים שבשטמים, אלא למאן דמקיש -
נרעה כל נחלת שבט ושטב טובא, ואנן קיימא
לו, ומקראי איבא לעבן דאפילו חלק אחד
מואלף לא נטלו היינו דכתיב - כידושע, אחד
שנטלו בנות צלפחד, ופילו חבלי מנשה ששדח,
דהיינו שיהא דשיתא בתי אבות הבנויים
למעלה, וארבע דידהו - הרי עשרה. דכתיב
עליו: "ויזו לבני מנשה הנועדים למשפחות לבני
אביעזר ולבני חלק ולבני ישראל ולבני שבט
ולבני חפץ שמעיה". אלה בני מנשה בן יוסף
הזכרים למשפחותם. ולצלפחד בן חפר וגו' ויתן
לחלק ירושע נחלה על פי הן בתוך ארץ אביהן
ופלו חפץ מנשה ששדח" - בן נטילת ששה
בתי אבות וארבעה דבנות צלפחד: חלק צלפחד
שדחח מיצא ממצרים, ושני חלקים מנכסי חפר,
חד אחא אבא, שדחח מיצא ממצרים ונטלו
חלק דראוי לצלפחד בתובא ארזי ברלוקמן.

22 **ובלב ורתו לבניהו ארץ ישראל?** אמר ליה: מתלוננים שבערת קרה קאמרנן. ואמר ליה רב
23 פפא לאביני: בשלמא למאן דאמר לויצאי מצרים נתחלקה הארץ, היינו דכתיב: "ויפלו חבלי
24 מנשה גשורה", שיהא דשיתא בתי אבות וארבעה דידהו - הא עשרה. אלא למאן דאמר לבאי
25 הארץ - תמניא הווא דהווי, שיהא דשיתא בתי אבות ותרי דידהו, הא תמניא! - ולשטעמדך,
26 למאן דאמר לויצאי מצרים נתחלקה הארץ, תשעה הווי? אלא מאי אית לך למימר? חד אהא
27 דאבא הוה להו, הכי נמי - תרי אחי דאבא הוה להו; דתניא: "נתן תמן לחם" - זו נחלת
28 אביהו, "בתוך אחי אביהו" - זו נחלת אחי אביהו, "והעברת את נחלת אביהו להן" - זו חלק
29 בכורה; רבי אליעזר בן יעקב אומר: אף חלק אחי אביהם נטלו, שגאמר: "נתן תמן". ולמאן
30 דאמר: תרי אחי דאבא הוה להו, הווא מ'אחות נחלה' נפקא. ואמר ליה רב פפא לאביני: קרא
31 מאי קא חשיבי? או מפלגים קא חשיבי, מותא הווי! או בתי אבות קחשיבי, שיהא הווי!
לעולם

ולקמן פריך קרא מני קושטי. כו' תרי דידהו - שני חלקים בנכסי חפר, בתורת חרדה. שנטלו בני חפר איש חלקו בארץ, אותן שהיו בני אהרן, או הם או בני חפר, כדכתיב "לאלה
תחלק הארץ, והחזירו בנות נחלת למורש שלקה, דהיינו חפר שדחח ממצרים. דאין אלא שלוחה, כדכתיב "לשמות מנות אבותם חלקם", ומנאנא כאילו הכה הרוחק חפר בכל
חלקים חללו, וכמוהו חפר, ירשו ממנו כל בניו. בנות צלפחד ירשו שני חלקים פני שדחח וכו', ואלו אחי אש אחי חלק אחד - הדי לבנות צלפחד, ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" -
וגם משמעו שנים מנחי צלפחד ברלוקמן, ויש ארז צלפחד ארזי, ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" -
לזיון שחזירו לו נחלה. תשעה הווי - שיתא דשיתא בתי אבות, ותלאת דידהו השניין במנשתהו. בני תרי אחי דאבא בן - והנחו תרי ארזי מנוח חפר הארץ, וכו' חובי
מיתון חלקים חפר שחזרו לו בניו שבאו לארץ, כדכרשישית לעיל. כיון שדחח חפר מנכסי חפר, ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" -
החזירו לחפר אביהם. מה חפר - ירשוהו שמונה בניו, צלפחד נטל שני חלקים כי הוא הבכור, ושבעה אחין נטלו שבעה חלקים. מות צלפחד - נטלו בנווי שני חלקים שלו שירש
מנכסי חפר. מונו שני אחי בלא בנים - באו חמשה אחיו ונבט צלפחד במקום צלפחד אביהם וירשוהו. ומנאנא בנות צלפחד נטולות ארבעה חלקים שני חלקים דגולים בנכסי חפר,
ושני חלקים קטנים בנכסי שני אחי אבהון, ומיהו, המוקשה לא היה סכריא ליה תרי אחי, אלא חד אחא אבא, כדאכשון בברייתא. נתן תמן - קראי יתירי דרשי, שנטלו ב' חלקים למכתב "נחלו
בנות צלפחד וזו לאו. זו נחלת אבהון - שדחח מיצא ממצרים, וקסבר: לירצאי מנחלתהו הארץ, כיון דאית חפר ומדרב וגם צלפחד עממה, והחמשה באו ארזי ונטלו חלקים, חלקים
מאחור, וקעברת זו חלק בכורה - כדכתיב "והעברת כל פטר רחם" (שמות יג) - שנטל צלפחד בנכסי חפר חלק אחד ויתר על אחי בשביל שדחח בכור. ומיהו, סכריא ליה נמי להאי נתן
מנכסי אביהו, דחד אחא דאבא וזהו לרו, ונפק ליה מיתור ד'אחות נחלה' דאמרנן לקמן, ודא ליה לא לא משהבית ליה חבלי מנשה עשרה. אלא מ'מיתון חלק' וזו רוצה לדרוש
מכפל מילתא קרי אפילוהו, כדכריא ליה דבריה חלק כלשון בני אדם. ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" - ותימא: "נתן תמן לחם" -
- דמצי למיכתב: נתן תמן לחם נחלה בתוך ארץ אבהון, קרא - דכתיב "חבלי מנשה עשרה", מאי קחשיבי? מותא הווי - כל אחין שבמשה מנשה שנטלו חלק אבהון היה לו לחשוב,
כדקחשיבי חלקי בנות צלפחד. שיהא הווי - דהא בנות צלפחד על שם משפחת החפרי נקראין, בכל בני חפר, וכיון דקחשיבי בית אב של חפר - למיה לי למיתני חלקי בנות צלפחד?
לעולם

בבא בתרא. יש נחלוך – פרק שמיני דף קט עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
הסופות

וְכוֹבוֹת אבי אמותיהן – וכן שלאבי אמותיהן לא היו בנים כי אם בנות, דאם לא כן
היו בנים וירשין. ואם האומר: ומי החזיר לתוך יוש לבתי: בנות שהיו אציהם
לאבי אמותיהן שהיו להם בנים, והחזירום בנים לאבותיהם וחלקו ביהוה. **הא** דהוּו בני
עשרים כו' – בניהם א' אתה מוצא שלא היו בני עשרים, כמו שפירש קמחנס דבליעת

קרה נמי היתה מיר אחר גרימל, כמו שחובאי
מסדר עלום, דקתני: ואבי אמותיהן, וכן אמר ר' מרדכי ב"ר
בליעת קרדי, ואם לא שמעו היה נמי קא
שמעו. ולכן נמשע נמי מדמירי ק"ו ועונו
כלתו אמרנו" (מבשר י"ז). ומתורגם: דא מיננא
קטלית חרבא, הא מיננא בליעת ארעא, הא
מיננא מותו במונחא. שלשה משיש הללו היו
רעופי, ומדמירי ל"ו, אהרדי, ורקטל חרבא" –
היינו משעה מרגלים. כרתיב (ש"ס י"ד) "ויבוס
ויכוסו" וגו'. ואין להקשות: אמאי הוצרך לומר
בכותב אבי אביו? לימא בכותב אביו משע,
היינו בני מרגלים ובני המלחמה עממין. דא
תנא אתא לאשמועינן דאפילו אותן שלא נטלו
מהמת עממין, שלא היו בני עשרים כשבאו
לארץ, ולא נטלו נמי בכותב אבותיהן משע, כיון
בשנתו מברבר, ולא נטלו נמי על ידי חזרה, שלא
נולדו לתוך שום בן שהיה בן עשרים – אפילו
היה נטלו בכותב אבי אביו, אף על פי שבא לתוך
ביתו מרגלים ומתלוננים. ואם האומר: אמאי
לא קאמר: דא הוא ליוצאי מצרים, הא –
כשדוין אביון משע, בני מרגלים המתלוננים –
בני עשרים כשיצאו ממצרים, והיינו מהמת
עממין, שלא בא לתוך מנח מרגלים המתלוננים.
הוא דקאמר בכותב אבי אביון – שלא היו
אבותיהן בני עשרים ביצאת מצרים! ושלמא
אי היה אמור ברבנות משע של מרגלים ושל
מתלוננים עממין מירי הבא שבאו לארץ – היה
אין שפיר, דלא היה מצו למימר: דא הוא
ליוצאי מצרים הוא הוא דהוּו בני עשרים
שביצאת, דאם כן אף באו לארץ דבני עשרים
כולן מהו מברבר ויש לומר: דהשתא נמי דאימרי

לעולם בתי אבות קא חשיב – ולא טפלים. הוּו מנבוח עלפחד דקחשיב ארבעה חלקים
שלחן, ואשמועינן דררשינן האי קרא: ר' יודן תתן' דמינה נפקא לן ארבעה חלקים על
ידי שאנו דרשינן: "והעברת" זו חלק בבורה. אלמא אשמועינן דארץ ישראל מוחזקת היא
לתוך מיצאת מברית ואף על פי שדרינן לא בכנסת בה. **הא** – דקתני: בכותב אבי אביון,

אבל לא בכותב עצמך. כמאן דלמי ליוצאי
מצרים – נתחלקה הארץ, ולא לכא אחרץ. **א**
– דקתני: בכותב עצמך – כמאן דאמר לכא
אחרץ, וכן דהוּו בני עשרים שכנסכו לארץ. **ב**
הא ויהי לבא אחרין – בני דאין גב דרישא
דהדיא ברייתא דלעיל ליכא לאוקומה אלא
דאמר ליוצאי מצרים, דקתני: מרגלים
ידועו וכלב שאלעזר – איכא למימר:
מסקא דרבי שמעון בן הללוק, דאית ליה
ליוצאי מצרים ולכא אחרין. **הא** – דקתני
בכותב עצמך – דהוּו בני עשרים כשבאו לארץ.
הא – דקתני: בכותב אבי אביון. **ל**דא הוּו בני
עשרים – כשבאו לארץ. ובבני בני המתלוננים
קמיירי, שמוחו לתוך אביון שהיו בני המתלוננים
ממש מברבר, והם נשאריו טפלים ולא נטלו
לעממין, שדרינן לא הגיעו לעשרים. ובכותב
אביון משע, בני המתלוננים – אין להם לשול,
שתן ממציאם לא יצאו אחרים לא באו אלא
בכותב אבי אביון, והיינו אבות המרגלים
שיצאו ממצרים. וכן דריש ברייתא רבי שמעון
בן אלעזר: ממונחא לה. דאית ליה רתיח, נמונא
אלו רבי יודן ורשין אותן כבנות עלפחד
שירשו, בבסי רפר וקא על גב דחשיבי
כטפלים דעלמא. ולענין ירושה אביון שהו
מוציא מצרים לא בעינן בני עשרים בביתסן
לארץ, וזודה ליה ליכא למימר. דא רבי שמעון בן
אלעזר ליה ליה חזרה, דמחביא תיזת? **הא**
משמע ליה קראי תירושי לנפשיה, ואפילו אם
המצי לומר דאית סיפא לא רבי שמעון קא
איכא לאוקומה נטלו בכותב אבי אביון על ידי
חזרה. כגון שהיו להם למתלוננים אודם שלא

בבני בניהם – לא מהו לטעמי הכי, דמשמע נמי דבאי הארץ נטלו בכותב עצמך, ולא
שאבותיהן נטלו וירשין לתוך. **מתני** רב רבי יודיה אמרנו בנות עלפחד נטלו ארבעה
חלקים שבאמר יפילו חבלי מנשה עשרה – וקרא על לוח ברוך לא איירי במתנות ואחלים אלא
בחלק. וליכא למימר. דלמא הלואה אחי דאבא חלו. דא לאו היה בוח שחושי, דהא
חלק בבורה לא נטלו, ואם כן לא היה ליה לקרא לאחשיבוניה, אלא דבתי אבות גרידא,
כדפרך רב פפא לעיל: אי טפלים קא חשיב – טובא דתי. **ו**

יודע היה משה שבנות עלפחד ירושות הן – אף על פי שלא נאמרה פרשת נחלה, ויודע
היה משה, מטעם דלוקמין: אם כבן אבן יורש אם כבת תתיבס אמנו.
שנאמר מהחליה משה וימת אבל לא היה יודע באיזו מיתה נהרג – אם כבת תתיבס: למה היה
מספקין: היה לו לדונן בתקו. דכל מיתה האמורה בתורה סתם תוק גושי לומר: ומסברא היה
גראע לו שנדון בסקילה בעבור עבודה זרה. דבכל דוכתא (וחילין ה' א) אמר דרומה שבת
לעבודה זרה. והיינו מחלל שבת פהרסיא לעבוד ביהודה ויהו. ועירי לומר דסבר רבנן אלו
כרבי יודיה. דא רבי יודיה אמר ב"ב"א ג' (ש"פ) (מתירין ג.פ.) שישיתונו באיזו
מיתה הוא נהרג. ולדידיה דאמר ר' יודיה שעה היתה (דאם) ארץ לידות: ואם כן לא
יודע משה שדיון במיתה.

אלול

שהיה להם מברבר, כגון יתדות שחוקעין בהן אהליהם, ושאר מטמלין שדן מוחזקין
בן. ולבסי נקט יתדות אהלים, ודאי לכולן היו אהלים, ואין אדם מברבר בלא אהל. אבל בגזלת ארץ ישראל לא נטל חלק בבורה. וכל שלשה חלקים דרומתינן, בין במרקיעו בין
במטלטלי מיירי, לכד מחלק בבורה דמיירי במטלטלי. חבלי מנשה – היינו קרקע, שחולקין בחבל. וחלק בבורה מאלו ארבע חבלים היה. מוחזקת היא – ליוצאי מצרים, כרתיב
"ותחת אהיה לכם מושפה" כלומר, ואני נתתיה לכם ירושה. ויודע היה משה רבינו שבנות עלפחד ירושות הן – כמו בן. שדרי דנין בעוטו מבררה. דכאמרין: סמךסדרין (ג' א) וכרתיב
שם "שם לו חלק מושפה", ומעשה דבנות עלפחד מברכות מנאב ביום אהלים שנה. ועוד, איכא למילף מפרשת יבמין שחתב כבן, כרתיב: "וימת אדם מהוה אלו אין לו" עיין לעיל.
יהא בנות עלפחד משע, כדלוקמין. אף על פי כן – ולא תאמר: אם לא דברו בנות עלפחד אלו נתחייבו מקושש ויהו שחי
פרשיות הללו חסרין מן התורה, והכי נמי איכא למימר שורבב מצות חסרין מן התורה לפי שלא אירעו המעשים. שמקושש בניהם – ואף על גב דכתיב: "כי לא פורש מה יעשה

בני עשרים בשעת הגזירה, ולא מהו מברבר, דהא לא נגזרה גזירה על פחות מבן
עשרים. וכשנטלו חלקם בארץ, החזירו אצל (אבי) אביון. מה עשו האבות? חזרו והורישו
בנסיחין לכל יוצאי ארץ, ובני לאחי המתלוננים בן לבני בני המתלוננים. וכולן יוצאי
הליעד היו, וחולקים אוח המתלוננים עם בני בדיוקן כשהו. דאף על גב דטפלים לא
שקלי באנפי נפשיהו – ירושת אבות מיהא קשקלי, כדאמר בכותב עלפחד, דהוּו לתוך
כטפלים אמר לתוך חלק עצמך, וחלק עם אחי אביון בבסי חפר. "והבנים" דקתני –
היינו בני הבנים, דבן בנו של אדם קרי בנו, כדאמרין לקמן בימי שמה' (קמ"ג. וב) ואבי,
אבי אביון קרי ליה אבי אביון, דא בני המתלוננים עממין ליכא למימר דלא הוּו בני
עשרים, דקיימאן לתן בשנה שנה שלח משה מרגלים, ותניא בסדר עולם: דא רבי ביאת
מרגלים היתה בליעת של קרדי. ובני כיום נשפרי המתלוננים. נמונא שביתין כשבאו
לארץ היו בני שלשים ושמונה שנה, שכן עמדו ישראל מברבר אחרין כן. (תוספתא. ולפי
הא: ליטאנא אתר ליה לראי: נתן דברייתא דלעיל ירושהו וככל נטלו חלק חבל שבביל
מרגלים, ארץ קרא דיהו מן האשמים: לא דרשי ליה אלא לעבוד פשיטה. (תוספתא. חלק היה
לחפר ולעלפחד משנתו מברבר, אבל לא החזוקו בה מעולם, שדרי לא באו לארץ
ואין דחברו נטלי ביאיו – לקמן בפרקין (קכ"ד. ב.) ביהותי אהלים – כלומר, במטלטלין
שהיה להם מברבר, כגון יתדות שחוקעין בהן אהליהם, ושאר מטמלין שדן מוחזקין
בן. ולבסי נקט יתדות אהלים, ודאי לכולן היו אהלים, ואין אדם מברבר בלא אהל. אבל בגזלת ארץ ישראל לא נטל חלק בבורה. וכל שלשה חלקים דרומתינן, בין במרקיעו בין
במטלטלי מיירי, לכד מחלק בבורה דמיירי במטלטלי. חבלי מנשה – היינו קרקע, שחולקין בחבל. וחלק בבורה מאלו ארבע חבלים היה. מוחזקת היא – ליוצאי מצרים, כרתיב
"ותחת אהיה לכם מושפה" כלומר, ואני נתתיה לכם ירושה. ויודע היה משה רבינו שבנות עלפחד ירושות הן – כמו בן. שדרי דנין בעוטו מבררה. דכאמרין: סמךסדרין (ג' א) וכרתיב
שם "שם לו חלק מושפה", ומעשה דבנות עלפחד מברכות מנאב ביום אהלים שנה. ועוד, איכא למילף מפרשת יבמין שחתב כבן, כרתיב: "וימת אדם מהוה אלו אין לו" עיין לעיל.
יהא בנות עלפחד משע, כדלוקמין. אף על פי כן – ולא תאמר: אם לא דברו בנות עלפחד אלו נתחייבו מקושש ויהו שחי
פרשיות הללו חסרין מן התורה, והכי נמי איכא למימר שורבב מצות חסרין מן התורה לפי שלא אירעו המעשים. שמקושש בניהם – ואף על גב דכתיב: "כי לא פורש מה יעשה

שבגזלים

לו" – היינו שלא היה יודע אם בסקילה תמורה אם בתקן חקל, כדפרש' ואילו.

כבס בתרא. יש נחלק - פרק שמיני דף קט עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

אילו היה לו בן לא ברטו - פירש הקונטרס: שכבר היו יודעת פרשת נחלות. וקשה: דהא
אמתי לא נאמרה, כדאמרונין לעיל: שבו בנות צלפחד ונכתבה על ידן ועד: דאפילו
יודעת פרשת נחלות דבן ובת יורשין, היאך יודעת קדם קרבן לבת? הא אמתי לא נאמר וכול
בת יורשת נחלה, ואם כן איכא למימר כדפרין רב פפא לעיל לאבוי. איכא בן ובת לא האי
ליתות כ"ו ועוד: אם היו יודעת פרשת נחלות -
למה הוצרכו לדבר מבח פרשת יבמין? ונראה
לרבינו שמעון בן אברהם: דהוה יודעת
מדידתהולם לבניכם ולא לבנותיהם. אי נמי,
משום דבת נמכת נחלה ולא בן. אן גמוי
מרכיבין "אלה תחלק (את) הארץ" - היינו
זכרים. ועוד קשיא לן דאמריה אילו היה בת לבן
לא ברטו - הא אמתי לא נאמר שמשנת נחלה
ונראה לפרש לא ברטו - לפי שלא היה חלק
שום חב לדבר, אבל עבשו שאין ונחן בן - יש
לחן (בת) (חזקיהו) מפרשת יבמין. אפילו קטנה
בשכן גב נשאת פתח ארבעים שנה - 9
לרבינו שמעון בן אברהם דסבר לה כמאן דאמר
(שבת צו, ב): צלפחד היינו מוקדי, ומעשה
המקדש היה בתחלת ארבעים שנה אחר מעשה
מרגלים. דאמר מרברש דלשם שמים מתבין,
שהו אמריים ישראל כיון שנבנו עליהן שלא
ליכנס לארץ מישעא מרגלים - שוב אין מחזיבין
במטות. עמד וחלל שבת כזו שיתרגו וריאו
אחרים. ולא נשאו עור סוף ארבעים שנה. כדמוכחי
ק"א.

מתכב

והלכתא: אין חולקין. - קשיא אהלכתא אהלכתא! - הלכתא אהלכתא לא קשיא: הא -
פליגי ליה רביה ירקא. - הא - דלא פליגי ליה רביה ירקא. תנא: גנות צלפחד לתלמידיה הן,
דרשניות הן. חקניות הן. חקניות הן. שיקה דבריה. דאמר רבי שמואל רב רב יצחק:
מלמד שיהיה משה רבינו יושב ודורש פפרשת רבמי, שנאמר: "כי ישבו אחים יחדיו", וצחקו
לו: אם כן אנו חשויים - הנה לנו נחלה כן, אם לאו - תתייבם ואמנו! מיד: "וירב משה
את משפחתו לפני ה'". דרשניות הן - שהיו אומרות: אילו היה לו בן, לא דברנו. וְהַתְּנִיחָ:
בת! - אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָהוּ: סְמִי מִקְּאֵן בַּת. אֲבִי אָמַר: אֲפִילוּ הָיָה בַּת לְבִנִּי, לֹא דִבְרַנּוּ. צִדְקִינִי
הֵן - שְׁלֵא נִישְׂאוּ אֵלָא לְהַנּוּן לָהּ, חֲנִי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: אֲפִילוּ קָמְנָה שְׁבָהָן לֹא נִשְׂאֵת
פְּחוּתָהּ מֵאֲרִבְעִים שָׁנָה. - אִינּוּ? וְהָאֵמֶר רַב חֲסִדָּא: נִשְׂת פְּחוּתָהּ מִבַּת עֲשָׂרִים - וְיִלְדַת
עַד שִׁשִּׁים, בַּת עֲשָׂרִים - וְיִלְדַת עַד אַרְבָּעִים, בַּת אַרְבָּעִים - שׁוּב אִינְהוּ יִלְדַת! אֵלָּא, מִתּוֹךְ
שְׂצֻדְקִינִי הֵן נִשְׂאֵת לָהּ נִם כִּיּוֹכְבֵּר, דְּכַתִּיב: "וַיַּחַד אִישׁ מִבֵּית לִוִי וַיִּחַד אֶת בַּת לִוִי"
אֲפֹשֶׁר

שמגללים זכות - שהבנים והקורבים ירשו את קרוביהם. על ידי זכאי - בנות
צלפחד. וזכות - היינו שקלה שתמורה. נחח הוא לאדם לזון בתק. על ידי חוב
- מוקשה. היא גופה - קמבעיה, מה דפשיטא לן השתא דארץ ישראל מוחזקת
היא, קמספקא ליה. והיא דפשיטא לן - היינו ממאי דפשי ליה הקדוש ברוך הוא:
"והחברת" - זה חלק כבודה. איכא בן ונתיב
אותה לבם מורשה - והיא "מורשה" לשון
ירשת משמע. כמו "למורש קפדי" (שיעור
די) מועד מופת מוצא מורד. וגם לשון מוריש
לאחריו. מרלא כתיב "ירשה". וקא מבעית
ליה: האי "מורשה" דקאמר רחמנא, פשיטא לי
ולא כתיב ירשה. ועוד שדרי רב מתו כולן
במדבר. אלא הכי מבעית ליה: מי אית
למימי נמי דכיבי קאמר: ירשה היא לבם
מאבותיהם, ונטול בה הבכור חלק כבודה?
דכיין דכתיב "ולבם מורשה" - ירשה היא
לבם נמי בעי למימר. או דלמא מורישין ואינין
ירושין - לתוך קאמר, אבל אינה ירשה להם,
ולא יטול בה הבכור חלק כבודה. ופשמו ליה
- שמביא. והתירויהו משמע. ומכר לה
רחמנא: "והחברת" זה חלק כבודה - שמע
מינה ירשעה היא לבם מאבותיהם נמי קאמר
רחמנא, אבל מורישין ואינין יורשין - 23
הוה ידע, כדפרשיה. והיא דפשי ליה תריוהו
"אירשה היא לבם מאבותיהם" קאי, וממילא
ידע דתירויהו קאמר רחמנא. דכתיב "מורשה"
ולא כתיב ירשה. ועוד, שכבר מתו מתי מדבר.
כן נראה בעיני, ועיקר, כיוצא בירב אחי
אימר - דכי הכיזי דהאי "מורשה" אטא
להתבטא עליהן דמורישין ואינין יורשין, ואף
על גב שלא תטאו עדיין תטא דהמגלים, ולא
נגזרה גזירה - כן אנו מוצאים פסוק אחד
שנכתבוהו שלא נכנסו לארץ, ואף על פי
שעדיין לא נגזר עליהן שלא ליכנס. הביאנו
- לאחרים משמע. אפשר עמדי לפני משה
ולא אמרי להן כלום - והלכו אחרי כן לפני
אלעזר: משה לא שנאה, אלעזר מנין לז'
ואפשר שאלעזר לא אמר כלום. והלכו אחרי
כן לפני הנשיאים, ואחר כך לפני העדה: האי
גרסינן: והלכו לפני הנשיאים וכל העדה אלא
סרס את המקרא כו - ולא גרסינן: ולא אמרד

שמגללים זכות על ידי זכאי וחובה; ואי סלקא דעתך אריז ישראל מוחזקת, מאי קא
מספקא ליה? - היא גופה קא מספקא ליה,
דכתיב: "ונתיב אתה לבם מורשה אני ה'"; וירשה
היא לבם מאבותיהם, או דלמא שמורישין ואינין
יורשין? ופשמו ליה: תירויהו - וירשה לבם
מאבותיהם, ומורישין ואינין יורשין. והיינו דכתיב:
"וְיָבִיאֻם וְתַקְּמֵמוּ בְּהַר נַחֲלָתָם", וביאנו לא נאמר,
אֵלָּא "וְהַיְבִיאֻם", מִלְּמַד שְׂמַתְּנָבִיאן וְאִינּוּ יֹדְעִין מַה
מִתְּנָבִיאן. "וְתַקְּמֵמוּ" לִפְנֵי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֱלֹהֵי הַכְּהֵן
וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים וְכָל הָעֵדָה" - אֲפֹשֶׁר עֲמַדוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה
כו' וְלֹא אָמְרוּ לָהֶן דְּבַר, וְעֲמַדוּ לִפְנֵי הַנְּשִׂאִים וְכָל
הָעֵדָה? אֵלָּא סָרַס הַמְּקָרָא וְדַרְשָׁהוּ, דְּבַרִּי רַבִּי
יִאֲשִׁי; אָבָא חֲנִי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: בְּבֵית
הַמְּדִרָשׁ הָיוּ יוֹשְׁבֵי, וְהִלְכוּ וְעֲמַדוּ לָהֶן לִפְנֵי פִּינָן.
בְּמַאי קְמִפְּלִגִּי? מִרַּסְרֵ: חוֹלְקִין כְּבֹד לְתַלְמִיד
בְּמִקְוֵם הֲרִב, וְרַסְרֵ: אִין חוֹלְקִין, וְהִלְכְּתָא: חוֹלְקִין.

כלום. וירשהו כאליו כתוב והעמדתה לפני משה, ומקמי משה עמדו לפני אלעזר, ומקמי אלעזר עמדו לפני
העדה. והיא דלא בת יודעת ולפני הנשיאים לפני אלעזר ולפני משה" היינו כפי רוצה לקדים בפסוק תלמיד לרן, אלא ראשון ראשון. בבית
המדרש היו יושבין - משה ואלעזר ונשיאי העדה. ועמדו לפני כולן, ששאלו לכולן בידו, וחלקו כבוד לתלמידיהם במקום רבותיהם. אמא חן כבר חולקין - וכלה היא חשיבות
שר על הוא. ונראה ליה, רבי יאשיהו סבי אין חולקין - הלכך סרס המקרא. הא דפליגי ליה רביה - לתלמיד יקרא, דהא נחא ליה שחלקו לו גם אחריים כבוד. ומשה
רבינו היה פליגי יקרא לכל ישראל, וכן זה היה. בהבניתי חן - בדרך ארץ. שלפי שקע דברו - שכסמאז פתח לדבריהם ברא בעלילה ובעטבה מעלייתא לבית דין, כדמרפש
ואילו: בפרישת יבמין - ענין אין לוי - ענין עליו, אמא כניו אנו - לפסוד אמנו מינבום, שהיו יושבין בקם על שם אחיו נחמה, כדדרשינן ביבמות (כו, א). והבן נמנע מלייבם
את אמו ומירש את אביו, ופטר הוא את אמו וירש את אביו - ואף הבה כן, וסברא בעלמא הוא. אילו היה לו בן - כדכתיב "כי אין לו בן, וכו' והיה ידוע שהבן יורש
את אביו, שהיו היו יודעת פרשת נחלות, כדאמרן לעיל, דלא היה מספקא ליה אלא אי נטולת חלק כבודה אם לאו, ונמצא שהיו יודעת לדרוש דהאי דכתיב "ובן אין לו
והערתם" וגו' - היא יש לו בן הוא קודם לבת, ולא כדאמר רב פפא לאבי לעיל בפרקין (ק, א) אימאן בן ובת לא היתו בו ולא האי לירש בו. (תמח"א, ואם לאו, שאין
התקבצו ששבות ותי - תריבם אמנו לאחד מאחי אבנינו, והוא ישי נחלה אבנינו, וכן הוצאנו לפני ירש אחיינו נכסי אבנינו. קע כבא תוספתא, והתניא - "אילו
היתה בת לא ברטו". והמקשה עצמו אנו יודע לפרשה. שאפילו היה בת לבן לא ברטו - שהיו יודעת לדרוש שהבת אינה יורשת עם בת הבן, כדאמרן לעיל. שלא
נישאו אלה לרבותן - כן כדאמרן לקמן: בבית צלפחד הוררו להנשא לכל מי שירצו, כדכתיב "לטוב בעינין" וגו', אלא מה אני מקיים "למשפחת משה אביון התינה לעשים"
- דעה טובה התיישב בהבוא, שלא נישאו אלא להנן לך, אלמא משפחת משה אביון הונתו היו. ואשבחן שנישאו להם, כדכתיב "והתינה מחרלה נועה תחלה ומזכה ותרצה
לכני הדיודין לנשים", דאף על גב דהותרו לטוב בעינין - לא רצו להדובק אלא בהגונים, לא נישאת פחותה מארבעים - שהיו מתייבס להנן לך, שוב אינה יולדת - ואם
נעטבכו עד ארבעים שנה לא היה אדם נושא אותן, חן נמי לא היה להן להנעבכ עד ארבעים שנה, מאור שלא ילדו עד. ומשני: מתוך שציקניות היו - בטוחות בעצקן
שיעשה להם נס כיוכבד, ולכן נעטבכו עד ארבעים שנה בשביל להנשא להנן, כיוכבד שילדה אחר ארבעים. ומיהו, נישואיה איכא למימר דהוה קודם ארבעים.

אפשר

כבא בתרא. יש נוהלין – פרק שמיני דף קב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספות

א **אפשר** בת מאה ושלישים שנה – כדלמק, וקרי לה "בת"? אשה הוה ליה למכתב ומנלן דבת מאה ושלישים היתה? דאמר רבי חנינא – לא למקן פירדיקן. דנביעאי
ב ל, דבכללן תאה מורא אלא שבעים חסר אחת, ועל זו אמר רב חמא בר חנינא: זו יוכבד בו, רבת לוי? דקאמר קרא היינו בת תלו ממש, בתו
3 של לוי, והא דלא קחשיב לה בהדיא – לפי שלא באה למצרים אלא בבטן אמה. וליתיה בין החמות – כלומר בתוך מצרים, ומשום דקאמר "ברוך" גבי הורחה, קאמר
4 נמי "בין החמות" גבי לידתה. **אשר ילדה** – קרא יתירא הוא, דבא כתיב "בת לוי". וישראל עמדו במצרים מאתיים ועשר שנה, שכן רמו יעקב לבניו: ר"ז שמה. ובסדר
5 עלם יליף מקרא: נאמר לאברהם בברית בין
6 הבהרים "כי יג יחיה וירע בארץ אל להם", ו
7 אזהרה – זה יצחק, שבאמר "כי יביצח קרא
8 לך ורעי". ביצח הוא אומר "ויצחגן בן ששים
9 שנה בבלת אחת", ויעקב באינו אומר לפרעה
10 "ימי שני מגורי שלישים ומאת שנה", הרי ששים
11 היצחק ומאה ושלישים ויעקב – הרי מרתי
12 הועשים. ומאתים ועשר עמדו במצרים – הרי מרתי
13 ארבע מאות שנה שאנדרו לאברהם. וכל ארבע
14 מאות שנה היו במצרים – אי אפשר לומר,
15 שהרי קתה מפורי מצרים, הרי כתיב "ובני
16 לוי גרשוך אתה ומרדכי", ושני חיי קתה שלש
17 ושלישים ומאת שנה, ושני חיי עמרם שבע
18 ושלישים ומאת שנה, ושמונים שנה של משה
19 – הרי שלש מאות וחמשים. אם כן מה תלמוד
20 לומר "יעבדה ועבו אותם ארבע מאות שנה"?
21 כל זמן שורעך בארץ לא להם ארבע מאות
22 שנה. ומנחת יוכבד בת מאה ושלישים שנה
23 שהרי נביאת אחת, ויעקב באינו גולה, ומשה כן
24 שמונים שנה היה בעצתם – נשתירו מאה
25 ושלישים ממאתים ועשר. נתקן תבשר –
26 החליק כעור קטן. ויהוור סיבני ליה – שהרי
27 בעור ימים רבים שלקחה. שהרי כבר נולדו
28 ארזן ומרים אלא שפירש עמרם ממנה מפני
29 הגזירה שהיו משליכי החורים ליה, ועבשו
30 החורה ממני מרים שנתבאה לו שעתה כן
31 צלאת ממני שישמע את ישראל, כדנפסק לן
32 (טוסי ג, כ) מדרבתי "מרים הנביאה אחת
33 ארזן, בעוד שהיא אחת ארזן – ולא אחת
34 משה, שניבדן אלו נולד – והיתה היא עבדה?
35 שנתבאה על משה שעתה להודלה. משורדין
36 – מתוך שמה. שהיה עתה משה רבינו ללא

37 חתונה ודתיב "לדעה מה יעשה לו" במאה
38 תרעה הוה ומלכה ונעה בנות צלפחד לבני ודיוקן לנשים", ומסמך רבך נולדו. כדתיב "לא יעשה כן במקומנו לתת העצירה לפני הבכירה" (בראשית טז). ובא – כשמשה
39 לפני משה – דרך הכתוב, כסדר שוק הכמות זו ויור מזה. וקיימן הכתוב "מחלה נעה חלה מלכה ותרעה". ומסמך אמרין הכי, דלא ליקשו קראי אחרדי. בנישבי – בין לרין,
40 בין לארן ישיבות של תורה – משבינן את החכם לעומת מן חוקן, וכדנפראש לקמיה, שהחכם מופלג מכל הבירוי בחכמה, שהחכם הוא מאר. אבל בשביל שהוא חכם מעט מן
41 חוקן – איז כמכרין אותו יותר מן חוקן שהוא חכם קצת. וממלתי צלפחד איכא למילף דבני שאילתי דדין מקריה הכתוב חכמה תחלה. בסבסבי – של משתה, והוא לדין נשויאן,
42 והוא דמפליג – החכם בחכמה, או הלך אחר החכמה ולא אחר זקנה. והוא דמפליג בוקנה – שוקן מאר, או חלקין לו כבוד בבית המשתה יותר מן החכם, ואף על גב דמופלג
43 ההוא חכם בחכמה. ובגון שדוקן חכם קצת, אבל אם אינו מופלג בוקנה – החכם שהוא מופלג קודם לכבודו. שבעינן מרחבא. ודחבם מופלג, וקון מופלג, שאינו חכם כל כך בחבור
44 חיביבה אחר חכמה, והחביב חכם בראש ולדבר החכמה הלך אחר זקנה. והדיא דחבם וזו מופלג בחכמה, והוא אינו מופלג בוקנה – בכל מקום הלך אחר
45 חכמה. אפילו בסבסבי. והדיא דחוקן וזו מופלג החכם אינו מופלג בחכמה – בכל מקום הלך אחר זקנה, ואפילו ביביבה, והדיא דחוקן חכם קצת, אף על פי שחבורו חכם
46 יותר ממנו. והדיא דלא מופלג לא האי בחכמה ולא האי בוקנה – נראה בעיני דבכל מקום הלך אחר זקנה. מדאמר רב אשי: והוא דמופלג בחכמה הוא דמופלג בוקנה, הדיא
47 דהו תרתייהו מופלגין וליכא ביביבה אחר החכם. ובמסבית אחר חוקן – כמכלל והדיא דלא וזו תרתייהו מופלגין לא וזו האי. והולכין בכל מקום אחר חוקן, ומזל
48 פירש – איכא ממלתי שנתבאה חליבין אחר חוקן, ובבבלי שחבורו חכם קצת יותר ממנו אין לו למירש את חוקן, והחכם אינו בעי כבך, מארזן שוקן ממנו וזו האי ששביל
49 זקנה וחלקין לו כבוד. שקולות היו – ולכן פעמים שהקדים לו לזו ופעמים איכאבא, כדרדשינן נמי (מגילה ג), "הוא ארזן ומשה" "הוא ארזן" – מלמד שקולין היו. ולא
50 הטיעיה לרבי אמר. ויתרני – מיותר הוא, דמצי למכתב: בנות צלפחד לבני ודיוקן לנשים. ויתרני – אף על פי ששאר בת וירשת תחלה נאסרה. ענה מובה – ואינה מצת
51 עשה. אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב ומלך ורעם, איך הקדשים אשר יקדשו בני ישראל לה ונתמטאו עליו. אמור אליהם – היינו לאותן העומדין על די ערי שנתה
52 פסוק זה. ומכלל תלמוד לשאר מצות האמורות בתורה חכם, שבאמר בין לאבות בין לדורות ובאין, וכל בת וגו' – ליוצאי מצרים אמר, כדנפראש לקמיה. אבל לדורות הנשן
53 ליכא איסור הסבת תחלה. נצטוו בנים – מצות התליתין בארץ, תרומה ומעשר חלה ערלה ורבעי לקט שכחה ופיאה, וכן הרכה. הוצרך לומר לאבות והוצרך לומר לבנים – שאם
54 נכתב סתם ללא פירש לא אבות ולא בנים – הדיא אוקימנא לה באבות, מרלא תב"ב "כי הובא" כדכתב בשאר מצות האמורות למבנים. אי נמי, הוי ליתנין או בגדיהו שהו או בבין
55 אב או בקל, וזו חכמה מארזן מצותה המפורשת לבנים או לאבות, הוי אוקימנא לה באחת מהן. ולכבי תתיב תרתייהו, בהתעורר יצא מרחב כל מצות התסמונה. שנתרגו בין בבנים
56 בין באבות, ועל שפרש לך בכתוב "כי תבואו" או "יתבול" או "הרבי" להעמיד ברור הוה, כדלמק, לרבי מנבתי צלפחד – לרבי אמר לך מצות תחלה? לא אבות צלפחד קאי,
57 וגל להו קרא "לשוב בעיניהם תחיהם לנשים". נאי משמע – הדיא קרא לא משתעי אלא באותו הדור. זה הרבי – "אשר עזר" לו מנבתי צלפחד וגו' ולא הסוב תחלה. ועל
58 ברוך האי "הו לא אבות צלפחד קאי, אלא איזכל בת וירשת תחלה" כדתיב בתריה, "ולא הסוב תחלה". זה הרבי אשר עזר הוה? "הו הרבי אשר עזר הוה איש איש
59 ממני ישראל אתה ושנתו שר או כשכ או עו ממנה", דרמי נמי דלא הוהוהו על שחטי חוקן אלא אותו דור בלבד? שאני תהם – כדתיב "חוקק עולם תחת זולתו לאם לדורות".
וה

שחררת שששמה הדיעות – פירש רבינו יעקב בן מרדכי: ומדכתיב "ראשי –
 2 עדים בשלשה היותן אחת ביהוה דין שקול, ומספיק עליהן עוד אחד. ואין ראיה, אדארכה
 3 מראשי המטה" דרשנין ביהוה. וראשי היינו דעלמא. כתיפיש הקוטרס,
 4 והכי נדרוש מניה דבעינן שלשה אלא נראה לרבינו יעקב: דבלא קרא דיענין, דהא
 5 מדבעינן תידי מומחה. – אם כן בהדידות לא סגי
 6 ביה, ובעינן שבועה, ואין היה דין שקול, ומספיק
 7 עליהן עוד אחד.
 8 **דתנן** בית שמואי אומרין הקדש טעות הקדש
 9 – תימה: אדרכה, מכאן יש להוכיח שיש
 10 שאלה הדינים, דהא מקמינן החם מלתייהו
 11 דבית שמואי וכי אמר "שור שחור שיצא מבתיו
 12 ידא קדוש" רצא לבן, כגון דאמרי אילו הייתי יודע
 13 שיצא לבן אל הייתי אומר שחור, אלא כלי
 14 ואומרין בית שמואי: הקדש, משום דרעתו
 15 ותחשבתו מבטלת אמירתה. והכי נמי בגי נשאל על
 16 הקדש, כי אמר "אדעתא אורי אילו קדש" – נתיך
 17 לו, כיון דאלתי ביה שמואי דתי מחשבתו
 18 רביעיה הם. כיון דאמרי בית שמואי מחשבתו
 19 מבטלת אמירתו למידין הקדש – כל שכן
 20 שתבלט אמירתו את מחשבתה, שאמר אדעתא
 21 דהכי לא נדר.

הוה חזכי דראשי הפסות – דכתיב "יודבר המטהו אל ראשי המטהו ולבני חגורו
 2 וההרב אשר עוה ה אשי כי יזור נדר" וכו', הכי נמי בגי שחרת נדרים
 3 אלא ברור הוה: תפטיה. יליף זה – דהפרת נדרים, מ"זה" דשחתי חוץ לרתיב ביה
 4 דורות, הכי נמי דורות. ויפתינן: הכי נמי – לענין הסבת תולה, נליף "זה" דדיחא
 5 מ"זה" דשחתי חוץ לדורות בשלמא חנם –
 6 בשחתי חוץ ובנדרי, ולכי בתב "זה", דהא
 7 אינטיגך לחך גזירה שוה דבעינן למימר
 8 בסמוך, והליכך דרשנין ליה נמי לאה גזירה
 9 שוה דאמך, דקימנא ק"ל אין גזירה שוה
 10 למחצה. אבל חמא – בהסבת תולה, לא
 11 אינטיגך האו "זה" לשום גזירה שוה אחת,י
 12 דגרשיה נמי למליף "זה" מ"זה" דשחתי חוץ
 13 לדורות. ולאה גזירה שוה לחוד ליכא למימר
 14 דלכהי אינטיגך למליף משחתי חוץ לדורות,
 15 דהא לא עריך קרא – לשתוק קרא מניה
 16 דלא נכתביה כלל, ואני דיענא דאיא הסבת
 17 תולה תנותג לדורות, מדי דיהה שארא מנות
 18 דעלמא, דלא גרע האו לאו משאר לאוך
 19 שבוחר שיהו דתנין לעולם, אלא מחשבתו
 20 שמונה מניה למעטא ארא, דאניה תנותג
 21 אלא ברור הוה. מאי גזירה שוה – דילפינן
 22 "זה" דנדרי חוץ" דשחתי חוץ מחדרי. מה
 23 להלן – בשחתי חוץ, תכיב רבא דבר אל
 24 אורחין ואל בניו ואל כל בני ישראל" – אף
 25 בנדרים, אורחין ובניו כאלו כתיב בהם "וכל
 26 ישראל", כדמפרש לקמן למאי לתפא. מה
 27 כאן ראשי הפסות אף להלן – בשחתי חוץ
 28 ראשי המטהו, ובסמוך מפרש, ל"ל מאי
 29 הלכתא – בנין ענין נדרים אורחין ובניו וכל
 30 ישראל לומר שחפתי נדרים בשלשה הדיעות
 31 ודכתיב "לא יחל דברי" – דהא נמי מהל,
 32 אבל אחריים מתירין לו, כגון שלשה דהוה בית
 33 דין, כדאמרין בסנהדרין (א. א.), ואפילו
 34 לשמואל דאמר החם. שעדים שדנו דיקון דין,
 35 אלא שנקראו בית דין חופץ – דמי גזירי דיני
 36 ממונות, אבל למשיאי אסור נדר – לא סגי
 37 בפחות משלשה. ולהכי אתני גזירה שוה, כאילו
 38 נכתב בנדרים אורחין ובניו וכל ישראל, לומר לך
 39 ששקולין כל ישראל לחתוי נדרים, ואפילו הדיעות, כאורחין ובניו. הא ראשי הפסות כתיב – דמשמע מומוין כדאמר רב חסדא –
 40 בקי בתלמוד, כלומר, רב מומחה, דהאי רתיב "ראשי" לשור ריבם – מומוין דעלמא קאמר. למאי הלכתא – עריך ראשי המטהו גבי שחתי חוץ, שיש שאלה בהקדש – כמו שיש
 41 שאלה בנדרים. ובנדרים כתיב "לא יחל דברי", והוא אחי לכל הקדשות. שאם שחט קדשים בחוץ ותתויב כרת, ואחר כך הלך אצל חכם להיתיר לו ומצא לו פתח על
 42 חרטו, ועקר את הקדש מעקריו, ועבדה בהקדש טעות – איגלאי למפרע דלא היה הקדש ממיליה, ופטר מברית. והוא אחי לכל דבר הקדש במוקדש, כגון חרומות
 43 ומעשרות, דאי בעי מיתשל עליהו החרוץ לטיבלן, כדאמרין בנדרים בשילהו פרק "גדורן מן הדיקן" (נג. א.), ולבית שמואי דאמרי אין שאלה בשום הקדש – בעולם, דאפילו
 44 כשימצאו לו הקדש פתח על חרטו – אינו יכול לחתירו, דאף על גב דעוקר את גזרתי הקדש ויטהוהו שני על טעות, האמר לו בית שמואי ביה שמואי ביה
 45 כשעשה הקדש פתח הדיוד למקדש טעות – לא יחל ליה הקדש גמור – לא כן דוכאנה הדיקדש בלא טעות. שאל וצילת מאי הוהוה שיצאו לו החכם להיתיר: דתנן בית שמואי אומרין
 46 ב' – תחלת הפרק הוא במסכת נזיר. הקדש טעות זו. הקדש שוביט זה. דכדמפרש תהם: כינר? אמר "שור שחור שיצא מבתיו ראשוהו היי הוא הקדש", ויצא לבן, בית שמואי אומרין: הקדש, ובית
 47 הלוי מולי המטה, אבל אחתי הקדש בטעות לא מותנין. הקדש מעות הקדש – וכיון דסדריא ליה רובי הקדש שאלה פסול טעות, לית לה רביא אפילו טעות, ובית הלוי תרבי:
 48 כגון "שור זה הדיקדש", ויתר הכהן בעלשוה ולין על ידי שום חרטה. דהבם נמי הקדש טעות משהו ליה הדיקדש ששטתו יודע למקדשו, לבית הלוי אפילו שאלה אין עריך,
 49 שהיי הוא עצמו יודע שלא תתבוק להקדשי את זה. וכיון דחשבי בית שמואי הקדש גמור – אלמא שאלה חכם אין מועיל. ובית הלוי אומרין בו ואפילו שאלה אינו עריך.
 50 מתיתי: והי מאי עבדי ליה – זה"ו דשחתי חוץ" וזה"ו דראשי המטהו, מאי רישיה פדת רבין לית לה שאלה בהקדש – לית להו גזירה שוה "זה" – עולה ופולא למליף נדרים
 51 שחתי חוץ לאורחין ולבניו ולבני בני ישראל, דאין גזירה שוה למחצה. וראשי המטהו בלא טעות. דהיינו: חוץ. בתיך. ויהי כרת. אפילו שחטתו עוף קדשים בתיך,
 52 כדמפרש לן בתורת כהנים ובבבא (ק, א.) מ"אזו אשר ישחט", ואינו חייב על המליקה של עוף בתיך. משמע ד"זה" – בעינן שמופרש בפרשה חייב, כדכתיב "כי ישחט" ולא כי ימולק.
 53 דכי גרסינן בתורת כהנים ובנדרים בפרק "ערה המאורסה": על השחיטה חייב, ואינו חייב על המליקה, ולבית הלוי דרשיה ליה לנורה שוה, נפקא להו מהכיא דנפקא לן בתורת
 54 כהנים: תלמוד לומר "אשר ישחט" – על השחיטה חייב, ואין חייב על המליקה. חכם מטיי – בלשון "מתוך לח מותר לך", כדכתיב "לא יחל דברי" – ואל יחל, אבל אחריים
 55 מותרין לו, ולשון הותר משמע להו לרבתן באי, לא "לח", וטעם יש לרבר, לפי משמעו חכם אינו מותר ביום שנתו עמו בעל טענה, אלא על ידי שצמא לו חרטה וכו' את תורת
 56 מעיקרו. והלכך לא שייך ביה לשון הפרה, אלא לשון הרהר, שהיה לו איסור על ידי הוראה וטענה וגזירה. אבל בעל מפתר לאשתו ביום שמשו בלא חרטה, מגזירת הכתוב, כמו
 57 "והפר את ברייתו" (ברומים לא), לא דבר קודם תעביק ומחבטל בלא טעם – קריה הפרה. ואין חכם בפר שיש – שאם אמר "סופר לך" – לא אמר כלום, דכי משמע "זה הדיבר" – זה
 58 האמר כמו שכתוב בפרשה – מעבבל. לא לשון הרהר ולזה לשון הפרה, והכי אמרין בתורה בדיאי בפרק "ערה המאורסה" (נדרים עו, א.) עמו, רב מר בר שמימר בלשון בעל, ובעל
 59 דהבנו בלשון חכם – לא אמר כלום. דתניא: "זה הדיבר" – חכם מתייב אצל בית מתיי, שכיבול בו. ונתניא איך. "זה הדיבר" – בעל מפתר אינו חכם מפתר, שכיבול בו. ולבית הלוי
 60 נפקא להו מטכיא, כדפרישית לעיל, דבהבם סייג לומר לשון היתר ובעל לשון הפרה. הפרת נדרים בשלשה – היינו הרתת חכם, ובעינן בית דין – שלשה הדיעות, או יחד
 61 מומחה דהוה ליה כבית דין, אבל הפרה משני סייג בבעל לחתירה. ואפילו הדיעות, היינו דאמרין בשילהו מטכית שבת (קט, א.) דהרבה אינו צריכה בית דין.
 62 והפרת לדורות נפקא להו בית שמואי יחד דהאש דהיא שוה, היינו "כיון דאכינא למעטיה למעטי שחת" אלא דאמרין חכם ובעל – לא מועטנין שיהו.

נְפָקָא לְהוּוּ מִדְתַּנְיָא: "וַיִּדְבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֵעֵדֵי ה' אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" – רִבְּי יוֹסֵף הַגִּלְגַּלִי אֹמְרִי:
 25
 מועדי

בבא בתרא. יש נוהלין – פרק שמיני דף קכא עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכז

ושבת

ראשית אינה צריכה קידוש בית דין – ואם דבמו. בפרק סוף דבמו דקדושין (ל),
 (ב) נפקא לן מכתובי 'מושבתיכם'. דאמרינן דהם: מושבות דבמו דבמו דבמו שבת
 למה לא איגטריך, סלקא דעתך אמינא הואיל ובעינא דעמועתא כתיבא – תיבעי קידוש
 בית דין מועדות, קא שמענא עליון ויש לומר: דרשא דרזחא תיאתי בןן ענאי, דרשיה תבא:

מועדי ה' יאמרו – כוליה מפרש לקמיה. מועדי ה' צריכינ קידוש – שהו מקדשיך את
החדש על פי דאמריה ומוחקן בך מתקדש מועד במועדי. שלפי עיבור השנה ועיבור החודשים
המועדים מתעבדין, אבל המועדים עצמן לא היו מקדשיך, כי אם החודשים, כדומן בראש
השנה (ב), א) לגבי קידוש החדש, שאב בית דין אומר 'מוקדש' וכל העם ענינא אחריו
מוקדש מקדשו, שארשמו 'אשר מקדשו אותם'
קרי ביה יאמרו – ותרזי דמיני 'מוקדש' מקדשו
ונפקא לן בדכתיבי 'מוקדאי קדשי', שהיו מקדשיך
את החדש על פי הרייתו, והוה תיסקון המועדות
וקדושהו, שבת בראשית אלא צריכה קידוש –
כעין שמקדשיך המועדות על ידי קידוש ראשי
חודשים, אין מקדשיך אחז בשבת להיות שביעי
שלו שבת, אלא לעולם יום שביעי שבת הוא,
בלא קידוש בית דין. ונפקא ליה מדכתיבי 'מועדי
ה' יתיבא, דמיני מליכתב 'אלהא אשר לקריאו
אותם מקדאי קדשי', 'שבת בראשית' קרי לשבת
משום סוף מועדותיה ומי כתיב בהו 'שבת שבתון',
הלכך קרי ליה שבת בראשית, שמקודשת ובאה
מששת ימי בראשית, דבשבת ראשונה כתיב בו
ה' יקדשו: ויקדשו אותם. נבי מועדות – בפרשת
'שור או כשבי' (ויקרא כב), מועדי ה' צריכינ
מופחין – ולא מקדש בשלשה הידושות כהפרת
נדריים, ולא יחיד מולותהו כהפרת נדריים, אלא
בשלשה מופחין, כדמפלגין בראתא הגשה: אין אף
מומחה בישראל יותר משהו רבינו, וקאמר ליה
רשבאנא: עד דאיכא אתרן בדרך, דכתיבי ויאמר
אל משה ואל אחיו וגו' החדש הזה לכם'
– כבם, מומחין, ואין בית דין שקול, ומסכים
עליהם עד אחז. תמן תהם – במסכת תענית,
ומשום דקאמר למופחין יום שדותרו ששים בו'
נקט לה. המטוילין – שאפלו מי שיש להם
הדוהה שואלה, שלא אלביש את השואלת מומחה
שאין לה. כדאמרינן במסכת תענית (א, כ): בת
מלך שואלת מבת בןה גדול כו'. יום שנתנו בו
לחות האחרונות – כדנתיבא בסדר עולם משנה
עלה בששה בסיקן לקבל לחותה הראשונה, וירד
בשבעה בעת בחמה, ודתינו בסיקן בראש שביעל יום.
עלה בשמונה בעת ובשק הרמיים בשביעל יום.
העגל, כשנאמר 'ואתנבל לפני ה' את ארבעים
היום ואת ארבעים הלילה אשר תתפללי כי
אמר ה' להשמיע אתכם' (דברים טו) ובאיתא
עלה נתרצה הקדוש ברוך הוא לישאלו אמר לו למשה 'פסל כך שני לחות אבינם
כראשונים'. וירד בעשרים ושמונה באב, ופסל שני לחות אבינם, כדכתיב 'ויפסול
שני לחות אבינם כראשונים וישכם משה בבקר', ועלה בעשרים ושמנה באב, ועשה
עד ארבעים יום משלשתיים על עשרה בתשרי, שאנמר 'ואנכי ועמדה בחד כיומים
הראשונים ארבעים' וגו'. בעשרה בתשרי ארבעים ה' והכפרים נתרצה המוקם בשנתה
לישראל, ואותו היום ירד משה והלחות בידו. יום שדותרו ששפים – הדי הכי הוה קום
להו. למה זה הוה – שדותרו הסבת נחלה, פסוק שחור לוי שי באי הארץ עניסאר
לחם אבותיו וכל חלה אב, ושתדתינו עירין בני אדם שהיו באותו הדור –
אבתי באיסוריהו קיימי, אבל שאר בני אדם שלא היו באותו הדור – מותרין, ויש
מפרשים: יום שדותרו ששטים – שדתי בחמה עשר באב בלו מתי מדבר, כדלמקם,
וטענה ויהי בידם, שדתי לא לדור המדבר נאמר, אלא לבאי הארץ, כשרבות מואב
בסיקן הארבעים שנה. יום שדותרו ששנים – כל הנה אמוראי לא פליגי, אלא
מר גמירי האי מרביה, ומר גמירי האי מרביה, שכלו בו מתי מדבר – במדרש איכה,
יום ששפתי בו החפר, דאמר רבי לוי: כל בית תשעה באב היה כרוז יוצא: 'חלבי יצאו
לחפר', וחספין בני בנה, ובשורתיהו בחרוזו יוצא: 'יבדלו החיים מן המתים', והוה
בדוקין אותן, ומנצא מועד עשר אלף פרוטהו חסרין בכל שנה, וכך שנה ארבעים
שנה, יום לשנה יום לשנה, הדי ארבעים שנה. בשנה אחרונה עשו כן, בדיק עמגן
ועמנאו שלמים. אמרה: שמתו טעינו בחשבון, וכן בעשרה בו, וכן באחד עשר, וכן בשנים
עשר, וכן בשלושה עשר, ובארבעה עשר, ועש דאיתובלי סידרא. כיון דאימנולי סידרא
– אמרה: ביטל הקדוש ברוך הוא אותה גזירה קשה מעלנו, ועשו משתה ושמחה ויום טוב. דאמר מר בו' – ולכך עשו ימי משתה ושמחה על הידבור שחור למשה.

ושבת ראשית אינה צריכה קידוש בית דין – ואם דבמו. בפרק סוף דבמו דקדושין (ל),
 (ב) נפקא לן מכתובי 'מושבתיכם'. דאמרינן דהם: מושבות דבמו דבמו דבמו שבת
 למה לא איגטריך, סלקא דעתך אמינא הואיל ובעינא דעמועתא כתיבא – תיבעי קידוש
 בית דין מועדות, קא שמענא עליון ויש לומר: דרשא דרזחא תיאתי בןן ענאי, דרשיה תבא:
 מועדי ה' יאמרו, כוליה מפרש לקמיה. מועדי ה' צריכינ קידוש – שהו מקדשיך את
 החדש על פי דאמריה ומוחקן בך מתקדש מועד במועדי. שלפי עיבור השנה ועיבור החודשים
 המועדים מתעבדין, אבל המועדים עצמן לא היו מקדשיך, כי אם החודשים, כדומן בראש
 השנה (ב), א) לגבי קידוש החדש, שאב בית דין אומר 'מוקדש' וכל העם ענינא אחריו
 מוקדש מקדשו, שארשמו 'אשר מקדשו אותם'
 קרי ביה יאמרו – ותרזי דמיני 'מוקדש' מקדשו
 ונפקא לן בדכתיבי 'מוקדאי קדשי', שהיו מקדשיך
 את החדש על פי הרייתו, והוה תיסקון המועדות
 וקדושהו, שבת בראשית אלא צריכה קידוש –
 כעין שמקדשיך המועדות על ידי קידוש ראשי
 חודשים, אין מקדשיך אחז בשבת להיות שביעי
 שלו שבת, אלא לעולם יום שביעי שבת הוא,
 בלא קידוש בית דין. ונפקא ליה מדכתיבי 'מועדי
 ה' יתיבא, דמיני מליכתב 'אלהא אשר לקריאו
 אותם מקדאי קדשי', 'שבת בראשית' קרי לשבת
 משום סוף מועדותיה ומי כתיב בהו 'שבת שבתון',
 הלכך קרי ליה שבת בראשית, שמקודשת ובאה
 מששת ימי בראשית, דבשבת ראשונה כתיב בו
 ה' יקדשו: ויקדשו אותם. נבי מועדות – בפרשת
 'שור או כשבי' (ויקרא כב), מועדי ה' צריכינ
 מופחין – ולא מקדש בשלשה הידושות כהפרת
 נדריים, ולא יחיד מולותהו כהפרת נדריים, אלא
 בשלשה מופחין, כדמפלגין בראתא הגשה: אין אף
 מומחה בישראל יותר משהו רבינו, וקאמר ליה
 רשבאנא: עד דאיכא אתרן בדרך, דכתיבי ויאמר
 אל משה ואל אחיו וגו' החדש הזה לכם'
 – כבם, מומחין, ואין בית דין שקול, ומסכים
 עליהם עד אחז. תמן תהם – במסכת תענית,
 ומשום דקאמר למופחין יום שדותרו ששים בו'
 נקט לה. המטוילין – שאפלו מי שיש להם
 הדוהה שואלה, שלא אלביש את השואלת מומחה
 שאין לה. כדאמרינן במסכת תענית (א, כ): בת
 מלך שואלת מבת בןה גדול כו'. יום שנתנו בו
 לחות האחרונות – כדנתיבא בסדר עולם משנה
 עלה בששה בסיקן לקבל לחותה הראשונה, וירד
 בשבעה בעת בחמה, ודתינו בסיקן בראש שביעל יום.
 עלה בשמונה בעת ובשק הרמיים בשביעל יום.
 העגל, כשנאמר 'ואתנבל לפני ה' את ארבעים
 היום ואת ארבעים הלילה אשר תתפללי כי
 אמר ה' להשמיע אתכם' (דברים טו) ובאיתא
 עלה נתרצה הקדוש ברוך הוא לישאלו אמר לו למשה 'פסל כך שני לחות אבינם
 כראשונים'. וירד בעשרים ושמונה באב, ופסל שני לחות אבינם, כדכתיב 'ויפסול
 שני לחות אבינם כראשונים וישכם משה בבקר', ועלה בעשרים ושמנה באב, ועשה
 עד ארבעים יום משלשתיים על עשרה בתשרי, שאנמר 'ואנכי ועמדה בחד כיומים
 הראשונים ארבעים' וגו'. בעשרה בתשרי ארבעים ה' והכפרים נתרצה המוקם בשנתה
 לישראל, ואותו היום ירד משה והלחות בידו. יום שדותרו ששפים – הדי הכי הוה קום
 להו. למה זה הוה – שדותרו הסבת נחלה, פסוק שחור לוי שי באי הארץ עניסאר
 לחם אבותיו וכל חלה אב, ושתדתינו עירין בני אדם שהיו באותו הדור –
 אבתי באיסוריהו קיימי, אבל שאר בני אדם שלא היו באותו הדור – מותרין, ויש
 מפרשים: יום שדותרו ששטים – שדתי בחמה עשר באב בלו מתי מדבר, כדלמקם,
 וטענה ויהי בידם, שדתי לא לדור המדבר נאמר, אלא לבאי הארץ, כשרבות מואב
 בסיקן הארבעים שנה. יום שדותרו ששנים – כל הנה אמוראי לא פליגי, אלא
 מר גמירי האי מרביה, ומר גמירי האי מרביה, שכלו בו מתי מדבר – במדרש איכה,
 יום ששפתי בו החפר, דאמר רבי לוי: כל בית תשעה באב היה כרוז יוצא: 'חלבי יצאו
 לחפר', וחספין בני בנה, ובשורתיהו בחרוזו יוצא: 'יבדלו החיים מן המתים', והוה
 בדוקין אותן, ומנצא מועד עשר אלף פרוטהו חסרין בכל שנה, וכך שנה ארבעים
 שנה, יום לשנה יום לשנה, הדי ארבעים שנה. בשנה אחרונה עשו כן, בדיק עמגן
 ועמנאו שלמים. אמרה: שמתו טעינו בחשבון, וכן בעשרה בו, וכן באחד עשר, וכן בשנים
 עשר, וכן בשלושה עשר, ובארבעה עשר, ועשו דאיתובלי סידרא. כיון דאימנולי סידרא
 – אמרה: ביטל הקדוש ברוך הוא אותה גזירה קשה מעלנו, ועשו משתה ושמחה ויום טוב. דאמר מר בו' – ולכך עשו ימי משתה ושמחה על הידבור שחור למשה.

שבעה

למה לא איגטריך, סלקא דעתך אמינא הואיל ובעינא דעמועתא כתיבא – תיבעי קידוש
 בית דין מועדות, קא שמענא עליון ויש לומר: דרשא דרזחא תיאתי בןן ענאי, דרשיה תבא:

לא היה דיבור עם משה – פה אל פה בבתחלה. אבל אם הוצרכו לדיבור, כגון במעשה דקרח שהיה אחר מעשה המרגלים – היה מדבר על ידי מלאך, או באורים ותומים. אי נמי, לא היה מדבר ממש אלא על ידי צורך מעשה הדיבור להם. אלי היה הדיבור – דמצי למכתב: ואמר ה' אלי, בדכתיבי לעיל "ואמר ה' אלי אל תער את מואב", אי נמי, מרמזים ליידי כאשר תמוך קרדיש הכי, ולא ממשמעוהא דקרא. אלא מייחורא דרייזי כאשר תמו, דקרא ויתרא הוא. יום שביעי' הושע בן אלה פרדסאות = שומרים. כדתיני בסדר שלום: כשראה הושע בן אלה שגלו עגלי הזהב, עמד והעביר פרדסאות שהושבי יריבעם בן נבט שלא יעלו ישראל לרגל. שבכל מלכי ישראל הוא אמר "וילך בדרך יריבעם בן נבט וישב וכתב

שבקה קפלו כל העולם – האי תנא סבר 1
דאליהו דא היה פנתם. דאי היה פנתם 2
– בבציר משבעה חזי מצי לשבעה, דיצירי ראה 3
יעקב וראה פנתם. וסבר נמי דאי נאזי סדר 4
אשר אינה חדה העלם. 5

לְיָגֵל. רב מתנה אמר: יום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה; דאמר רב מתנה: אותו היום שנתנו הרוגי ביתר לקבורה – תקנו ביבנה "הטוב והמטיב", "הטוב" – שלא הסריחו, "המטיב" – שנתנו לקבורה. רבה ורב יוסף דאמר תרתייהו: יום שפסקין בו מלכות עמים לשלש, ונלא היו ארבעה גדולי אומר: פון שהגעו למשה עשה עשר פאב תשש 9
בתוך של המה, ויאמר רבי בורחיהו עצמי למפקדה. אמר רב מנשה: וקרו ליה שם תבר 10
מקאן ואילך, דמוסוף – ויסוף, שאינו מוסוף – יסוף. מאי "סוף"? תני רב יוסף: 11
לקבורה אמיה. תנו רבנן, שבקה קפלו את כל העולם כולו: מתושלח ראה אדם, שם 12
ראה מתושלח, יעקב ראה את שם, עמרם ראה את יעקב, אחיה השילוני ראה את 13
עמרם, אליהו ראה את אחיה השילוני ועדיין קיים. – ואחיה השילוני ראה את עמרם? 14
יהא פתיב: "לא נותר מהם איש כי אם קלב בן יפנה ויהושע בן נון!" אמר רב 15
המנונאי: לא נגורה גורה על שבמו של לוי, דכתיב: "במקדב יהוה יפלו פגריכם וכל 16
פגריכם לכל מספרכם מן עשרים שנה ומעלה", מי שפקדויו מן עשרים, ירא שבמו 17
של לוי שפקדויו מן שלשים. – ומשאך שבכמים לא עילוי והתניא: יאר בן מנשה ומכיר 18
בן מנשה נולדו בימי יעקב, ולא מהו עד שנכנסו ישראל לארץ, שנאמר: "ובנו מהם 19
אשר העי כשילשים וששה איש" והתניא: שלשים וששה מנשה, דברי רבי יהודה. אלא לו 20
גבי בתיהו: וכי נאמר לרשע וששה? והלא לא נאמר אלא "כשילשים וששה" אלא רב 21
יאר בן מנשה, ששקול בשובה של סנהדרין! אלא אמר רב אהא בר יעקב: לא נגורה 22
וגורה לא על פחות מן עשרים ולא על יתר מן ששים; לא על פחות מן עשרים – 23
דכתיב: "מגן עשרים שנה ומעלה", ולא על יתר מן ששים – גמר "ומעלה", "ומעלה" 24
מוערבין, מה לתון יתר מן ששים פחות מן עשרים, אף כאן יתר מן ששים פחות 25
מן עשרים. איבעיא להו: ארץ ישראל לשכמים אפלו, או דלקא לקרנן גברי אפלו? 26

את כל העולם – שיבדו והקיפודו. שתקפל העולם ביניהם. וכל אלה השבעה נמשו זה את זה. דכתיבי לעיל מינה בסדר שלום: נמצאת אמר שיש יעקב את שם עשרים שנה, שישם שם את מתושלח השעים ושמנה שנה. שישם מתושלח את אדם הראשון ומאתים ארבעים ושלש שנה. ומשכחן כולו הדורות הכתובין פרישה דור אחר דור יש ללמוד כל זה. מתושלח לא מת עד תיפך למבול, כדאמר בחלק (גמרא דהיר"ב). ויחי לשבעת הימים ומי המבול היר' – אלו שבעה ימי אבלו של מתושלח העדיק. וכבר היה שם בן תשעים ושמנה שנה. דכתיב בן מאת שנה ויולד את איכפשה שנתים אר מובול". ולמך נמי ראה את אדם ואת שם, אלא דצדיקים נגמרים קושיב, כמו שישימוש בן אה, דכרפרישת לעיל. והיא אלא סבירא ליה תנון זה משטרין, דהוה ליה למימר: שנים פקלו את כל העולם. דהיא תנון דסדר עולם הוא. וסבירא ליה דהיא "איננו כי לקח אותו אלהים" – היינו שנת בחצי ימיו. ובדקתני התמו: תוך כך באו ואת שמה, ויהוה ויהוה אריו משיש ושבע שנה, ומתושלח לעיל שנתיו עד ומבול. דכתיב "ואת אדם הראשון יצא יעקב – אברהם הוא שהרי קדת אביו ומוריו מצרים היה, בדכתיב "ובני לי גרשון וקדת" (בראשית מז) ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, ובאותן שבע עשרה שנה נולד עמרם לקדת, שהרי בנו דראשון היה. דכתיב "ובני מרים ויגוד". אחיה השילוני ראה את עמרם ואחיו ראה את אחי – גמרא. והיא אלא כי סבירא ליה איליהו זה אחיה. דאם איתא – אלא משה ראה עמרם, ופנתם ראה שמה, ועדיין אלא קיים, ולא איצטרך ליה אחיה כלל. ותא כתיב "ולא נותר מהם – ואחיה השילוני נתנבא בימי יריבעם. והיא אלא סבירא ליה עמרם במצרים – ראה עמרם ונא מנדבר בל לא לארץ? ודלא על ימי יעקב מנשה שנים עשרים שנה, ועמרם ראה את יעקב יום אחד כל החיות. והני שני יריבעם. והיא אלא שלשים ושבע שנה – הרי אמא חמישים וארבע. ואחיה ראה את עמרם. כמה פשו להו מנאמיס ועשר אחר מות נמרס – חמישים ושש שנה, נמצא אחיה השילוני בן חמישים ושש שנה כשיצא ממצרים לכל הפחות, שגמא ויתר, כגון שגולד בחיי עמרם הרב. אחיה השילוני – לוי היה. בדכתיב בדברי הימים (ב): "והלוים אחיה על וארצות בית אלהים". שפקדויו מן שלשים – יום. שהיו הלויים נגמין מן חדש ומעלה לפדות עליון הבחורות. בדכתיב בפרשת "מנדבר סיני": "מגן חדש ומעלה תפקדה". "מגן ארץ לוי, דאם בן הזה ליה למבול, ירא שבמו של לוי שפקדויו מן חדש. אלא האי שלשים – היינו שלשים שנה. בדכתיב "בני גרשון קדת ומורי מן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמישים שנה. וההוא חשבון נקט, שאותו חשבון כנגד חשבון של ישראל הוא. דכתיב: "בני גרשון קדת ומורי מן שלשים שנה ונא לא לבא לעברו". ונא, "ומשאך שבכמים אל עיל – מוציא מרים, לארץ בתמימה. ואמאי דחקת לתרתיי דמשום דלוי אחיה לך בן לארץ? נולדו בימי יעקב – גמרא. ולא פתי בו? לא יליף מקרא אלא דור מעיניהו. סנהדרין ויה שבעים ומרים, נמצא רובן שלשים וששה ולא על יתר מן ששים – ונתי גמי דאחיה השילוני ראה את עמרם חמש שנים, ולא היה בן חמישים ואחד שנים ומצרים. ראה על ששים בערבין אינו שיה לכן עשרים שנה ומעלה, שהרי ערכו מונע יותר, בדכתיב בפרשת ערכין, כפחות מעשרים – שמענט ערכו גמי מן עשרים ומעלה. ואף על גב דאין קרן פחות מן עשרים ויתר על בן ששים שיון זה לזה, הוה חביב שוים. שניהם מועשין מערך יתר מן ששים. ומתולקין מרנו של יתר ששים. וחבי נמי על דיבי דמתולקין פחות מן עשרים מן הגזרה של יתר מן ששים – הוה חביב שוים. הוה חביב שוים. ויתאבא למיטרי נמי דלא לבא בתחאה חשבון, ויתאבא איתעל – שנתא חשבון שלשים עשר חלקים שוין, ואחר כך כל שבת ושבת מתולק לפי אנשיו, שהיו יוצאי מצרים. או לפי באי אנשין, למך כדאית ליה ולמה כדאית ליה. לקרנן נביר – שנתא חשבון. שש אחר מוציא מצרים לרבי אישעה, או לבאי הארץ לרבי יתנון. היה נטל חלקו בארץ בני עמנו. והיו כולם שוין בחקוקה.

בבא בתרא. יש נחלין – פרק שמיני דף קכב עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רש"י תוספות

1 **הא שמע בני דלמעט** – על פי הגדרת חלק הארץ; נחלקו ישראל, שיקח
 2 כל שבט ועבט מן ביתו לו שיהיה מנוי על חלק מרובה – כגון שבט
 3 שיש בו אנשים מעט, בין שהיה לו חלק מועט – כגון ישש בו אנשים הרבה.
 4 דביין כול השבטים לקוח בשרה, שכל הקטן כשבע הגדול – ומצאו חלקי בני
 5 שבט הקטן מרובה מחלק שבט בני הגדול, ואי

הא שמע: "בין רב למעט". ועוד תנאי: עתידה ארץ
ישראל שתחלק לשלושה עשר שבטים, שבתחלה לא
נתחלקה אלא לשנים עשר שבטים. ולא נתחלקה אלא
בכסף, שנאמר: "בין רב למעט"; אמר רבי יהודה:
סאה ביהודה שהו חמש סאין בגליל. ולא נתחלקה
אלא בגורל, שנאמר: "אף בגורל". ולא נתחלקה אלא
באורים ותומים, שנאמר: "על פי הגורל", הא ביצד?
אלעזר מלכיש אורים ותומים, ויהושע וכל ישראל
עומדים לפניו, וקלפי של שבטים וקלפי של תחומין
מונחין לפניו, ויהו מכיין ברוח הקדש ואומר: "ובלן
עולה - תרום ענף עולה עמו", כרף בקלפי של שבטים
ועלה בידו ובלן, כרף בקלפי של תחומין ועלה בידו
תחום ענף; וחזור ומכיין ברוח הקדש ואומר: "נפתלי
עולה ותחום גינוסר עולה עמו", כרף בקלפי של שבטים
ועלה בידו תחום גינוסר. וכן כל שבט ועבט. ולא בתחלה של עולם היה חלוקה של
עולם הארץ; העולם היה, אדם יש לו שדה לבן - אין לו שדה פרדים, שדה פרדים - אין לו
שדה לבן, לעולם הארץ, אין לך כל אחד ואחד שאין לו ברה ובשפלה ועבוק, שנאמר: "שער
ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד"; הקדוש ברוך הוא מחלק להן בעצמו, שנאמר:
"ואלה מחלקתם גם ה'". קתני מידת: "שבתחלה לא נתחלקה אלא לשנים עשר שבטים",
שמע מיהו לשבטים אפילו, שמע מיהו. אמר מר: עתידה ארץ ישראל שתחלק לשלושה
עשר שבטים. אידך למואן? אמר רב כהנא: לנשיא, דכתיב: "והעבר העיר ועברוהו מכל שבטי
ישראל". אמר ליה רב פפא לאבאי, אימא: ויגבר בעלמא - לא סלקא דעתך דכתיב: "והגזית
לנשיא מנה ומנה לתרומת הקדש ולאזהרת העיר". ולא נתחלקה אלא לכספים, שנאמר: "בין
רב למעט". למוא? אילימא לשופרא וסניא? אפוא בשופטני עסקינן? אלא, לקרובה ורחוקה.
פתנא; רבי אליעזר אומר: בכספים העולה, רבי יהושע אומר: בפרקע העולה. ולא נתחלקה
אלא בגורל, שנאמר: "אף בגורל". תנא: "אף בגורל" - יצאו יהושע וכל. למוא? אילימא דלא
שקול כלל, השתא דלאו דיהו שקול, דיהו מביעיא? אלא, שלא נטלו בגורל, אלא על פי
ה', והושע - דכתיב: "על פי ה' נתנו לו את העיר אשר שאל את המנת כרה בהר אפרים".

1 **זבולן** עולה תחום עכו ועלה ועמו – לאו עכו ממש, דעכו מחלק אשר, דכתיב (שופטים
 2 א) ואשר לא הדיש ודשני עכו, אלא כלומר, תחום שבטן עכו. **העולם** הוא
 3 יש לו פרס ואין לו שדה לבן – תימה: דבשלהי מרובה (בבא קמא פ"ב) אמרינן מחלוקת
 4 ארץ ישראל: אין לך מישראל שאין לו ברה ובשפלה ונגב. ומה, איהו דא דגריס. אין לך שר
 5 משרט מישראל. אבל הא דנסיגין אין לך אחד
 6 מישראל לעולם הארץ, ומשמע לו "שער ראובן
 7 אחד" – היינו לכל אחד ואחד. אי נמי, בעולם
 8 הוא אין להם בשה בזה כמו מזה, אלא מזה מועט
 9 ומזה הרבה, אבל לעולם הארץ יש לו הנבל
 10 ישעור שדה.
 11 **ואידך** – למאן – אף על גב דכתיב "שער לוי
 12 אחד" – הא חתיב גמי "שער יוסף
 13 אחד", דלא מנו שבט יוסף אלא באחר.
 14 לא סלקא דעתך דכתיב הנוהר לנשיא וגו' –
 15 ובתראית רבה פפרק יש דריש מהכא דבעינן
 16 אינו מתייבא לעמוד לבא. ומכתיב "ועבד
 17 העיר" וגו'. ואיתא להא ואיתא להא. ומדאפקיה
 18 בלשון עובד – דרוש ביה גמי בעניני. אט שמו
 19 פליגי.

סחם

1 **עולה ותחום גינוסר עולה עמו", כרף בקלפי של שבטים**
 2 **ועלה בידו תחום גינוסר. וכן כל שבט ועבט. ולא בתחלה של עולם היה חלוקה של**
 3 **עולם הארץ; העולם היה, אדם יש לו שדה לבן - אין לו שדה פרדים, שדה פרדים - אין לו**
 4 **שדה לבן, לעולם הארץ, אין לך כל אחד ואחד שאין לו ברה ובשפלה ועבוק, שנאמר: "שער**
 5 **ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד"; הקדוש ברוך הוא מחלק להן בעצמו, שנאמר:**
 6 **"ואלה מחלקתם גם ה'". קתני מידת: "שבתחלה לא נתחלקה אלא לשנים עשר שבטים",**
 7 **שמע מיהו לשבטים אפילו, שמע מיהו. אמר מר: עתידה ארץ ישראל שתחלק לשלושה**
 8 **עשר שבטים. אידך למואן? אמר רב כהנא: לנשיא, דכתיב: "והעבר העיר ועברוהו מכל שבטי**
 9 **ישראל". אמר ליה רב פפא לאבאי, אימא: ויגבר בעלמא - לא סלקא דעתך דכתיב: "והגזית**
 10 **לנשיא מנה ומנה לתרומת הקדש ולאזהרת העיר". ולא נתחלקה אלא לכספים, שנאמר: "בין**
 11 **רב למעט". למוא? אילימא לשופרא וסניא? אפוא בשופטני עסקינן? אלא, לקרובה ורחוקה.**
 12 **פתנא; רבי אליעזר אומר: בכספים העולה, רבי יהושע אומר: בפרקע העולה. ולא נתחלקה**
 13 **אלא בגורל, שנאמר: "אף בגורל". תנא: "אף בגורל" - יצאו יהושע וכל. למוא? אילימא דלא**
 14 **שקול כלל, השתא דלאו דיהו שקול, דיהו מביעיא? אלא, שלא נטלו בגורל, אלא על פי**
 15 **ה', והושע - דכתיב: "על פי ה' נתנו לו את העיר אשר שאל את המנת כרה בהר אפרים".**
 16 **כתיב:**

17 פיו יצאו וגו'. וקלפי של שבטים – ארגו שמונתין בו שנים עשר פתקים שכתוב בהן שנים עשר פתקי של
 18 שנים עשר חלקים של ארץ ישראל. והיה כסוין ברוח הקדש – כלומר באורים ותומים, ששואמילא חתלה באורים ותומים קודם שיתרף המנומה לבקא. ובכך מתקדרי
 19 דעתן של ישראל, שרואין שהגדול היה עולם מה שנתנבא תורה ויהיה שחלוקה ישרה היא, ולא היו מרנים ברכי השבטים מרובים. ושני קלפי היו עיריין, ובכך לשבטים
 20 ואחד לתחומין, ולא טעו בחד התחומין, ולימא: עשויי אני נטיל מה שעיליה ביד לערוך ראובן – דאם כן אין כל החלוקה עשוייה בגורל, וקרא קאמרי "אי בגורל" וגי'
 21 בלא הוצאת דיבור מפה. ואומר: ובלון עולה – עבשוי יבא ליה דתורף בקלפי כבש לו ובלון, היא דנקטתוהו שלא כסדר – לפי שאין עלה שום גורל על הסדר,
 22 אלא על פי מקדרי. חרף – עירבה המנותה לכך את השטרת פיה, שלא אימרה מדעת לקח את כל, שהיה ידוע מה כתוב בה. כמו ביציע סרופת בקיעה (שירית פס'
 23 עט משה) ה' שנים ראובן: חרף – שדה דכל מה שיש ליה שי לה. נאום ה' – הוא עצמו יאמר לכל אחד לישול חלק פלוני ופלוני. אידך לשמן – חלק שלשה עשר
 24 למי? דהא שנים עשר שבטים לחד הוא דשקלי, כרתיב ביוקאל, לנשיא – למלך המשיח, תשובה העיר – היינו נשיא. דערל רביס מוטל עליה, כדכתיב ברחבעם יאם
 25 היום היה ענב לעם הויה (מלכים א' ב). ונבדוהו – ונהו לו נחלה מכל שבטי ישראל. הונג – שכירימ בעלמא, לעבוד לו כחלמיים לרב, אבל אלא ויתן לו מנחלת.
 26 ורבינו ענאל פירש: רון גו, "רוך בלשון פרס – יום, רג" – שכיר, כלומר שכיר יום. והותר שיה ומה – משמע שנטול חלק מזה ומהו. לתרופת חרף – לבד
 27 מוקמו של בית המקדש, ולאחות העיר – ולבד מקום העיר, ובתיב כסיפה דקרא באחד החלקים ה' – לנשיא וכלה ה' – לשני אקמרי – קאמרי שיהו
 28 מנעלי כספים או לזה: אילימא בשופיא ונמיא – מה שהיה זהו יפה מונו ורעה מונו, דמסליק ליה ברמי מאן דאית ליה שופרא למאן דאית ליה סניא. אפוא בשופטני
 29 עסקינן? – דמסתלקין מנחלתם בוחי? אלא דהא בגליל נטל חמש סאן בנגד סאה ביהודה. לקרובה ורחוקה – לקרובה ורחוקה – לקרובה ורחוקה – לקרובה ורחוקה
 30 ויתן עד כדמי היה. אבל מני שאלה לו גורלו בקרוב והעמיש – מעלה מעת למי שעלה גורלו ביהודה – לקרובה ורחוקה – לקרובה ורחוקה – לקרובה ורחוקה – לקרובה ורחוקה
 31 שרוק מביח המוקד, ואלו מני שקרוב הוא לארץ העמיש. ויש לו דלא מן. ורבי יהודה מילתא באפי נפשה אקמרי. דמי שפנל גורלו בגליל נטל חמש סאן בנגד
 32 סאה שהיהו נטל ביהודה. אי נמי, מושק דקאמרי תנא קמא דקורבא ורוקאן מחלקין בכספיה, אתא איזו לסייעה ולמינני דסאה ביהודה שיה חמש סאן בגליל, שביביל
 33 שיהודה קרוב לירושלים וגליל רחוק יותר, וירקן להעלות כספין שן ארבע סאן לסאה שבגליל. בכספיה העולה – להחזיק בני דקורבא ורוקאן. וסבירא הוא. ומיבין רב
 34 למעט" ולא נפקא ליה, ומקרא לא שמעין אלא העלאת, לא שן בכספיהם לא שן בקרע. ודלא ירדו – חלק מרגלים, כדאמון פירקין דלעיל (בבא בתרא ק"ח ב),
 35 כתיב

בבא בתרא. יש נחלין – פרק שמיני דף קכב עמוד ב – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
תוספת

בבא בתרא. יש נחלין – פרק שמיני דף קכב עמוד ב – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רש"י

סתר ואחר כך מחלוקת והוא ואין הלבנה סתם – תימנה; נמי דלא חשיב סתם גמור, מכל מקום אתי דהא דחשיב רביבס לנבי רביב, ויכול להיות הלבנה כמותה, דהא ברית מסכת ביעה (ב.א.א. אטרוק; בני שבת מהם לו תנא רביב חשבו, דתנן: מחלוקת את הדלועין כו, אף על גב דסתם ואחר כך מחלוקת הוא, מפליגי עליה רב

דודרה, דמתני, רבי יהודה אומר: אם לא היה נבלה מעט שבת – אסורה. אלאמה דלבל הפותח חשיב כרביבס לגבי יחיד; ועמא גרע טפי כשאין מחלוקת בסמוך. דאיכא למימר דהדר ביה רבי מן הסתם ממה שסתם.

הבית עיר מקלט' תוא! אמר אביי: פ'ורורה, דכתיב: "ואת עיריה העירי ואת עזרתיה ותנו לקבל בן נפגה פאחיתו". **משונה** אחד הן ואחד הפת בנחלה, אלא שהתנו נטל פי שנים בנכסי האב ואינו נטל פי שנים בנכסי האם, והפנות נזונות בנכסי האב ואינו נזונות בנכסי האם. **גמרא** מאי "אחד הן ואחד הפת בנחלה"? אילימא דרתיה פי הדין – הא תנן: פי קודם לבת, כל יוצאי יריבו של פי קודמין לבת! (סו'א: פ'אש) אמר לך נתן פי וזקן, פי קאמר: אחד הן ואחד הפת בנחלה, חלק אביהן כבמחוקק. – הא נמי תנינא: בנות צ'לפחד נתלו שלשה חלקים בנחלה, חלק אביהן שלשה מיוצאי מצרים, וחלקו עם אחיו בנכסי הפרו! ועוד, מאי "אלא"? אלא אמר בן פפא, הכי קאמר: אחד הן ואחד הפת בנחלה, חלק בפבורה. – הא נמי תנינא: ושהיה כבוד נטל שני חלקים! ועוד, מאי "אלא"? אלא אמר רב אשי, הכי קאמר: אחד בן בן הבנים ואחד בת בין הננות, אם אמר "ירש כל נכסי" – דבריו קיימין. כפאון, כרבי ויחנן בן ברוקא? הא קתני לה לקטן, רבי ויחנן בן ברוקא אומר: אם אמר על מי שראוי לירשו – דבריו קיימין, על מי שאינו ראוי לירשו – אין דבריו קיימין וכי תימא: קא סתם לו פרבי ויחנן בן ברוקא – סתם ואחר כך מחלוקת הוא, וקסם ואחר כך מחלוקת – אין הלבנה פסתם! ועוד, מאי "אלא"? אלא אמר רב רב אשי, הכי קאמר: אחד הן ואחד הפת שוין בנכסי האב ובנכסי האם, אלא שהתנו נטל פי שנים בנכסי האב, ואינו נטל פי שנים בנכסי האם. רב רבנן: "לתת לו פי שנים באחד. אתה אומר: פי שנים באחד, או אילו פי שנים בכל הנכסים? דין הוא:

כתיב ס'ח – ביהושע. וכתב ח'ים – ביהושע. בתחלה – קודם שבא ליד יהושע, פירושה דומין לחרס – יבשון ורועים כחרס היבש בלי שומן. ולבסוף – שבאבת לידו – פירושה מסיחין מרוב שמעון, שמעון פירוש אומר חוץ מראש, ומעליחא היא משום שמון, וכוונתו של יהושע גרם. **ואיכא דאמי' בתחלה פירותיה פסיחין** – מרוב שמון, ולא היו משתמרין, וגירעיתא דהוא, ולבסוף פירותיה דומין לחרס, כלומר, שלא היו שמינין יותר מראי אלא במדה, שכולין להנכסין לארבע מותקמין טובא, ומעליחא היא. **כאשר רבי פשה** – והוכן דבר – דכתוב "זלו אתן את הארץ אשר דרך בה ולבנין וזו היא הבחן שדרך בה. כדררשין באנדא יובא עד תברון – שמדו ששטתה כלל על מערת קברי יצירקים שבנחשון והתפלת של לפני המקום שציליהו מעצת מרגלים, שלא יכשל בתן עמון, עיר מקלט הוא" – כדכתיב ביהושע י"ג ואינו מרשש במגדא. **חירוהו** – פברים שודות שסביב להעיר, חוצה למגורש, פשנה אחד הן ואחד הפת בו" – כילה מרשש בגמרא. **אילו חשבון בו" – בגמרא פרשני' מאי "אלא"**. ואינו נטל פי שנים בנכסי האם – כדררשין לעיל (בבא בתרא ק"א, ב' ג' ע"ו משפט הבכורה) – משפט הבכורה אליה, אבל לא לאשה. והגנות נזונות בו" – בנכסים מוטעים, ולא הבנים. כדתנן לקמן בתחלה "מי שמת" (קלט, ב' ג' מי שנת ותיב גניס נבונה, בומן שדכסיים מרובין – הבנים יירשו והגנות זונת, בנכסי מועיק – הגנות זונת, והבנים ישאלו על הפחיתות. ואינן נזונות מנכסי האם – לא מברובין ולא ממועיק במקום בניס, שהבנים יורשין את הכל. אבל בני כסא אב – נזונות ובנתיא כתובה, שכן כתב לאשתו: "בן נוקבן דירוון לכיכי מנאי מתון מונכסאי עד דתלקון לגבורין". נמארייתו כ' חדי – בת במקום בן חירש עד הבן, וחתנן – דלא ירתון פי חדיי. בן קודם לבת בו" – והבא

לא גרסין "ועד מאי אלא", דהא טובא קא פריך ליה, ולא שייך למימר "ועד" אלא הובא דפריכא בתרייתא עירפא ממייתא. אמר רב נתנן ב' יצחק הכי קאמר אחד הן ואחד הבת – במקום שאין בן, שוין בנחלה לטול מה שהיה ראוי באביהן כאלו היה מוחזק לו. דבן בנו או בת בת אדם יורשין אותו, שמיעדיה בן גנים במקום בניס לירש את זקוק, כדנפא ב' מירוב אין ח' – עין עלית, אלא מאן לא היה יורשין את מה שהיה ראוי אבית פליש יתא קייב. **חא נמי תנינא** – במשפט עלצחד נטלו חלק הראוי לעצלחד אביהן בנכסי חפר. ואף על גב דהוה ליה ראי נבי צלפחד אביהן, דאפילו אם מת בחי' חפר קאמרין נטלוו בנותיה חלק הראוי לו אילו היה קיים, דהא לא מפליגי תנא ומתניחין מדי. אלאמה, בת ורשת את הראוי לאביה במקום שאין בן, והוא דרין הדעה דמי למימר: הא נמי תנינא (בבא בתרא קט"ו, א') וכל יוצאי יריבו של פי קודמין לבת. דמתחם שמינן דאפילו בת חפר הורש בנכסי זקן, ודחינו ראי' אביה, שהרי מת אביה בחי' וקניה ואפילו הכי יורשת וקניה במקום אביה. אלא מוצאב דבנות צלפחד גידא ליה לאקשוי, דמעשה הרב – ועוד – אפילו האמר מיעוסי סייפ קתני לישא. שרעה לתת חילוק ביתין בסיפא, מאי "אלא"? האך נמוסב על הראשון; הא לא קתני רבנא רבנא האב ובנסי האם שוין, ליתנוני בסיפא "אלא", שבדבר זה שוין חילוק בין נכסי האב לבנסי האם שהבן בו. וכיון דירשתא קאמר רבן ובת שוין – לא היה לו לשנות בסיפא חילוק האב, אלא חילוק בין בן לבת. והכי הוה ליה למימר: הא שחבן פול פי שנים אבל לא הבת, והבת נזונות מן הבניס אבל לא הבן. הכי רסינן; ועוד מאי אלא אלא מר פפא ב' כן כבוודו גרסין חרי זמני "אלא", אלא מיתא: **רב פפא נבי אשכ בו" – כרב פפא נבי אשכ ליה "אלא" כדלפון**, ואודו לא כל תרתא "אלא", אבל קושאמי מייחא: **חא נמי תנינא**: אתא לתרעה, ולאקומו בענין אחר, דלא תקשי מהחיא מתניחין דלעיל. ומחיא מתניחין דלפון דמקשין לרב פפא מינה – אבתי לא הוה מיסק ארעתייה, וכן כולם. **אחד הן ואחד הבת – במקום שאין בן, שטלן חלק בכורת אביהן**, אף על פי שנת בחי' וקניה. דכי הכי דירתי חלק פשיטונו – הכי בני ירתי חלק בכורתה, וכפרישתי פפירקן דלעיל (קט"ו, ב') בני מתניחין דבנות צלפחד. **דבאתי ראייה מברייתא דבכורות**, מתלמוד ירושלמי. הא נמי תנינא – שהיה צלפחד בכור, ואף על פי שמת בחי' חפר – נטלו בנותיה חלק בכורתה עד חלק פשיטונו. ובשמת חפר ואחר כך צלפחד לא היה עזר' לחשמינה אחד הן ואחד הבת שטלן חלק בכורתה. **דכין רבת חוקן תחלה** – מדי ירש הבכור רבת חלק בכורתה, אלא כן ראוי לבל בשעמת הבכור אחריו בן – פשיטא דירשהו בניה, חן חלק פשיטונו חן חלק בכורתה. **ועוד מאי אלא** – מי דבר עדיין למעלה בנכסי האם, דקאתא לאיפולוגי בסיפא בן נכסי האב לבנסי האב? **אחד בן או בן הבניס** – לא אחד בין הבניס. דאינו יכול לעשותו ירתי, דמתנה הוא על מה שכחורו בתורה, עד שיתן לו כל בישון מהנה לא עני. כדתנן פפירקן (ק"א, ב') בת בין הבנות – וכן אין לו. **אם אמר ירש כל נכסי בדין קיימין** – והאל רבי ירשתה הוא במקעת. ונפקא לן מיביס בתורה לא בניו" – משהתל לבנו כל מה שירעה. **אחד דקתני אחד הן ואחד הבת דין שוה**, שכולל האב לנחלה כל הנכסים לאחד מן האחין, או לאחת מן האחיות והוא ארין בן. ופריכין: **כתיב ירוחן ב' יודן מאי אלא** – דאפילו לא האמר שרביה יש סתם ואחר כך מחלוקת בגמרא, שבתחלה ראה את דברי התנא והאן חותמן, ואחר כך חזר בו ופירשהו, ומשנה דאפשהו לא הוו ממקומה – מאי "אלא" אחד הן ואחד הבת – במקום שאין בן, שוין בבניס האב לירש חלק בחלק. **ובנכסי האב** – שוין חילוק בין נכסי האב לבנסי האב, בין לענין ירשתה הבנים בין לענין הבנות. חוץ מןכ דבריש שוין חילוקן בין נכסי האב לבנסי האב, דחינו בכורה ומזון, כדפרשניש ואודלו, אלא שחבן חזכו נטל פי שנים בנכסי האב ולא בנכסי האם. **ולענין ירשתה הבן שוין חילוק בין נכסי האב לבנסי האב**, אבל לענין ירשתה הבת – אין חילוק בין נכסי האב לבנסי האב, דאין בת נטלת בכורה, כדררשין בסיפרי "וילודו לו בניס" – הבנים בתורה הוא, ואין הבנת בתורה הוא. ועוד חילוק אחר: **שבתה נזונות כו**, ומתה, הבן שוה לענין מנותה בשעיקר, שהרי יורש הכל, והוא דאין לו מה לירש – אפילו מנותה אין לו, בןבן בנכסים מועיקן **ואב, פי שנים באחד** – כגנין אחד מן האחין נטל פי שנים, שאם היה חמשה אחין – חולקין הנכסים בששה חלקים ונטל הבכור פי שנים מהן. **בכל הנכסים** – שנטל פי שנים בכלם, ודין הוא – דפי שנים בכורת, שחלקו יראע עם מושא אחין וזמני חילוק עם אחר, שוין סתם אלא כוב פשוט נטל פי שנים בכל הנכסים, ממנה פשיק, דפי שנים באחד הוא, ובגין כן כל הנכסים והיה

1 והיה כיום הנחילי את בניו וגו' - כוליה קרא יתירא הוא, והא תניב בתריה "כי את הכבור בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים" וגו'. ריבתה נחלה - שלא יטול פי שנים בכל הנכסים
2 הזכא יראיב סנים וטעשה אחא מלבדו, ואופי - לקטן מפרש מאי "ואומר", וגו' קראי ברבוי הימים כתיבי, ולא לחתיש על התבונה - לא שיקרא בכור נתנה לו כבודו, ולעולם
3 ראוון קרי בכור ישראל, אלא לטול שני חלקים בכבור, כדכתיב "אפריס ומנשה כראוון ושמעון יהו ליי" (בראשית מח). בכורה לזרות - ילו משפט הכבורה (דברים כא) מה בכורה
4 האמורה לזכר פי שנים כאמר - כדלקטן, כשב אחי על אחיך - שני חלקים בנגד שני אחיך, כדלקטן, זו תפלה - שהתחלל יעקב על בניו, ושובה לקנות הכבורה מעשו בתפלתו. הא
5 שמע דף ראובן בכור ישראל - ובתיב בתאי
6 קראי "נתנה בכורתו", ולפינן בבבא בבבא א"ב "בכורה"
7 מ"בכורתה". הנה דרבי הורה מדברי קבלה לא
8 לפינן - גלוי מילתא בעלמא הוא, דלא היינו
9 וידען מתח חלק בכורה, ושמעין ממתה פד
10 שנים כאמר. כדאמרין נמי בעלמא (מועד קטן
11 הא דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו, עד
12 שבא ויחזקאל ופרש "זבל בן בר גו' לא יבא אל
13 מקדש" וגו', דהא קאמר בברייתא מאן
14 אמרה? אלא נביא רוח נגיה, ולא ואתא ויחזקאל
15 ואמכה אקרא. ודעא חדין לכבורה. אימא
16 דיקלא - קרקע ודעא חוספא לו יעקב לקרפ
17 בשביל בכורה והוא חדין רדוה מצי למפרש? פי
18 שנים בכל הנכסים, אלא משום דהא קא חזינן
19 דלא הואי לא נחלה כולי האי, דהא קאזוזי פי
20 יוסף, כראוון ושמעון - בנגד שני שבטים,
21 וכדאמרן לשבטם איתפלג - הדיינו פי שנים
22 כאמר. והא דלא קאמר בברייתא: ואומר
23 "כראוון ושמעון יהיו ליי" - הדינו משום
24 המילתא ודפיטא ליה לתנא יותר מדאי דהאי
25 "שבם אחי על אחיך" אהותא קרא קאי דכתיב
26 "לית מיניה" כראוון ושמעון יהיו ליי" ופרושה
27 דההיא קרא ר' אחא, הלכך לא חש לחתיב, ודלד
28 קרי בי רב הוא. לבגלי גבית - יוסף, יתום -
29 יעקב, דכתיב "ויבליב את אביו" וגו' (בראשית
30 מז). לפום תעשר - יעקב, שבאה לידו בכורה
31 ראוון על ידי דדי שחלל יעזבי אביו, והיה יכול
32 ליתנה לכל מי שירצה. וזו לא דהמא ראובן לא
33 הוה חתי ליי ליוסף - בתמימה. כלומר, מה נתן
34 יעקב ליוסף? שדרי מתלך שאר אחיו וכו'.
35 אבל משלו לא נתן לו כלום, דמשלו היה לו
36 הדינותו ולא משל אחים אלא דהאי משלו נתן
37 לו, חזי ממונו דף רכובת שביכרו מכול, כגון
38 ברכה שביכרו לאפרים ומנשה "וידעו לרוב" וגו'
39 שאן עני רע הנה שילתם בתו, וכגון "מלא אבין
40 ועידיך" וגו' (תהיין לראש יוסף" וגו'. הלכך מה
41 נתן בכורת ראובן ליוסף - טעם אחיך -
42 דבר. אלא רבי יונתן רבך לא כן אמר -
43 באמרין בריה דרבנא: אלא רב שמואל ב' -
44 נחמני אמר רבי יונתן. לפאת מרחל - שחלד
45 רחל את יוסף קדם שחלד לאה את ראובן,
46 לדידיו יוסף ראשית אנו דעקב. שקדמתה לאה
47 ברייתא - בתפלה, לרביה מפרש. צניעות רוחל
48 - לקמה משה, לרביה משם - ענינה שחלל
49 דעמה. אפשר - לומר: כן והלא בנות בחשה
50 נסמא - לא רצה הכתוב לדבר, אלא עקב
51 שמונה אחיות, דכתיב "אשר אינה טוהרה"
52 דאיכא שני שלש ששה אחיות, והוה מצי למכתב
53 "הטמאה" דליכא אלא חמשה אחיות. בנותן
54 של צדיקים רבי הכותב - בתמימה. אלא אמר
55 רבי אלעזר ב"י - אליבא דרבי אלעזר לא
56 אשכחן שקדמתה לאה ברחמים, אלא אליבא
57 דרבי איובוט - דגדלות בכורתה ולוהו. ולוי יצא
58 ממנה, שמונה בחנים ולוים, ומלכות בכורות.
59 ויפתח את רחמיה - היינו שוכתה לכבודם. כ"ס
60 לה - יעקב סימנין לרחל, שהאמר לו בלילה
61 בשבחה. עקב מיניה אמא חילפא קרויא יתרי חייא בו" - משום דאיירי לעיל בעניא דקראי דיעקב ובניו, נקט נמי לרך בעיא הבא. בכללן - של ישראל כשבאו למצרים, אתה מוצא
62 כתוב "כל הנפש והנבא ליעקב) מנרמזה שבועים", ובפרטין - כשהוא מונה אתו אחד אחד למעלה בפרשה, אי אתה מוצא אלא ששים ותשע עשר ושני בניו, וכדכתיב בהדיא "כל
63 נפש ששים יוסף, ומבא לאה חסר, דכתיב בלילה דיהה בכלל דיהה ששים ושלש ובורסא אי אתה מוצא אלא שלשים ושנים. תיובת - שגדלו ללאה שתי בנות בשרא יחול.

חלקו עם אחד ותלקו עם המששה, מה חלקו עם אחד
- פי שנים פאחד, אף חלקו עם המששה - פי שנים
פאחד; או פקד לדרוך זו: חלקו עם אחד ותלקו עם
המששה, מה חלקו עם אחד - פי שנים בכל הנכסים, אף חלקו עם המששה - פי שנים בכל
הנכסים; תלמוד לומר: "והיה ביום הנחילו את בניו", התורה ריבתה נחלה אצל אחיו, הא
אין עקיד לרון פלשון האחרון אלא פלשון הראשון; ואומר: "ובני ראובן בכור ישראל פי
הוא הכבור ובחללו יצועי אביו נתנה בכרתו לבני יוסף בן ישראל ולא לחתיש לבכרה";
ואומר: "פי יהודה נבר באחיו ולעיד ממונו ותפלה ליוסף", ואמרה בכורה ליוסף; ואמרה
בכורה לזרות, מה בכורה האמורה ליוסף - פי שנים פאחד, אף בכורה האמורה לזרות
- פי שנים פאחד; ואומר: "ואני נתתי לך שקבם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמור
בחרבי ובקשתי", וכי בחרבו ובקשתי לקח? והלא כבר נאמר: "כי לא בקשתי אבטח וחרבי
לא תושעני!" אלא, "חרבי" - זו תפלה, "קשתי" - זו בקשה. מאי "ואומר"? וכי תימא:
האי לברדיי ויחזן בן ברוקא הוא דתתא - תא שמע: "ובני ראובן בכור ישראל"; וכי תימא:
בכורה מ"בכורתו" לא גמרין - תא שמע: "ותבכרה ליוסף"; וכי תימא: יוסף גופיה, מנאי
דפי שנים פאחד הוה? תא שמע: "ואני נתתי לך שקבם אחד על אחיך". אמר ליה רב פפא
לאבי, אימא: דיקלא בעלמא! אמר ליה, עקיד אמר קרא: "אפרים ובגנשה פראוון ושמעון
יהיו ליי". בעא מניה רבי חלבו מרבי שמואל בר נחמני: מה ראה יעקב שנטל בכורה מראובן
וגתנה ליוסף? - מה ראה? "ובחללו יצועי אביו" פתיב! אלא, מה ראה שנתנה ליוסף? -
אמשלו לך משל? כמה הדבר דומה? לבעל הבית שגדל יתום בתוך ביתו, ליימים העשיר
אוחו יתום ואמר: לא יגדלו לבעל הבית מנכסי. אמר ליה: אי לא דתתא ראובן, לא מהני
ליה ליוסף ולא מנעם? אלא, רבי יונתן רבך לא פד אמר: שואיה היתה בכורה לצאת
מרחל. דכתיב: "אלה תלדות יעקב ויוסף", אלא שקדמתה לאה ברחמים, ומתוך צניעות
שיתיה בה ברחל החיודה הקדוש ברוך הוא לה. מאי קדמתה לאה ברחמים? דכתיב:
"ועיני לאה רבות", מאי "רבות"? אולימא רבות ממש, אפשר? בנות בהמה מנמא לא
דבר הכתוב, דכתיב: "מן הבהמה המהורה ומן הבהמה אשר איננה מהורה", בנות צדיקים
דבר הכתוב? אלא אמר רבי אלעזר: שמתנותיה ארוכות. רב אמר: לעולם רבות ממש,
ולא נגזיא הוא לה, אלא שכתב הוא לה; שיתיה שומעת על פרישת דרכים בני אדם שהיו
אמורים: שני בניו שש לה לרבעה, שתי בנות שש לו ללכו, גודלה לגדול וקטנה לקטן, והיתה
יושבת על פרישת דרכים ויפואלת: גדול מה מעשיו? - איש רע הוא, מלסטם ברות. -
קטן מה מעשיו? - איש חם ישב אהלים, והיתה זוכה עד שגשרו ריסי עיניה. והיינו
דכתיב: "וירא ה' כי שנואה לאה", מאי שנואה? צדיקים דבר הכתוב! אלא ראה הקדוש ברוך הוא
הכהמה מנמא לא דבר הכתוב, בנות צדיקים דבר הכתוב! ומאי צניעות היתה בה ברחל? דכתיב:
"וגד יעקב לרחל פי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא", והלא בן אחות אביה הוא! אלא,
אמר לה: מינספת ליי? אמרה ליה: אין, מיהו אבא רפואה הוא ולא יקלת ליה. אמר לה:
מאי רפואותיה? אמרה ליה: אית לי אחתא דקשישא מינאי, ולא מנספאי לי מקמה. אמר
לה: אחווי אני ברפואות. אמרה ליה: ומו שרי להו לצדיקי לסגוי ברפואותא? - אין, עם
נבר תתבר ועם עקש תתפלג. מסור לה סימניו, פי קא מעיילי לה ללאה, כברה: השתא
מינספא אחתא. מסתינתו ניהלה. והיינו דכתיב: "והיה בבקר והנה היא לאה", מקבל דעד
השתא לאו לאה היא? אלא, מתוך סימנים שפסר לה יעקב לרחל ומסרתה ללאה, לא
הוה ידע לה עד תהיא שעתא. בעא מניה אבא חילפא קרויא מרבי תיא בר אבא: בכללן
אתה מוצא שבועים, בפרטין אתה מוצא שבועים חסר אחד! אמר ליה: תאמרי היתה עם
דינה, דכתיב: "ואת דינה בתו". - אלא מעתה, תאמרי היתה עם בגימון דכתיב:
"ואת"

משהו דאיירי לעיל בעניא דקראי דיעקב ובניו, נקט נמי לרך בעיא הבא. בכללן - של ישראל כשבאו למצרים, אתה מוצא
כתוב "כל הנפש והנבא ליעקב) מנרמזה שבועים", ובפרטין - כשהוא מונה אתו אחד אחד למעלה בפרשה, אי אתה מוצא אלא ששים ותשע עשר ושני בניו, וכדכתיב בהדיא "כל
נפש ששים יוסף, ומבא לאה חסר, דכתיב בלילה דיהה בכלל דיהה ששים ושלש ובורסא אי אתה מוצא אלא שלשים ושנים. תיובת - שגדלו ללאה שתי בנות בשרא יחול.

בב בתרא. יש נחליק - פרק שמיני דף קכג עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" תוספות

1 ה'יתא מוכרת או מושכרת בדי אחרים בכור גוטל פי שנים - לקמן מוקף לה כרבי, דלרבנן
 2 אן הכבור גוטל פי שנים בשבט ששבוו נבסיס לאורח מיתא אביהן. אף על גב דבכור
 3 ופטוש שרעיה לזן אביהן עבר או בחמה גמאיה עובר לזה יום אחו לזה שני ימים, הכי נמי
 4 אי אמר הכבור: או תולק או אטול פי שנים בשבט - הרשות בידו. ודלא נקט הכורה
 5 ושכרה היתומין - משום הדשאת אשמועינן
 6 ודרוש טפי, דאף על גב שהיתה חברה ושכרה
 7 בחי האב - לא חשבינן להפרי ראו, ויטול פי
 8 שנים. הבא - במכירה בחנה (וילוח) עסקינן -
 9 בכל דוכתא אפילו מביה מביה מוחזק, בפרק כל
 10 הניג' (גיטין ל, א): המלוה מונה את הבחן הולח.
 11 הדיני טעמא: שדו מתנה מופשט, ואסור לחזור בו
 12 ואפילו בדברים בעלמא. ואף על פי שאם רעה
 13 יכול לחזור בו, מכל מקום כל כמה דלא חרד -
 14 הוי כמחוק. ודוקא דאשתחית בחיי אבהוהו, הא
 15 לאו הכי - לא. כיון דמת מי יוכיח?
 16 וקסבר מתנתו שלא הורמן כמי שהורמן דמי
 17 - תימה: ודבמקו מוקף לה כרבי,
 18 ובסוף פרק שני דקידושין (ג, ת) את ליה דלאו
 19 כמי שהורמן דמי ריש לומר: דתנא דרבא לא סבר
 20 ליה כרבי אלא ברא דבכור שקיל פי שנים בשבט.
 21 אי נמי, דוקא במתנת דתרומת מעשר אית ליה
 22 לרבי דלאו כמי שהורמן דמי, אבל מתנת דרבא,
 23 הורע ולחיים, שחן ניכרות - אית ליה כמי
 24 שהורמן דמין.

17 ועיאל בני ישעי בראשם, ויכו את שארית הפסקה לעמלק וישבו שם עד היום הזה". אמר
 18 רבה בר שילאי: ישעי מבני מנשה אתי, דכתיב: "בני מנשה חפר וישעו". תנו רבנן: הבכור
 19 גוטל פי שנים ברוע ובלתיים ובקורה, ובמקדשין, ובשבת ששכחו נכסים לאחר
 20 מיתת אביהן, ביצד? הניח להן אביהן פרה מוחפרת ומושפרת ביד אחרים, או
 21 שחיתה ורעה באפר, וילדה - בכור גוטל פי שנים. אבל בנו בתים נטעו פרמים
 22 - אן בכור גוטל פי שנים. האי הורעו ותלתיים ותקיהו היכי דמי? אי דתני לדי אבהוהו -
 23 פשיטא. ואי דלא אתי לדי אבהוהו - ראו הוא, ואן הכבור גוטל בראי פבמחוקין! - תא
 24 במפרי כהונה עסקינן, ודאשתחית בתי דאבהוהו, וקסבר: מתנות שלא חרבו כמי שהורמו
 25 דמו. מקדשין - לאו דידיה ניהו! - קדרשים קלים, ואליבא דרבי יוסי הגלילי: דאמר: קמון
 26 בעלים הוא; דתניא: "מעולה מעל בה" - לרבית קדרשים קלים שהן קמון בעלים, דברי רבי
 27 יוסי הגלילי. הניח להן אביהן פרה מוחפרת ומושפרת ביד אחרים, או שחיתה ורעה באפר,
 28 וילדה - בכור גוטל בה פי שנים. השתא מוחפרת ומושפרת דלאו ברשותא דמרה דידיה
 29 קיימא, אמרת: שקול, ורעה באפר מיבעיא? - הא קא משמע לך, דמוחפרת ומושפרת
 30 דומיא דרועה באפר, מה רועה באפר - שבחא דמפילא קא אתי, ולא קא חסרי בה מונא,
 אף

1 ואת - רביה הוא. מרגילת מוכה - טעם יקר בעיני מברגילת, שלא הייתי רוצה ללולת.
 2 ומעיקרא לחודי הוא דבעי. לאבה בני - כלומר, ללולת לאחריה. ולחבה הטעם
 3 היה אומר כן. זו ויבכר - ולכך לא פרט בה, שהרי עדיין לא יצאה לאויר העולם, אלא
 4 עבר במעי אמה הייתה בבטניתא למצרים. מאי שטא - דלא רצה לשוב לבית אביו עד
 5 שנולד יוסף; ויהי כדו - בעמלק, בעמלקא פשטו על
 6 צעקל ונתנו נשי דוד מירי, הספר שמאל, וחלא
 7 דוד מהירה הוה ולא מוסק, ונפל ורעו על עשו
 8 בידו, ועמלק היה בן אלפון בן עשו, ואתה
 9 אמרת שאנו נגמר אלא ביד ורעו על יוסף.
 10 והלא גם ביד שאר שבטים נגמר, ואמאי קאמר
 11 קרא ויבית יוסף להביא טפי משבט יהודה?
 12 דכתיב - ברביה המים: אבלתו אל צעקל
 13 להלכות בעמלק, נפלו עליו בו" - ראשי
 14 האלפים אשר למנשה. לפי שנתחפר עמו
 15 מנשה, ודיינו משבט יוסף, תכך נפלו בידו.
 16 פנני שמעון וגו' - ירכו את שארית הפלטה
 17 לעמלק" - אלמא ביד בני שמעון נמי נפלו,
 18 ואתה אמרת שאן נגמר אלא ביד ורעו על
 19 יוסף. בכור - כן כוון. נוטל ברוע פי שנים בו"
 20 - לקמן נפרש לה. ובמקדשים - לקמן נפרש
 21 לה. ששבו - מעצמן, כיצד? הניח כו. מוחפרת
 22 - למחיצת שבר. מושפרת - דבר קטוב עד
 23 זמן פלוני. באפר - אחו, דלא חסרי מונא,
 24 ברלעקן, וידיה בכור גוטל פי שנים" - רבאי
 25 ולה, והואל ושכחו דנמאלא הוא, דמי כאילו
 26 דחוקו בו אביהו, אבל בנו בתים - דהאי שבחא
 27 על ידי היתומים עצמן הוא, ואל שמתאל - לא
 28 קא שקול פי שנים. ראו הוא - דלא דמי
 29 לשבחא שהשכיחו הנכסים. דכון דהוי אבהון
 30 מוחזק בכניסם, דון עצמן הושבחו - כמי
 31 שהוחזקו בשבת דמי. אבל זני מתנות לא וכה
 32 אביהן כלום מחיים, וכזן לזה שבת. הכי נטינין;
 33 במכריי' מחונת עסקין? - שאשבי שחן קרובי
 34 נכריי' כן. וזמן לו זמני בכור
 35 במתנת בהמותיהן מיד כשנשטחו, קודם
 36 שהפרשו מן הבהמה. ודאשתחית בחיי אבהון
 37 - דמי כמאן דאתו ליהדי בטבלייהו, דאמרין
 38 "בשחיתת חוליק" בפרק "הורוע" (קל, ב) דקני
 39 לה כון אי אתו ליהדי בטבלייהו. דמתנת שלא
 40 הורמו - כמי שהורמו דמין, כדנפקא לתם
 41 מיוה ידיה משפט הבחניט - נמלוד שהתמתת
 42 דיען לרוצחאן באיינין אי אתו ליהדי בטבלייהו,
 43 כדנפרש תהם. ורבא נמי, כיון דאשתחית בחיי
 44 אבהוהו, דון שמירין כל כון לה ומרעו ואובהו,
 45 אף על פי שעדיין לא הופרשו - הרי הם כאילו באו לידו. שאלו אהביו נגורו ומקלו לו המתנות כשהן עדיין בתוך הבהמה. ודמי כמי שהוחזקו בתן בחייו, ומתנתו שלא חרבוהו כמי
 46 שהורמו דמין, ויטול בתן בכור פי שנים. והשתא ליבא למפרך "פשיטא", והשתא אשמועינן טובא, דאף על פי שלא הורמו - כמי שהורמו דמין. מוקדשין לאו ירידה ניהו - כון
 47 תנאות ואשמות מדיים - קדשי ה' ניהו, רש בתן מעילה כל זמן שלא נשטחו. אבל שלמים אן בתן מעילה. כדרשין: קדשי ה' - קדרשים מיוחדים לשם, יצאו קדרשים קלים
 48 שאן מיוחדים לשם. ומיהו אינם ממונו, דמקדש מיהא קדש, ולא קרינא בהו "באבל שמיצא לר". ואפילו אם נשטחו, שיכול לאכלן - אינם שלו, כדתנן בפרק שני דקדושת המקדש
 49 בחלק, בין בקדשי קדשים בין בקדרשים קלים - אינה מקדשה. דמשלחן גבה קא זכו ומשגי: בקדרשים קלים מוחיים, וידו ממונו לרבי יוסי הגלילי. מיהו, לאחר שחטה - לא,
 50 כדאמרין בפרק ראשון דרבא קמאי: בו אמר רבי יוסי הגלילי - מדיים, אבל לאחר שחטה, דכי קא זכו משלחן גבה קא זכו - לא אמר. דאפי' פפון בעליים הם - לכל דבר, אף
 51 לקדש את האשה. ויפלה מעל בהו" - יוכחש בעמיתו בקדוהו. וגו'. וכחש בה. ותבע על שקר, וחרו וחרדה הוביא את אשמו. לרבות קדרשים קלים - להחייבי' עילום אשמו גיטולת
 52 אם כפר בתן ותבע ודרה, כטאי גול מנון. שהרי מנונו הן, שרשבש והערן שלו, ואן לגבה בתן אלא אמורים, ולכחן חוה ושוק, ורב"ז רבנעמי' דרביה דרבינא, דהיינו טעמיה,
 53 שהאמורים לשם והבשר לבעלים. והך מעילה דרבא אינו אל לשון שניו, וכן הוא אמר (רבי הוסיס בו) "יומעל בה אלהיו, וכן בוטסה הוא אומר (במבדר ה) "איש איש כי
 54 חטשה אשתו ומעלה בו מעל", בחרות בתוים. דהא מעילה ממש ליבא בשלמים, כדפרישיה. דמנעית לזה בחרות בתוים מכתוב "קדשי ה'" - בנהגה מן הקדש גבי מעילה.
 55 דלאו ברשותה - דאב קיימא. ורעה באפר - דרתי מוחזק מביעיא. מה רועה באפר שבחא דמפילא - מעטב שהדה.

העם אמר רבי בון בר הייא ושעיר מאי טעמא מדם הפאות הכפורים כבר קדמה הפאות הכפורים וברא אהרן אל אהל מועד מאיכן בא מקריית הפרשה ולהיכן הוא הולך להוציא פה ומחתה כתיב ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם ואת אמר רבי יוחנן הכל מודין בהוצאת פה ומחתה שהוא לאחר תמיד של בין הערבים אמר רבי יוסה בן חנינה כל הפרשה כתובה על סדר הויז מוז אמר רבי יוסה עוד היא אמורה על סדר וברא אהרן אל אהל מועד מאיכן בא מקידוש הראשון שהיה בידו ולאין הוא הולך לקידוש האהרון אמר רבי מנא קומי רבי יוסה למה לי גן אמרין הויז מקידוש האהרון אמר ליה שנייא היא דכתיב וברא ויצא ופושט את בגדי תפד שאין תלמוד לומר אשר לבש וכי עלת על דעתננו כלום הוא פושט אלא מה שהוא לובש אם כן למה נאמר אשר לבש הקיש פשיטה ללבישה מה לבישה בקידוש ידים ורגלים אף פשיטה בקידוש ידים ורגלים אמר רבי אלעזר יש לך עבודה אחרת שהוא עובדה בבגדי לבן ואי זו זו הוצאת פה ומחתה אמר רבי יוחנן הכל מודין בהוצאת פה ומחתה שהוא לאחר תמיד בין הערבים ולמה בבגדי לבן אמר רבי הייה בר בא בשירות של מעלן כד שירות של מופן מה למעלן ואיש אחד בתוכם לבוש בדים אף למופן בתנת בד קדש ילבש:

הלכה ג מתניתין – בהן גדול משמש בשמונה כלים. וההדיוט בארבעה. בכנת ותוכנים במצנפת ואבנט. מוסף עליו בהן גדול חושן ואפוד ומעיל וציץ. באילו נשאלין באורים ותומים. ואין נשאלין בהן להדיוט אלא למלך ולבית דין ולמי שצורף הצבור בו:

[דף ל"ח ע"א]

גמרא – מפני מה בהן גדול משמש בשמונה כלים ר' חנניה חברון דרבנן אמר כנגד המילה שהיא לח' ימים על שם בריתי היתה אתו מפני מה אינו משמש בבגדי זהב מפני הגאווה אמר רבי סימון על שם אל תתהדר לפני מלך אמר רבי לוי שאין קטגור נעשה סגור ארמול כתיב בהם ויעשו להם אלהי זהב ועבשיו הוא עומד ומשמש בבגדי זהב תני ר' הייה ולבשם וכלו שם שם היו גנוזין שם היו מרקיבין ולא היו בשירים ליום הכפורים הברא תנא ר' דוסא אמר בשירים הם לכהן הדיוט תני רבי אמר שתי תשובות בדבר אחת בבגדי כהן גדול ואחת בבגדי כהן הדיוט תני לא נחלקו רבי ורבי אלעזר בי רבי שמעון על אבנטו של כהן גדול כיום הכפורים שהוא של בויז ועל שאר ימות השנה שיש בו פלאים ועל מה נחלקו על אבנטו של כהן הדיוט שרבי אמר יש בו פלאים ורבי אלעזר בי רבי שמעון אמר אין בו פלאים רבי יעקב בר אחא ר' אבהו בשם ר' יוחנן טעמא דרבי ועשית לאהרן ולבניו ככה ככל אשר צויתי אתה מה בגדי אהרן יש בו פלאים אף בגדי בניו יש בהן פלאים מה עבד לה רבי אלעזר בי רבי שמעון מה אהרן בראוי לו אף בניו בראוי להן. אמר רבי סימון בשם

שְׁהַקְרַבְנוּת מִכַּפְרֵיין כְּדֵּה הַבְּגָדִים מִכַּפְרֵיין. בְּכַתְנַת וּמְכַנְסִים מְצַנְפַת וְאַבְנַת כְּתַנַּת הֵיטָה מִכַּפְרַת לֹאֲבִישִׁי כְּלָאִים אֵית דְּבַעֵי מִימַר עַל שׁוֹפְכֵי דְמִים כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיִּמְבְּלוּ אֶת הַכַּתְנַת בְּדָם מְכַנְסִים הָיָה מִכַּפֵּר עַל גְּלוֹי עֲרִיזוֹת כְּמָה דְאֵת אָמַר וְעָשָׂה לְהֵם מְכַנְסֵי בַד לְכַסּוֹת כְּשֵׁר עָרוּחַ מְצַנְפַת הֵיטָה מִכַּפְרַת עַל גְּסֵי הָרוּחַ כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיִּשֶׂם אֶת הַמְצַנְפַת עַל רֵאשׁוֹ אַבְנַת הָיָה מִכַּפֵּר עַל הַנְּנֻכִים וְאֵית דְּבַעֵי מִימַר עַל הַעוֹקְמָנִים אָמַר רַבִּי לְוִי ל"ב אַפָּה הָיָה בּוֹ וְהָיָה מְעַקְמוֹ לְכָאֵן וּלְכָאֵן חוֹשֵׁן הָיָה מִכַּפֵּר עַל מַטְי הַדִּין כְּמָה דְאֵת אָמַר וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן מִשְׁפָּט אַפּוֹד הָיָה מִכַּפֵּר עַל עֲבוּדָה זָרָה כְּמָה דְאֵת אָמַר וְאִין אַפּוֹד וְתַרְפִּים מְעִיל ר' סִימוֹן בְּשֵׁם ר' יוֹנָתָן דְּבֵית גּוֹבְרִין שְׁנֵי דְבָרִים לֹא הֵיטָה כְּהֵן כְּפָרָה וְקִבְעָה לְהֵן הַתּוֹרָה כְּפָרָה וְאֵלוֹ הֵן הָאֹמַר לְשׁוֹן הָרַע וְהַהוֹרָג נֶפֶשׁ בְּשִׁנְגָּה הָאֹמַר לְשׁוֹן הָרַע לֹא הֵיטָה לוֹ כְּפָרָה וְקִבְעָה לוֹ הַתּוֹרָה כְּפָרָה וְזִנֵּי הַמְעִיל וְהָיָה עַל אַהֲרֹן לְשֵׁרֶת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ וַיָּבֹא קוֹל וַיִּכַּפֵּר עַל קוֹל הַהוֹרָג נֶפֶשׁ לֹא הֵיטָה לוֹ כְּפָרָה וְקִבְעָה לוֹ הַתּוֹרָה כְּפָרָה מִיתַת כְּהֵן גְּדוֹל וַיֵּשֶׁב בָּהּ עַד מוֹת הַכֹּהֵן גְּדוֹל תַּנְי רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר נֶאֱמָרָה כְּפָרָה בְּפָנִים וְנֶאֱמַר כְּפָרָה בַּחוּץ מַה כְּפָרָה הָאֹמְרִים בְּפָנִים בֶּן הַבְּקָר מִכַּפֵּר עַל שׁוֹפְכֵי דְמִים כָּאֵן בְּשׁוֹנֵג כָּאֵן בְּמוֹזֵד שְׁנַיָּיא הִיא עֲגָלָה עְרוּפָה בֵּין שׁוֹנֵג בֵּין מוֹזֵד אָמַר רַבִּי יוֹסֵה כָּאֵן עַל חֲטֵי יְדוּעַ וְכָאֵן עַל חֲטֵי שְׂאִינֵי וְיְדוּעַ. צִיּוּן אֵית דְּבַעֵי מִימַר עַל הַגּוֹדְפָנִין אֵית דְּבַעֵי מִימַר עַל עוֹי פָּנִים מֵאֵן דְּאָמַר עַל הַגּוֹדְפָנִין נִיחָא דְכַתִּיב וְתַטְפַּע הָאֵבֶן בְּמִצְחֹהּ וְכַתִּיב וְהָיָה

[דף ל"ח ע"ב]

עַל מִצְחֹהּ תְּמִיד מֵאֵן דְּאָמַר עַל עוֹי פָּנִים וּמִצְחֹהּ אֵשָׁה זֹנָה הָיָה לָהּ וְלִמָּה נִקְרָא שְׁמֵם אֹרִים שְׁהֵן מֵאִירִין לְיִשְׂרָאֵל וְתוֹמִים שְׁהֵן מֵתִימִין לְפָנֵיהֶם אֵת הַדֶּרֶךְ שִׁבְעַת שְׁהֵי יִשְׂרָאֵל תְּמִימִין הָיָה מְכוֹנֵינִין לְהֵן אֵת הַדֶּרֶךְ שִׁכְּן שְׁמִצְאָנֵי שִׁבְדוֹ לְהֵן כְּבִבְעַ בְּנִימִין אָמַר רַבִּי יְהוּדָה חֵם וְשָׁלוֹם לֹא בְדוֹ חֵם כְּבִבְעַ בְּנִימִין שְׁבָרָאשׁוּנָה אָמַר עֲלָה וְלֹא אָמַר נְתַתִּיו וּבְשִׁנְיָיָה אָמַר עֲלָה וְאָמַר נְתַתִּיו וְאִין נִשְׂאֵלִין שְׂתֵי שְׂאִילוֹת כְּאֵת אֵם נִשְׂאֵלוֹ אֵית תַּנְי תַּנְי מְשִׁיבוֹ עַל הָרָאשׁוּנָה וְאִין מְשִׁיבוֹ עַל הַשְּׁנַיָּיָה וְאֵית תַּנְי תַּנְי מְשִׁיבוֹ עַל הַשְּׁנַיָּיָה וְאִין מְשִׁיבוֹ עַל הָרָאשׁוּנָה וְלֹא עַל הַשְּׁנַיָּיָה מֵאֵן דְּאָמַר מְשִׁיבוֹ עַל הָרָאשׁוּנָה וְאִין מְשִׁיבוֹ עַל הַשְּׁנַיָּיָה מִן הֵדָא "וַיֹּאמֶר דּוֹד ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', הִיִּסְבְּרֵנִי כַעֲלִי קַעֲלִיָּה בְּיְדוֹ הַיִּרְדָּ שְׂאוּל" דּוֹד לֹא שָׂאל כְּהֵנָּה לֹא צוּרְכָא "הַיִּרְדָּ שְׂאוּל" וְאֵם הַשְּׁנַיָּיָה וְאִין מְשִׁיבוֹ עַל הָרָאשׁוּנָה מִן הֵדָא וַיֹּאמֶר דּוֹד הִיִּסְבְּרֵנִי כַעֲלִי קַעֲלִיָּה אוֹתִי וְגו' מֵאֵן דְּאָמַר אִין מְשִׁיבוֹ לֹא עַל הָרָאשׁוּנָה וְלֹא עַל הָאֶהְרֹזָה "וַיִּשְׂאֵל דּוֹד בְּנִי לְאֹמַר אֶרְדָּף אַחֲרֵי הַגְּדוֹד הַזֶּה הַאֲשַׁנְנִי" דּוֹד בִּיקַשׁ עֲלֵיהָ רַחֲמִים "ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הֵגֵד נָא לְעַבְדְּךָ" תַּדַּע לָהּ שְׁהָרִי שְׂתִים שָׂאל וְהַשִּׁיבוֹ שְׁלֹשׁ "וַיֹּאמֶר לוֹ רְדָף כִּי הִשַׁג תִּשְׁאֵג וְהִצַּל תִּצְלִיל", אֵית תַּנְי תַּנְי הַקּוֹל הָיָה שׁוֹמַע אֵית תַּנְי תַּנְי הַכְּתָב בּוֹלַט מֵאֵן דְּאָמַר

הקול הנה שומע ניהא דכתיב וישמע את הקול מאן דאמר הפתב הנה בולט והא לית חי"ת בשבטים ולא צדי"י ולא קו"ף בשבטים אברהם יצחק יעקב פתוב עליהון והא לית טי"ת בשבטים כל אלה שבטי ישראל הנה חקוק עליהון:

פֶּרֶק שְׁמִינִי

הלכה א מתניתין – יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה הפלך והפלה ורחצו את פניהם והתיה תנעול את הסנדל דברי רבי אליעזר והכמים אוסרין:

גמרא – ענוש פרת ואת אמר הכין אמר רבי הילא לפחות מפשעורין נצרכה תענו את נפשתיכם יכול ישב לו בהמה וצנה פדי שיצטער תלמוד לומר כל מלאכה לא תעשו מלאכה אסרתי לה במקום אחר וענוי אסרתי לה במקום אחר מה מלאכה שאסרתי לה במקום אחר מלאכה שהיבין עליה פרת אף עינוי שאסרתי לה במקום אחר עינוי שהיבין עליו פרת ואלו הן אלו הפגולין והנותרין מנין לרבות את הפגולין תלמוד לומר תענו את נפשתיכם ריבה מרבה אני את הפגולין שהן כמיתה ולא ארבה את הנבלה שאינה כמיתה תלמוד לומר תענו את נפשתיכם ריבה ארבה את הנבלות שהן בלא תעשה ולא ארבה את החולין שאינן בלא תעשה תלמוד לומר תענו את נפשתיכם ריבה ארבה את החולין שאינן בעמוד ואכול ולא ארבה את התרומה ומעשר שני שהן בעמוד אכול תלמוד לומר תענו את נפשתיכם ריבה ארבה את התרומה והמעשר שאינן בכל תותר ולא ארבה את הפדושים שהן בכל תותר תלמוד לומר תענו את נפשתיכם ריבה דבר אחר תענו את נפשתיכם

[דף ל"ט ע"א]

דבר שהוא עינוי אב בית נפש ואי זו זו או אכילה ושתיה משום ר' וישמעאל אמרו נאמר כאן תענו את נפשתיכם ונאמר להלן ויענה וירעיבה מה עינוי שנאמר להלן עינוי רעבון אף עינוי שנאמר כאן עינוי רעבון ולמה ששה דברים כנגד ששה עינויין האמורין כפרשה והא ליתגון אלא המששה אמר רבי תנחומא ואחד מוסף ברחיצה ר' ועירה בר חמא רבי יוסי פי ר' חנינא בשם רבי יהושע בן לוי בתענית צבור מרחיין פניו ורנליו כדרכו בתשעה באב מרחיין ידיו ומעבירן על פניו ביום הכפורים מרחיין ידיו ומקנחן כמפה ומעביר את המפה על פניו רבי יונה תרי מרמטה ויהב לה תותי פדה והא תני אין בין ט' באב לתענית ציבור אלא איסור מלאכה במקום שנהגו הנה הולך אצל רבו אצל בתו ועבר בים או בנהר אינו חושש נטפנו רגליו מטבילין במים ואינו חושש הורי רבי בא כהן

תנייא הורי ר' אחא בבא מן הדרה והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצם במים תני אכל ומנדה שהיו מהלכין בדרה מותרין בנעילת הסנדל לכשיבואו בעיר יחלוצו וכן בתשעה בבא וכן בתענית ציבור. ובסיכה פתח דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור בתשעה בבא ובתענית ציבור סיכה שהיא של תענוג אסור שאינה של תענוג מותר והא תני שוות סיכה לשתיה לאיסור ולתשלומין אבל לא לענש ביום הכפורים לאיסור אבל לא לענש והא תני יחלוצו להביא את הסף ואת השותה אמר רבי יוחנן לית פאן סף אמר רבי אבמרי לית פאן סף לית פאן שותה דל פן דבר שהוא פא משני לאוין מצטרף מניין שהוא מהוור בעשה אמר רבי אלעזר בשם רבי סמיי ולא נתתי ממונן למת מה נן קנימין אם להביא לו ארון ותכריכין לחי הוא אסור כל שכן למת ואיזה דבר שמותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה. ובנעילת הסנדל תני כל אלו שאמרו אסורין בנעילת הסנדל יצא לדרה נועל הגיע לפרה חולץ וכן באכל וכן במנודה אית תני תני יוצאין באמפליא ביום הכפורים ואית תני תני אין יוצאין אמר רב הקדא מאן דאמר יוצאין באמפליא של בגד ומאן דאמר אין יוצא באמפליא של עור ר' יצחק בר נחמן סלק לגבי רבי יהושע בן לוי בלילי צומא רבא נפק לגביה לבוש סוליסה אמר ליה מה הוא דין אמר ליה איסתגנים אגא רבי שמואל בר נחמן סלק לגביה רבי יהושע בן לוי בלילי תעניתא נפק לגביה לבוש סוליסה אמר ליה מה הוא דין אמר ליה איסתגנים אני ר' סמיי תמונה נפיק בלילי תעניתא לבוש סוליסה חד תלמיד מן דרבי מנא הורי לחד מן קריבויי דנשיא מלפש סוליסה אמר ליה

[דף ל"ט ע"ב]

אן מן תדה אמר ליה מן דרבי יהושע בן לוי הוא אמר ליה רבי יהושע בן לוי איסתגנים הוה: ובתשמיש המטה. אתי חמי ברהיצה הוא אסור בתשמיש המטה לא כל שכן תפטר במקום שאין מוכלין או קדם שהתמין עזרא טבילה לבעלי קריין רבי יעקב בר אחא ר' יסה בשם רבי יהושע בן לוי אין קרי אלא מתשמיש המטה רב הונא אמר אפלו ראה עצמו נאות תוך הלום הוו בעיין מימר ובלבד מאשה ר' יונה ור' יוסא תרויהון אמרין אפלו מדבר אחר והא תנינן יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברהיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ותני עלה בעלי קריין מוכלין בדרה בנעיה ביום הכפורים לית תדא פליגא אדרבי יהושע בן לוי, דרבי יהושע בן לוי אמר אין קרי אלא מתשמיש המטה פתר לה בששימש מוטתו מבעוד יום ושכח ולא טבל והא תני מעשה בר' יוסי בר הלפתא שראו אותו מוכל בצנעה ביום הכפורים אית לך למימר באתו הגוף הקדוש בשוכה. הולך על שם מלך בפי' תחזיקה עיניו. הפלה מפני איבה. והתיה תנעול את הסנדל דברי רבי אלעזר תוינן סברין מימר על סופה אשכח תני על בוקהון:

הלכה ב' מתניתין – האוכל ביום הכפורים כפותכת הנפה כמותה וכגרעינתה והשותה מלא לגמיו חייב כל האוכלין מצטרפין לכפותכת וכל המשקין מצטרפין לכמלוא לגמיו אכל ושתה אין מצטרפין:

גמרא – אמר רבי יוסה ואת אומרת שצריך למעך את חללו דל בן ניתני כמותה וכגרעינתה ומחללה תני רבי שמעון בן אלעזר כפותכת נמרית תני מלא לגמיו מה ופליג מלוא לגמיו שהוא ניתן ללוגמא אחת תני משם בית שמאי מלוא לגמיו ברביעית ר' חיה בר אדא בעי קומי ר' מנא ולמה לא תנינתה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל אמר ליה מפני לוגמו של בן אבטיה שהיה מחזיק יותר מרביעית:

הלכה ג מתניתין – אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא הטאת אחת אכל ושתה ועשה מלאכה חייב ב' הטאות אכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה שתה משקין שאינן ראויין לשתיה שתה ציר או מזרזים פטור. תינזקות אין מענין אותן ביום הכפורים אבל מהנכין אותן קדם שנה וקודם שתים בשביל שיהו רגילין למצוה:

גמרא – למה שתיה בכלל אכילה אין אכילה

[דף מ' ע"א]

בכלל שתיה מנין שהשתיה בכלל אכילה רבי יונה שמע לה מן הדא על בן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם מה גן קיימין בדם שנקרש הא תני דם שנקרש אינו לא אכל ולא משקה אלא פי גן קיימין כמות שהוא והתורה קראת אותו אכילה והתני המחה את החלב וגמיו חקפה את הדם ואכלו אם יש בו כזית חייב מה עבד לה ר' יונה אינו אכל לטמא טמאת אוכלין ולא משקה לטמא טמאת משקה חזר ר' יונה שמע לה מן הדא ונתת חכסם בכל אשר תאזנה נפשך מה גן קיימין אם בטועם טעם יין לתוך התבשיל והלא טעם יין לפנים הוא אלא פי גן קיימין כמות שהוא והתורה קראת אותו אכילה רבנן דקיסרין אמרי תיפתר באילין אורזנייא וגומנניא כל הטפל לאכילה באכילה היא ר' יוסה שמע לה מן הדא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חייב אלא אחת אמרין חברייא קומי ר' יוסה אמור דבתרה שבועה שלא אוכל ושלא אשתה ואכל ושתה חייב שתים אמר לון ר' יוסי אילו מי שהיו לפניו שני בכרים ואמר שבועה שלא אוכל כבר זה וחזר ואכלן שניהן באחת שמא אינו חייב שתים רבי חנניה בשם רבי פנחס שמע לה מן הדא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה פטור מפני ששתה משקין שאינן ראויין לשתיה אבל אם אכל אוכלין שהן ראויין לאכילה שתה משקין שהן ראויין לשתיה חייב. לא שבועה שלא אוכל אמר ניהא במתניתין דאנן אמרין שבועה שלא אוכל כר' די אמר שבועה שלא אוכל ושלא אשתה

ר' חננה שמע לה מן הדא האוכל ושותה בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת ר' אבא מרי שמע לה מן הדא לא אכלתי באני אלא שתיתי נחא כמאן דאמר שבועה שלא אוכל ושתה ברם כמאן דאמר שבועה שלא שתה ואכל שתיה בכלל אכילה אין אכילה בכלל שתיה ואית דבעי מישמעניה מן הדא לא תוכל לאכל בשעריה וגו' תירושף זה היין וצהרף זו סיכה והתורה קראה אותה אכילה ואינו מהוור אין תימר מהוור הוא ולקו עליו הויך להומה אמר רבי יוסה בן חנינה אין לוקין הויך להומה אלא על מעשר שני מהור שנכנס לירושלים ויצא ומניין שאינו מהוור כהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג גר"ש בהי"ל קדמיית"א מנין שהוא מהוור בעשה ר' לעזר בשם ר' סימיי לא נתתי ממשו למת מה גן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי. לחי הוא אסור לא כל שכן למת אי זהו דבר שהוא מתר לחי ואסור למת חוי אומר זה סיכה. אזהרה למלאכת היום כל מלאכה לא תעשו עונש והאבותי את הנפש החיה אזהרה לענוי היום כי כל הנפש אשר לא תעונש עונש ונכרתה הנפש החיה אזהרה למלאכת הלילה לית פאן עונש לית פאן אזהרה ועונש לענוי הלילה לית פתיב רבי שמעון בן לקיש בעי מה הוה ליה למימר ביה לא תענה אלא לא תאכל כל אכילות שבתורה פזית וקאן כפותבת אמר רב הושעיה השמר פן ולא תענה הא תלת אזהרין אמר רבי הונא השמר באותה האמירה

[דף מ' ע"ב]

שאמרתי לך השמר בנגע הצרעת לשמור מאד ולעשות וגו' תני רבי חייה לא יאמר עונש במלאכה שאינו צריך הייתי למד מן העינוי מה אם העינוי חקל חייבין פרת מלאכה החמורה אינו דין שיהו חייבין עליה פרת הא לא נאמר עונש במלאכה אלא ליתן אזהרה לפניו מה עונש שנאמר במלאכה אזהרה לפניו אף עונש שנאמר בענוי אזהרה לפניו אמר רבי זעירה הדא אמרה למדין גזירה שוה אפלו מפנה מצד א' אמר רבי יודן ולא דרבי עקיבא היא דרבי עקיבא אמר למדין מגזירה שוה אף על פי שאינה מפנה תני רבי אליעזר בן יעקב אומר נאמר בעצם היום הזה במלאכה ונאמר בעצם היום הזה בעינוי מה בעצם היום הזה שנאמר במלאכה לא חלקתה בו בין יום ללילה בין עונש לאזהרה אף בעצם היום הזה שנאמר בעינוי לא נחלק בו בין יום ללילה בין עונש לאזהרה עד דדון פרבי עקיבא פרבי ישמעאל תני ר' ישמעאל והיתה לכם חקתה עולם בחדש השביעי הקיש מלאכה לעינוי מה מלאכה שאסרתי לך מלאכה שחייבין עליה פרת אף עינוי שאסרתי לך עינוי שחייבין עליו פרת ר' אבהו בשם ר' יוחנן האוכל בלאי הפרם לוקה ר' אבהו בשם רבי יוחנן הכוסם הפי תרומה לוקה ר' אבהו בשם רבי יוחנן המנמנע המין של תרומה לוקה המנמנע המין של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש הכוסם הפי תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש ר' אומר

אומר אני שהוא משלם קרן והקמש ר' ירמיה בשם ר' אמי מודין חכמים לר' במזמזע חמין של תרומה לאחר מבלו משלם קרן והקמש שהחמין משיב את הנפש: תינוקות אין מעניין אותן ביום הכפורים: רב הונה פתר מתניתא תינוקות אין מעניין אותן ביום הכפורים ולא מתנכין אותן קדם לשנה קדם לשנתים מתנכין. רבי יוחנן פתר מתניתא תינוקות אין מעניין אותן ביום הכפורים אכל מתנכין קדם לשנה קדם לשתיים משלימין

[דף מ"א ע"א]

עד איכן ר' אחא ר' הנה ר' יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן חלפתא בן תשע ויבן עשר:

הלכה ד' מתניתין – עברה שהריחה מאכילין אותה עד שתשוב נפשה הולח מאכילין אותו על פי בקיאיין אם אין שם בקיאיין מאכילין אותו על פי עצמו עד שיאמר דיי:

גמרא – בתהילה תוחבה ברוטב אם שבה נפשה הרי יפה ואם לאו נותנין לה כגופו של איסור. שתי עברות באו לפני ר' טרפון, שלח לגבון תרין תלמידים, אמר לון: אולון ואמרון לון צומא רבה הוא אמרין לקדמייא וטרדו וקרוי עלוי "מבטן אמי אלי אתה" (תהלים כב, יא), אמרין לתיניינא ולא שדדו וקרון עלוי "ורו רשעים מרחם תעו מבטן דכרי כזב" (תהלים נה, ד), הולח אומר יכול אני ורפא אומר אינו יכול שומעין לרפא אומר יכול הוא והולח אומר אינו יכול שומעין להולח לא צורכא אלא הולח אומר יכול אני ורפא אומר אינו יודע ר' אבהו בשם ר' יוחנן נעשה כספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה את השבת: הלכה ה מתניתין – מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו אפלו דברים טמאים עד שיאורו עיניו מי שגשבו בלב שומטה אין מאכילין אותו מחצר הכבד שלו ר' מתיה בן הרש מתיר ועוד אמר ר' מתיה בן הרש החושש בגרונו מטילין בתוכו סם בשבת מפני שהוא ספק נפשות שכל ספק נפשות דוחה את השבת מי שגנפלה עליו מפלת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק נכרי ספק ישראל מפקחין עליו מצאוהו חי מפקחין עליו ואם מת יצוהו: גמרא – מניין שמאכילין אותו דבילה וצמיקין של תרומה מן הדא ויתנו לו פלח דבילה ושני צמיקים ר' הונה אמר עשרים וארבעה עשרונות שאכל דוד ברעבון אכלן ר' יוחנן מטתיה בן ואכל מה דאשפת קדמוי וקרון עלוי "תחכמה תחיה בעליה" (קהלת ו, יב), תני מאכילין אותו את הכל בכל. נבלה ותרומה מאכילין אותו מתרומה טבל ושביעית מאכילין אותו שביעית חלה וערלה צריכה אמר רבי יוסה קשיתה קומי ר' בא תרומה בעון מיתה ונבלה בלא תעשה ואת אמר הכין כמאן דאמר מאיליהו קבלו עליהו את

[דף מ"א ע"ב]

המעשרות: סימני כֶּלֶב שוֹטֵה פּוּי פְּתוּקָה רִירוּ יוֹרֵד אֲזַנָּיו סְרוּחוֹת זָנְבוּ נִתְּנוּ בֵּין שְׁתֵּי יְרִיכוֹתָיו מֵהַלָּךְ לְצַדְדֵינָהּ וְהַכְּלִיבֵינָהּ נֹכְחֵינָהּ בּוּ וַיֵּשׁ אוֹמְרִים אַף הוּא נֹכַח וְאִין קוּלוֹ נִשְׁמַע מֵה עַסְקִיָּה דְהַדִּין כֶּלֶב שוֹטֵה רַב וְשִׁמוּאֵל חַד אָמַר רִיחַ הַזּוּיִת עוֹלָה עָלָיו וְהוֹרְנָה אָמַר אִשָּׁה עוֹשֶׂה כְּשָׁפִים וּבִדְקָת בּוּ גְרַמְנֵי עַבְדֵּיהּ דְרַבִּי יוֹדֵן נִשְׂוִיא נִשְׁכּוּ כֶּלֶב שוֹטֵה וְהֶאֱכִילוֹ מִחֶצֶר כָּבֵד שֵׁלוֹ וְלֹא נִתְרַפָּא מִימֵיו אַל יֵאמַר לָךְ אָדָם שְׁנִשְׁכּוּ כֶּלֶב שוֹטֵה וְהִיא שְׁעָקְצוּ תוֹרְבַר וְהִיא שְׁבַעֲמָטוֹ פְרָדָה וְהִיא וּבִלְבָד פְרָדָה לְכַנְהַ מַנְיִין שְׁפַק נַפְשׁוֹת דּוּחָה אֶת הַשֶּׁבֶת ר' אָבָהוּ בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן: "אֵף אֶת שְׁבֶתֵי תַשְׁמְרוּ" מִיעוּט אֵית דְּכָעֵי מִימְרָ אָמְרָה תּוֹרָה חָלַל עָלָיו שֶׁבֶת וְהוּא יוֹשֵׁב וּמִשְׁמַר שְׁבֶתוֹת הַרְבֵּה רַבִּי וְעִירָא רַבִּי הֵיִיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן מְבֹוֹ שְׁבֵלוֹ עֲבוּסִים וְיִשְׂרָאֵל אָחַד דֵּר בְּתוֹכּוֹ וְנִפְלוּ בּוּ מַפְלַת מִפְקָחִין עָלָיו כְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁל שָׁם עַד אִיכּוֹ תַרְיִן אַמּוּרִין חַד אָמַר עַד חוּטְמוֹ וְהוֹרְנָה אָמַר עַד טְבוּרוֹ מֵאֵן דְּאָמַר עַד חוּטְמוֹ וְהוּא דְהוּהוּ קַיִים וּמֵאֵן דְּאָמַר עַד טְבוּרוֹ כֵּהוּא דְהוּהוּ רַבּוֹן תַּנְי הַרְיִו מְשׁוּבָח וְהַנְשָׂאֵל מְנַה וְהַשׁוֹאֵל הַרִי זֶה שׁוֹפֵף דְמִים תַּנְי כֹּל דְּבַר שֶׁהוּא שֶׁל סַבְנָה אִין אוֹמַר יַעֲשֵׂו דְבָרִים בְּעַבּוּסִים וּבְקַטְנִים אֵלָא אִפְלוּ בְּגְדוּלִים כִּיִּשְׂרָאֵל מַעֲשֶׂה שְׁנַפְלָה דְלָקַח בְּחֶצְרוֹ שֶׁל יוֹסִי בֶן סַמַּי בְּשִׁיחִין וְיִרְדּוּ בְּנֵי קַצְרָה שֶׁל צִיפּוּרִין לְכַבּוֹתוֹ וְלֹא הִנִּיחַ לָהֶן אָמַר הִנִּיחוּ לְנַבְאֵי שְׂיַגְבָּה אֶת חוּבּוֹ מִיַּד קֶשֶׁר עָלָיו הַעֲנָן וּכְבָהוּ וּבְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת שְׁלַח לְכֹל אָחַד וְאָחַד מֵהֶן סַלַע וְלֹאִיפְרָכּוּם שְׁלֶהֶן חֲמִשִּׁים דִּינָר אָמְרוּ חֲכָמִים לֹא הִיָּה צְרִיף לַעֲשׂוֹת בֶּן חַד נִפְתִּי הוּהוּ מְגִירֵיהּ דְרַבִּי יוֹנָה נֹפֶלֶת דְלִיקְתָּא כְּמַגִּירוֹתֵיהּ דְרַבִּי יוֹנָה אֵזֶל הֵהוּא נִפְתִּיִיא בְּעֵי מַטְפְּתָהּ וְלֹא שִׁבְקִיָּה ר' יוֹנָה אָמַר לִיָּה בְּגֵדָה מְדֻלֵּי אָמַר לִיָּה אִין וְאִישְׁתִּיב כּוּלָּהּ ר' יוֹדֵן דְכֶפֶר אִמֵי פָרַם גּוֹלְתֵיהּ עַל גְּדִישָׁא וְנִרְאָ מִיָּנִיָּה:

הַלְכָה ו' מִתְנִיתִין – חֲטָאֵת וְאִשָּׁם וְדַאי מְכַפְרִין מִיָּתָהּ יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפְרִין עִם הַתְּשׁוּבָה הַתְּשׁוּבָה מְכַפְרֵת עַל עֲבֻרוֹת הַקְּלוֹת עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה וְעַל הַחֲמוּרוֹת הוּא תּוֹלָה עַד שְׁיָבוֹא יוֹם הַכִּפּוּרִים וַיִּכְפֹּר:

גְּמָרָא – תַּפּוֹן תַּנְיִנּוּ וְעַל יוֹדֵן מְקַדֵּשׁ וְקַדְשֵׁי שְׁעִיר הַנִּעֲשֶׂה בְּפָנִים וַיִּכּ מְכַפֵּר וְעַל שְׂאֵר עֲבֻרוֹת שְׁבֶתוֹרָה קְלוֹת וְחֲמוּרוֹת זְדוּנוֹת וְשִׁנְגוֹת הוֹדַע וְלֹא הוֹדַע עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח מְכַפֵּר לֹא הִיא קְלוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה לֹא הִיא חֲמוּרוֹת כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין רַבִּי יוֹדָה אוֹמַר כִּינֵי מִתְנִיתִין הַקְּלוֹת וְהַחֲמוּרוֹת אוֹתָן הַקְּלוֹת בֵּין שְׁעִשְׂאֵן בְּדוּזוֹן בֵּין שְׁלֵא עֲשְׂאֵן בְּדוּזוֹן אוֹתָן הַחֲמוּרוֹת בֵּין שְׁנַתוּדַע לֹו בְּהֶן בֵּין שְׁלֵא נִתְּוַדַע לֹו בְּהֶן אֵלוּ הֵן הַקְּלוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה אֵלוּ הֵן הַחֲמוּרוֹת כְּרִיתוֹת וּמִיתוֹת בֵּית דִּין בְּשֵׁם שְׁהַשְׁעִיר הַנִּעֲשֶׂה בְּפָנִים מְכַפֵּר עַל הַזְּדוּנוֹת וְתוֹלָה עַל הַשְּׁנִגּוֹת

[דף מ"ב ע"א]

בדבר שיש בו חיוב קרבן אף שעיר המשתלח מכפר, ניהא לא הודע, הודע, לא כן תנינן? הניכי
הטאות ואשמות ודאין שעבר עליהן יום הכפורים הניכי, וניכי אשמות תלוין פטורין? אמר רבי בון
בר הניה: בין שנתודע לו כהן בין שלא נתודע לו כהן. ולמה לא אומר בשלא נתודע לו כהן? מלתיה
אמרה ואפלו לא נתודע לו כהן – יום הכפורים מכפר. תמן תנינן, על אלו הניכי על ודונן כרת ועל
שנגנתן הטאות ועל לא הודע שלהם אשם תלוי, ולא כפר כפר יום הכפורים? רבי שמעון בשם רבי
לוי סוכייה: במוזר ביום הכפורים היא מתניתין – עשה, אף על פי שלא עשה תשובה – לא תעשה.
רבי שמואל בשם רבי זעירא: והוא שעשה תשובה. הלכה ז', מתניתין – האומר 'אחטא ואשוב אחטא
ואשוב' – אין מספיקין בידו לעשות תשובה. 'אחטא ויום הכפורים מכפר' – אין יום הכפורים מכפר.
עברות שבין אדם למקום – יום הכפורים מכפר, ושבינו לבין חברו – אין יום הכפורים מכפר עד
שירצה את חברו, את זו דרש רבי אלעזר בן עזריה: "מכל הטאותיכם לפני ה' תטהרו"; עברות שבין
אדם למקום – יום הכפורים מכפר. ושבינו לבין חברו – אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חברו.
אמר רבי עקיבא: אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם? אביכם שבשמים
שנאמר: "וזרקתי עליכם מים טהורים" וגו'. ואומר: "מקנה ישראל ה'", מה מקנה מטהר את הטמאים
אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל. גמרא – האומר 'אין עולה מכפרת'; 'אין עולה מכפרת עלי'
– מכפרת היא. 'אי איפשי שתכפר לי' – אינה מכפרת לו על כרחו. 'אין יום הכפורים מכפר' –
מכפרת היא. 'אי איפשי שיכפר לי' – מכפר הוא לו על כרחו. אמר רבי הנגיה בריה דרבי הלל: לא
כולא מן הדיו, בר נשא מימור למלכא לית אתה מלד? והעולה מכפרת על הרהור הלב, מאי טעמא?
"והעלה על ריחכם היו לא תהיה", וכן איוב אומר: "והשכים בבקר והעלה עלות מספר כלם" וגו', הדיא
אומר שהעולה מכפרת על הרהור הלב. רבי אומר: על כל עברות שבתורה יום הכפורים מכפר, הויז
מז הפורק על והמפר ברית, והמגלה פנים בתורה, אם עשה תשובה – מתכפר לו, ואם לאו – אינו
מתכפר לו. רבי זבידא אמר, רבי יסא מקשי: מיסבור סבר רבי שיום הכפורים מכפר בלא תשובה?
רבי אשיין, רב יונה, רבי בא, רבי הויה בשם רבי יוחנן: מודה רבי שאין יום הכפורים מכפר אלא
בתשובה, הא מיתה מכפרת בלא תשובה. תני, יום מיתה כיום תשובה. מאן תנינתה? רבי! הווי הדיא
היא דתנינן: מיתה ויום הכפורים מכפרין עם התשובה, דלא כרבי. שאל רבי מתייה בן הרש את רבי

אלעזר בן עזריה בשיבה, אומר לו: שמעת ארבעה הלוקי פפרה שהיה רבי ישמעאל דורש? אומר לו: שלשה הם חוץ מן התשובה. כתוב אחד אומר: "שוכו בנים שוכבים", וכתוב אחד אומר: "כי ביום הזה יכפר עליכם", וכתוב אחר אומר: "ופקדתי בשכט פשעם וגו'". וכתוב אחר אומר: "אם יכפר העון הזה לכם עד תמותו", הא כיצד? עבר על מצות עשה ושכ מיד – אינו זו ממקומו עד שימחל לו, עליו הכתוב אומר: "שוכו בנים שוכבים". העובר על מצוה בלא תעשה ושכ מיד – התשובה תולא ויום הכפורים מכפר, עליו הכתוב אומר: "כי ביום הזה יכפר עליכם".

[דף מ"ב ע"ב]

העובר על פרישות ומיתות בית דין במיזד – התשובה ויום הכפורים מכפרין מחצה, והיפורין בשאר ימות השנה מכפרין מחצה, עליו הכתוב אומר: "ופקדתי בשכט פשעם ובנגעים עונם". אבל מי שנתחללו בו שם שמים – אין ב"ח לא בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר, ולא בפורין למרק, אלא תשובה ויום הכפורים מכפרין שלישי, והיפורין מכפרין שלישי, והמיתה ממרקת בפורין, עליו הכתוב אומר: "אם יכפר העון הזה לכם עד תמותו", הא למדנו, שהמיתה ממרקת. אומר רבי יוחנן: זו דברי רבי לעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבא, אבל דברי חכמים: שעיר המשתלח מכפר, אם אין שעיר היום מכפר. כיצד הוא מכפר? רבי זעירא אומר: כל שהוא. רבי הנגיה אומר: בסוף. מה מפקא מביניהון? מת מרד, על דעתיה דרבי זעירא כבב כפר, על דעתיה דרבי הנגיה לא כפר. אר"ז מתניתא מסייעא לרבי הנגיה: חמר בשעיר מה שאין ביום הכפורים, וביום הכפורים מה שאין בשעיר, שיום הכפורים מכפר בלא שעיר, והשעיר אינו מכפר אלא ביום הכפורים. חמר בשעיר, שהשעיר מכפר מיד, ויום הכפורים מכפר משתחשו. אומר רבי הונא: איתתבת קומי רבי ירמיה ואמר: תפתר שהיה בדתן להביא שעיר אחר ולא הביאו. רבי יוסי בי רבי בון בעי: ואין תקדוש ברוד הוא רוצה את הנולד? ויכפר מיד! שמואל אומר: הון דהטא על חבריה – צריך מימר ליה סרהית עקה, ואין קבלית – הא טבאות, ואין לא – מיייתי בני נש ומפס ליה קומיהון, הדא היא דכתיב: "וישר על אנשים", יעשה שורה של אנשים ויאמר: "הטאתי וישר העוית ולא שנה לי", אם עשה בן, עליו הכתוב אומר: "פדה נפשו מעבר בשחת וחתו באור תראה". מית – צריך מפייסתיה על קיברתיה ומימר: סרהית לה. תני, עברות שנתודה עליהן ביום הכפורים שעבר – אינו צריך להתודות עליהן יום הכפורים הבא. אם עשה בן, עליו הכתוב אומר: "שב על קאו בסיל שונה באולתו". תני, רבי לעזר אומר: הרי זה זרו ונשכר. מאי טעמא דרבי לעזר? "והפאתי נגדי תמיד". מה מקום רבי אליעזר טעמא דרבנן, ככלב שב על קאו בסיל שונה באולתו? בשונה באותה העברה. מה מקומו רבנן טעמא דרבי לעזר, וחסאתי נגדי תמיד? שלא יהו בעיניו באלו לא עשאו, אלא בשעשאו ונמחל לו.

מצות הודוי: ערב יום הכפורים עם השכח עד שלא נשתקע במאכל ובמשותה, אף על פי שנתודה בערבית – צריך להתודות בשחרית. אף על פי שנתודה בשחרית – צריך להתודות במוסף. אף על פי שנתודה במוסף – צריך להתודות במנחה, אף על פי שנתודה במנחה – צריך להתודות בנעילה, שכל היום בשר לודוי. ביצד הוא מתודה? רבי ברכיה בשם רבי בא בר בינה: רבנן! חטאתי ומרע עשיתי, ובדעת רעה הייתי עומד, ובדרך רחוקה הייתי מהלה, וכשם שעשיתי – איני עושה, והי רצון מלפניך ה' אלהי שתכפר לי על כל פשעי ותמחל לי על כל עונותי ותסלח לי על כל חטאתי. תני, צריך לפרט את מעשיו דברי רבי יהודה בן בתירה. רבי עקיבא אומר: אינו צריך לפרט את מעשיו. מאי מעמא דרבי יהודה? "אנא חטא העם הזה הטאה גדלה ויעשו להם אלהי זהב". מה עבד לה רבי עקיבא? מי גרם להם? אנני! שהרביתי להם כסף וזהב. למה? שאינו חמור נזק אלא מתודת כפיפה של הרובין. פתיב: "מקנה ישראל ה'" וגו'; מה המקנה מטרה את הטמאים – אף הקדוש ברוך הוא מטרה את ישראל. וכן אומר: "זווקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלויכם אטרה אתכם".

הדרן עלה מסכת יומא והדרה עלן מסכת יומא

תם ונשלם. מסכת יומא, שבח לאל

הדרן עלה מסכת יומא והדרה עלן. דעתן עלה מסכת יומא. ודעתה עלן. לא נתנשי מנה מסכת יומא, ולא תתנשי מנה. לא בעלמא הדיו ולא בעלמא דאתי: (ג' פ"מ)

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אמנתנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא. הנינא בר פפא, רמי בר פפא, נחמן בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רמס בר פפא, אבא מרי בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא.

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובמיעיפות עמך בית ישראל, ונקה כלנו אנהנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמה ולומדי תורתך:

מאנבי תהפמני מצותה, פי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיה, למען לא אבוש: לעולם לא אשמה פקודיה, מי בם הוייתני: ברוך אתה יי, למדני חקיה: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנהנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שישמך חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמך חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משמימים והם משמימים, אנו רצים לדברי תורה והם משמימים לדברים בטלים, אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תוידים לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו זמיהם, ואנו אבטח בך.

יהי רצון מלפניך יי אלהי, פשם שעודתני לסיים מסכת יומא, מן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם, לתלמוד וללמוד לשמור ולעשות ולקום את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, נעמוד לי ולנצחי, שלא תמוש התורה מפני ומפי ידעי וידעי עד עולם, ותתקום מי בהתהלך תנהא אתך, בשכבך תשמור עליה, והקיות היא תשיחך: מי בי רבו זמיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אוך זמיה בימינה, בשמאלה עשר וכוודי: יי עז לעמו יתן, יי וברך את עמו בשלום.

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתני' – ספא שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה – פסולת. ורבי יהודה מכשיר. ושאניה גבוהה עשר טפחים, ושאין לה שלש דפנות, ושהמתה מרבה מצלתה – פסולה.

גמרא – רבי יוסי אמר לה סתם. רבי אחא בשם רב רבנן: ולפין לה מפתחו של היכל. ורבי יודה יליף לה מפתחו של אולם. אם מפתחו של אולם דיו ארבעים אמה, דתנן תמן: פתחו של אולם גובהו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמה. תני רבי הויה: אפלו ארבעים חמשים אמה. תני בר קפרא: אפלו מאה אמה. אמר רבי אבין: רבי יודה פדעתייה ורבנן פדעתייהו. דתנינן תמן, וכן גשרים הפלשין – מטלטלין תהתיקו בשבת; דכרי רבי יהודה. והכמים אוסרין. הויה מה דאת אמר תמן, את רואה את הפלתייה באלו היא יורדת וסותמת. כן את אמר הכא, את רואה את התקרה באלו היא יורדת וסותמת. היא דעתייה דרבי יהודה בסת. היא דעתייהו דרבנן בסת. היא דעתייהו דרבנן בסת. ויש דברים פשרים בסתה ופסולים במבוי, פשרים במבוי ופסולים בסתה. דוקרנין פשרים בסתה ופסולין במבוי. ותני כן, הכיא ארבעה דוקרנין וספד על גביהו, בסתה פשר ובמבוי פסול. הדיא דאת אמר, בגבוהין שלשה למעלה מכתל המבוי. אכל אם אינן גבוהין שלשה למעלה מכתלי המבוי – פשר. בשאין בהו רחב ארבעה. אכל אם יש בהו רחב ארבעה אפילו גבוהין כמה – פשר. דפנות פשרות בסתה ופסולות במבוי. תני כן, שתים בהלכתן והשלישית אפלו טפה. רבי הויה בשם רבי יוחנן: שתים של ארבעה ארבעה טפחים. והשלישית אפלו טפה פשר. ובמבוי עד שיהא מגפף מארבע רוחותיו. רחב מעשר אמות – בסתה פשר ובמבוי פסול. הדלה עליה את הגפן את הדלעת ואת הקפוס וספד על גביו – פסולה. הדיא דאת אמר על בית סאתים, אכל יותר מבית סאתים – נעשית במחיצה שהוקפה זרעים, שאין מתר למלטל בה אלא בארבע אמות. המתה מרבה מצלתה – בסתה פסולה במבוי פשר. סתה מקרה – פסולה, מבוי מקרה – פשר. רבי אחא בשם רבי הושעיה: לא סוף דבר מקרה. אלא אפלו

[דף א' ע"ב]

נתן מלתרה ויש בה רחב ארבעה טפחים – מתרת את המבוי. אילו בית שהוא גבוה מפמה שפוא אינו תיב בפעקה? אינו תיב במוזזה? אלא בית מקרה ואין סתה מקרה. מצינו סכוד שהוא בקרוי, דתנינן תמן, הרחיק את הסכוד מן הדפנות שלשה טפחים פסולה. אלא בית מגפף ואין סתה מגפפת.

והרי אכסדרה שנפרצה במלאה לרשות הרבים. רבי אילא בשם רב ורבי יוחנן, תריהון אמרין: מוטלין בכלה. מאי פדוין? רבי אבהו בשם רבי יוחנן: התורה אמרה – "בפכת תשבו", עד גשרים אמה את יושב בצלה של ספא. מעשרים אמה ולמעלן – את יושב בצלן של דפנות. אמר רבי יונה: הדיא דאת אמר, בנתונה למעלה מעשרים אמה לדפנות, אבל אם היתה נתונה למטה מעשרים אמה לדפנות – בשרה. אמר ליה רבי יוסה: על דעתך דאת אמר בדפנות הדכר תלוי, ניתני ספא שהיא נתונה למעלה מעשרים אמה לדפנות – פסולה. רבי בא בשם רב: בשאינה מחוקת אלא כדי ראש ורבו ושלחנו. אבל אם היתה מחוקת יותר – בשרה. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה: בשאיין דפנותיה עולות עמה, אבל אם היו דפנותיה עולות עמה – בשרה. והא מתניתין פליגא! אמר רבי יהודה: מעשה בסבתה של הילני המלכה בלוד שהיתה גבוהה יותר מעשרים אמה, והיו חכמים נכנסין ויוצאין בה ולא אמר אדם דבר. אמרו לו: מפני שהיא אשה ואין אשה מצוה על המצות. אמר להן: אם משם ראיה? והלא שבועה בנים תלמידי חכמים היו לה! אית לה מומר בסבתה של הילני בשאינה מחוקת אלא ראשו ורבו ושלחנו? אלא בשאיין דפנותיה עולות עמה. מסתברא מה דאמר רבי יאשיה: לית היא פליגא, דכן ארזיהון דעתירייא, מייעבד דפנתא קלילן די ייא קרייה גליל.

רב הושיע בעי: הכיא נסר ונתנו

[דף ב' ע"א]

על גבי הוליה של עמוד, פשיטא אם ימוד מן הנסר יש כאן גשרים אמה. אם ימוד מן הנרקע אין כאן גשרים אמה. מה את עביד ליה? באויר פסול? בסכך פסול? אין תעבדיניה באויר פסול – פוסל בשלשה טפחים. אין תעבדיניה בסכך פסול – אינו פוסל אלא בארבע אמות. רבי יוסה בי רבי בון בשם חזקיה: מפני מה אמרו סכך פסול אינו פוסל אלא בארבע אמות? שלא בא אלא להיתירה של ספא. אמר רבי מיישא: ותמה אנא, הדי רב הושעיה צריכא ליה? ולמה לא יליף לה מן הדיא דרבי בא בר ממל? דתנינן תמן: המישלשל דפנות מלמעלן למפון, אם גבוה מן הארץ שלשה טפחים – פסולה. ואמר רבי בא בר ממל: בשאינו יושב ואוכל בצלן של דפנות, אבל אם היה יושב ואוכל בצלן של דפנות – בשרה. אמר רבי יוסה: לית הדיא דרבי בא בר ממל אוילפו, מן מתניתין יליף לה רבי בא בר ממל, דתנינן תמן: בצוצטרא שהיא למעלה מן הים – אין ממלין הימניה בשבת אלא אם בן עשו לה מדיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלן בין מלמפון. ואמר רבי זעירא, רב יהודה בשם רב: והוא שתהא מהיצה משקעת בפנים במלואו של דלי. ולא דמיוא, ים – פרמלית היא, אינה לא רשות היתיד ולא רשות הרבים. ברם הכא, התורה אמרה: "בפכת תשבו", מקרקע ספא את מודד גשרים אמה.

[דף ב' ע"ב]

היתה למטה מעשרה ותולה בה עטורין שהן ראויין לספד בהן - מומעטין בה לפסול. ואם לאו - מומעטין בה לכשר. היתה למעלה מעשרים אמה ותולה בה עטורין שהן ראויין לספד בה - מומעטין בה לכשר, ואם לאו - מומעטין בה לפסול. אמר רבי שמוי: בשם שאמרו למעלן בה אמרו למפון. קש ותבן אין מומעטין בה, עפר וצורות - מומעטין. אמר רבי יוסה בי רבי בון: עלו בו עשבים - אין מומעטין בה. מנין למעלה מעשרה שהיא רשות אחרת? רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש: "וניעדתי לה שם ודברתי אתה מעל הכפרת". וכתיב: "אתם ראייתם כי מן השמים דברתי עמכם". מה דבור שנאמר להלן - רשות אחרת, אף דבור שנאמר כאן - רשות אחרת. וארון לא תשעוה? רבי זעירה בעי: מנין לכפרת שהיא טפחה? תנא רבי חנינה בן שמואל: כל הכלים שהיו במקדש נתנה התורה מדת אורכן ורחבן ושעור קומתן, חוץ מן הכפרת שנתנה התורה מדת ארבה ורחבה, ולא נתנה שעור קומתה. ונלמדינה מפלי קטן שבמקדש - "ועשית לו מסגרת טפח סביב" - מה כאן טפח אף כאן טפח. או אינו אלא "ועשית זר זהב למסגרתו סביב" - מה כאן כל שהוא אף כאן כל שהוא? מאי גדוץ? רב אחא בר יעקב אמר: "פני", אין "פני" פחותים מטפח. רבי יוסה בעי: אילו מגדל שהוא עומד בתוך הבית גבוה כמה שפא אינו מתר להשתמש מתוכו לבית ומן בית לתוכו? אלא בשעת שהיה מרבע להן את הרוחות אנו קימין. ניהא כמה דאמר באמת ששה. ברם כמה דאמר באמת המשה. וארון לא שבעה טפחים ומחצה הוא? רב יעקב בר אחא אמר: דבית רבי ינאי ורבי שמעון בן יוצדק. חד יליף לה מן הארון. והורגה יליף לה מן העגלות. ולא ידעינן מאן דיליף לה מן הארון מאן דיליף לה מן העגלות. מסתברא דבית רבי ינאי יליף לה מן הארון, דבית רבי ינאי אמרי: ארון תשעה וכפרת טפח. ורבי שמעון בן יוצדק יליף לה מן העגלות. רבי זעירה בעי: מנין לעגלות שהן גבוהות עשרה? אמר רבי יוסה: ואפלו תימר גבוהות עשרה. לא בן תני בשם רבי נחמיה: "צב"

[דף ג' ע"א]

כמין קמרכסטה היו. אילו חור ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבע, שפא אינו אסור להשתמש מתוכו לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכו? אלא בשעה שהיו מושיטין את הקרשים מוזו לזו תרומות היו. תני, רבי אומר: ארבע אמות אף על פי שאין שם ארבע דפנות. רבי שמעון אומר: ארבע דפנות אף על פי שאין שם ארבע אמות. רבי יהודה אומר: ארבע אמות וארבע דפנות. וכן היה רבי יהודה מתיב במוזותה. אף על פי שאין שם ארבע אמות וארבע דפנות. מסתברא דרבי יהודה יודה לאילין רבנן. ואילין רבנן לא יודוין לרבי יהודה, שאף על פי שיש שם ארבע אמות וארבע דפנות

מִסְכַּת טְהוֹרוֹת פָּרָק שְׁבִיעִי

א. הַמִּסְכָּן הַנֶּתוּן בְּחִנּוּת - הַחִנּוּת טָמֵא. הוֹצִיאֹהוּ וְהַכְּנִיסֹהוּ לַסְטִיו - טְהוֹר. הוֹצִיאֹהוּ מִסְטִיו וְהַחֲזִירוּהוּ לַחִנּוּת שְׁנִיָּה - טָמֵא. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְטַהֵר אֶת הָרֵאשׁוֹנָה, שְׁהֵיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: רְשׁוּת הַרְבִּים מִפְּסָקָה לְמַפְרָע, שְׁאִינוּ יָכוֹל לוֹמַר מֵת הָיָה בְּרִשׁוּת הַיְחִיד וְחֵיהָ בְּרִשׁוּת הַרְבִּים:

ב. יֵשׁ דְּבָרִים בְּרִשׁוּת הַרְבִּים וְעֶשְׂאָם בְּרִשׁוּת הַיְחִיד. קָפָה בְּרִשׁוּת הַרְבִּים גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְטַמְאָה בְּתוֹכָהּ, סָפֵק נֶגַע סָפֵק לֹא נֶגַע - סָפֵקוּ טְהוֹר. הַכְּנִיסִי יָדוֹ לְתוֹכָהּ, סָפֵק נֶגַע סָפֵק לֹא נֶגַע - סָפֵקוּ טָמֵא. אִם הֵייתָה כְּפִישָׁה עַל כְּתָפוֹ וְכָכֵר שֶׁל תְּרוּמָה כְּרוּךְ בְּסִיב אוֹ בְּנִיר וְנִתְּנָה בְּתוֹכָהּ, סָפֵק נֶגַע סָפֵק לֹא נֶגַע - סָפֵקוּ טְהוֹר. הַכְּנִיסִי יָדוֹ לְתוֹכָהּ, סָפֵק נֶגַע סָפֵק לֹא נֶגַע - סָפֵקוּ טָמֵא. חָמור בְּרִשׁוּת הַרְבִּים גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְטַמְאָה נְתוּנָה עַל גְּבִיו, סָפֵק נֶגַע סָפֵק לֹא נֶגַע - סָפֵקוּ טְהוֹר. פֶּשֶׁט יָדוֹ עַל גְּבִיו, סָפֵק נֶגַע סָפֵק לֹא נֶגַע - סָפֵקוּ טָמֵא. סֹלַע בְּרִשׁוּת הַרְבִּים גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְטַמְאָה נְתוּנָה עַל גְּבִיו, סָפֵק נֶגַע סָפֵק לֹא נֶגַע - סָפֵקוּ טְהוֹר. עֲלָה לְרֵאשׁוֹ, סָפֵק נֶגַע סָפֵק לֹא נֶגַע - סָפֵקוּ טָמֵא:

ג. הָיָה זֶה רְכוּב עַל חֲמורוֹ וְזֶה רְכוּב עַל חֲמורוֹ, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טְהוֹר, סָפֵק נֶגְעוֹ זֶה בְּזֶה, סָפֵק לֹא נֶגְעוֹ - רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהֵר. בְּנוֹ שֶׁל זֶה מְרַכֵּב עַל כְּתָפוֹ, וּבְנוֹ שֶׁל זֶה מְרַכֵּב עַל כְּתָפוֹ, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טְהוֹר, סָפֵק נֶגְעוֹ זֶה בְּזֶה, סָפֵק לֹא נֶגְעוֹ - רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהֵר. הֵייתָה חֲבִילָה עַל כְּתָפוֹ וְהָרוּק מְדַבֵּק בְּכֶתֶל לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה טְפָחִים, סָפֵק הַסִּיט, סָפֵק לֹא הַסִּיט - רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהֵר. פְּלִים שְׂטוּחִים בְּרִשׁוּת הַרְבִּים לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְהִטְמֵא עוֹבֵר, סָפֵק הַסִּיט סָפֵק לֹא הַסִּיט - רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְרַבִּי יוֹסִי מְטַהֵר, שְׁהֵיָה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כָּל שֶׁהוּא בְּרִשׁוּת הַרְבִּים

לְמַעְלָה מִעֲשָׂרָה טְפָחִים - הָרִי הוּא כְּרִשׁוּת הַיְחִיד. וְרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל שֶׁדָּרָךְ הַלוֹכוֹ בְּרִשׁוּת הַרְבִּים - טְהוֹר:

ד. נִכְנַס לְבִקְעָה בִּימּוֹת הַגֶּשְׁמִים, וְטַמְאָה בְּשָׂדֶה פְּלוּנִית. וְאָמַר: הַלְכְּתִי לְמָקוֹם הַלֵּז וְאִינִי יוֹדֵעַ אִם נִכְנַסְתִּי לְאוֹתוֹ הַשָּׂדֶה וְאִם לֹא נִכְנַסְתִּי - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר, וְחַכְמַיִם מְטַמְּאִים. אָמְרוּ לְפָנָי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הָרִי הֵיָה שֶׁל יְחִידִי. פָּרַשׁ רַבִּי מְרִינוֹס מִשְׁמוֹ: כָּל שֶׁיֵּשׁ לָהּ שֵׁם בְּפָנָי עֲצֻמָּה. וְאֵלּוּ הֵן יְמוֹת הַחֲמָה, מִשְׁתַּעַקֵּר תְּבוּאָה מִתּוֹכָהּ. וְאֵלּוּ הֵן יְמוֹת הַגֶּשְׁמִים, מִשְׁתַּרְדַּר רְבִיעֵה שְׁנִיָּה. הֵיוּ שֵׁם שְׂדוֹת הַרְבֵּה, אִם עוֹמֵד זֶה בְּצַד זֶה וְרוּאָה אֶת הַנִּכְנָסִים וְהַיּוֹצֵאִין בְּצַד הַלֵּז - רְשׁוּת הַיְחִיד לְשַׁבֵּת, וְרִשׁוּת הַרְבִּים לְטַמְּאָה. וְאִם לֹא - רְשׁוּת הַיְחִיד לְכַאֵן וּלְכַאֵן. הַשְּׁבִילִים הַמְּפֹלְשִׁין לְבוֹרוֹת, לְשִׁיחִין, וְלַמְעָרוֹת, וְלַגְּתוֹת, וְלַגְּרָנוֹת - רְשׁוּת הַיְחִיד לְשַׁבֵּת וְרִשׁוּת הַרְבִּים לְטַמְּאָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּזִמְנָן שֶׁהֵן מְפֹלְשִׁין - רְשׁוּת הַרְבִּים לְכָךְ וּלְכָךְ, וְאִם אֵינָן מְפֹלְשִׁין - רְשׁוּת הַיְחִיד לְשַׁבֵּת, וְרִשׁוּת הַרְבִּים לְטַמְּאָה. מְבוֹאוֹת הַיִּירֻדִין לִיָּם אוֹ לְנֶהַר, אֶף עַל פִּי שְׁגָדוּדֵיו מִכָּאן וּמִכָּאן, וְרַבִּים מְטַפְּסִים וְעוֹלִין בָּהֶן - רְשׁוּת הַיְחִיד לְשַׁבֵּת, וְרִשׁוּת הַרְבִּים לְטַמְּאָה:

ה. גְּנוֹת הָעִיר שֶׁדָּרָךְ הַרְבִּים מְהַלְכֵת עֲלֶיהָן - רְשׁוּת הַיְחִיד לְשַׁבֵּת, וְרִשׁוּת הַרְבִּים לְטַמְּאָה. דְּמוּסִיאוֹת וּמְרַחְצָאוֹת - רְשׁוּת הַיְחִיד לְשַׁבֵּת, וְרִשׁוּת הַרְבִּים לְטַמְּאָה. גְּנֵה בְּזִמְנָן שֶׁהִיא מִשְׁתַּמֶּרֶת - רְשׁוּת הַיְחִיד, אִם אֵינָה מִשְׁתַּמֶּרֶת - רְשׁוּת הַרְבִּים. בְּסִילְקֵי שְׁפוֹתְחִין אוֹתָהּ בְּיָמִים וְנוֹעֲלִין אוֹתָהּ בְּלֵילוֹת, בְּזִמְנָן שֶׁהִיא פְּתוּחָה - רְשׁוּת הַרְבִּים, נְעוּלָה - רְשׁוּת הַיְחִיד. נִמְצְאוּ אוֹמֵר: בְּיוֹם - טְהוֹרָה, וּבְלַיְלָה - טָמֵא. בְּסִילְקֵי שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנַיִם פְּתָחִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְכֵן סְטִיו שֶׁהוּא גְּדוּר מִכָּאן וּמִכָּאן וְרוּחַ בֵּין הָעֲמוּדִים - רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם עוֹמֵד בְּצַד זֶה וְרוּאָה אֶת הַנִּכְנָסִין וְאֵת הַיּוֹצֵאִין בְּצַד הַלֵּז - רְשׁוּת הַיְחִיד לְשַׁבֵּת וְרִשׁוּת

הרבים לטמאה. ואם לאו - רשות היחיד לכאן ולכאן:

ו. בסילקי שיש לה שני פתחים מכונין זה כנגד זה, האמצעי שלה - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה, והצדדין - רשות היחיד לכאן ולכאן; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אחד הצדדין ואחד האמצע - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה. ומודה רבי מאיר לחקמים, בבסילקי שאין שני פתחיה מכונין זה כנגד זה, כגון חצר בית גדי וחמתה, שאחד האמצע ואחד הצדדין - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה. ומודים חכמים לרבי מאיר בחצר יחידי שדרך הרבים מפסקתה, כגון חצר בית גדר וחמתן, שהאמצע - רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטמאה, והצדדין - רשות היחיד לכאן ולכאן:

מסכת טהרות פרק שמיני

א. רבי שמעון אומר: המוסר מפתח לעם הארץ, הבית - טמא. מסר לו החיצון ולא מסר לו הפנימי, החיצון - טמא, והפנימי - אינו טמא אלא עד מקום שהוא יכול לפשט את ידו וליגע. היו שם זיוין יוצאין גבוהין עשרה טפחים, או חדין גבוהין עשרה טפחים - אינו טמא אלא עד מקום שהוא יכול לפשט את ידו וליגע. היה החיצון של אחד והפנימי של אחד, אף על פי שהטהרות נתונות בצד מפתחו של פנימי - הרי אלו טהורות. הנכנס שלא ברשות, אפלו עומד בצד הטהרות - טהורות. וכן בעובד כוכבים, אינו חושש משום יין נסך:

ב. חבר שהיה ישן בביתו של עם הארץ, וכליו מקפלין ומנחין תחת ראשו, סנדליו וחיבתו לפניו - הרי אלו טהורין מפני שהן בחזקת המשפטר. חבר שאמר לעם הארץ: 'לך וישן בתוך הבית' - כל הבית ברשותו. 'צא ואישן על מטה פלונית' - אינו טמא אלא אותה מטה, ועד מקום שהוא יכול

לפשט את ידו וליגע מאותה המטה. אמר לו: 'שמור לי פרה זו שלא תכנס לתוך הבית'. 'שמור לי פרה זו שלא תשבר את הפלים' - הרי אלו טהורין, שלא מסר לו אלא שמירת הפרה. אבל אם אמר לו: 'שמור לי הבית הזה שלא תכנס בו הפרה'. 'שמור לי כלים הללו שלא תשברם הפרה' - הרי אלו טמאין. רבי אומר: אמנין שיירדו ללקט צרורות וחרסין בתוך הבית - כל הבית ברשותן:

ג. אשתו של עם הארץ טוחנת עם אשתו של חבר בזמן שהיא טמאה, אבל לא בזמן שהיא טהורה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בזמן שהיא טמאה לא תטחן, שאף על פי שאינה אוכלת, שחברתה נוחנת לה ואוכלת:

ד. הגבאין שנכנסו לתוך הבית, אם אמרו נכנסנו אבל לא נגענו - הרי אלו נאמנין, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר. אם היו אחרים מעידין עליהם שנכנסו - אין נאמנין לומר לא נגענו, ובזמן שהמשכון בידם אף על פי שאין אחרים מעידין עליהן - אינם נאמנין מפני שהמשכון מעידים. ואם היה עובד כוכבים עמהן, אף על פי שהמשכון בידין, ואף על פי שאחרים מעידין בהן שנכנסו - הרי אלו נאמנין מפני שאימת עובד כוכבים עליהן:

ה. הגנבים שנכנסו לתוך הבית - כל הבית כלו טמא. וחקמים אומרים: אינו טמא אלא עד מקום שהן יכולין לפשט [את] ידיהן וליגע. נמצא מקום הגנבה, רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל הבית כלו טהור, עד פי מקום הגנבה. רבי אומר: אינו טמא אלא ממקום הגנבה עד מקום שיכולין לפשט את ידיהן וליגע ממקום הגנבה. מודה רבי מאיר לחקמים בחרורין והדותין, שאין בהם מקום רגלי הגנבין - שאינו טמא אלא עד מקום שהן יכולין לפשט את ידיהן וליגע:

בחזקת אוכלי תרומה, מזין עליו - מיד, ועל כליו - משישתמר:

ט. היה לבוש חלוק ועטוף בטלית, והיה בלבו על החלוק, ואין בלבו על הטלית - החלוק טהור והטלית טמאה. היה סל על כתפו והמגרפה בתוכה, והיה בלבו על הסל, ואין בלבו על המגרפה - הסל טהור והמגרפה טמאה:

י. היה משתמש מן החבית בחזקת של חלין, ואחר כך נמצאת של תרומה - הרי זו טהורה ואסורה באכילה, מפני שספק טבול יום. אמרו לו על התלויה: 'טהורה היא' - הרי זו טהורה. ואם אמר: 'הריני מניחה עד שאשאל עליה' - הרי זו טמאה:

יא. משקין טמאין וטהורין בתוך הבית - הולכין אחר הרב. ומעשה באשה אחת שסננה משקין תלויין בתוך הבית, ונפל כפר של תרומה, ובא מעשה לפני חכמים וטמאוהו מפני שהסיחה דעתה מהם. אמר רבי אלעזר בן פילא: מפני מה רבי עקיבא מטמא? מפני שהנשים גרגרניות הן, אשה מגלה את הקדרה לידע מה חביתה מבשלת.

מִסְכַּת טְהוּרוֹת פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. חבר ועם הארץ שהיו שרויין בחצר, ושכחו כלים בחצר, הראוי ליטמא מדרס - טמא מדרס, והראוי ליטמא טמא מת - טמא מת. לזה סכה בפני עצמו ולזה סכה בפני עצמו, לזה מחיצה בפני פתחו ולזה מחיצה בפני פתחו, זה מניח כליו בתוך סכתו וזה מניח כליו בתוך סכתו, זה מניח כליו על גבי מחצתו - הכל טהורין. ורבי שמעון אומר: אף על פי שאין שם לא סכה ולא מחיצה - טהורין, שזה מניח לפני פתחו וזה מניח לפני פתחו. לזה מחיצה או סכה לפני פתחו של חברו ולזה מחיצה או סכה לפני פתחו של חברו - הרי אלו טמאין, שלזה רשות לכנס ולזה רשות לכנס:

ו. אמר רבי יהודה: מודה רבי אלעזר בן עזריה לחכמים בחלונות של אוליארין שהם נפתחין זו לתוך זו, שאם היו כלים נשמטין מאחוריהן - שהן טמאין. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך - טמאין. המניח כליו בחלונות של אוליארין, ועל וחתם, אף על פי שבא ומצאו מפתח פתוח וחותם מקלקל - טהור. חותם שאמרו, אפלו טיט אפלו קיסם. נפרש כליו מחלונות של אוליארין - הרי אלו טמאים, מפני שהעובד כוכבים נשען עליהן. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אפלו נימא אחת יוצאת מהן - טמאין, מפני שהמדרס מביא טמאה לעצמו בכל שהוא:

ז. הלוקח כלים מאומני עובדי כוכבים, והמוסר כלים לאומני עובדי כוכבים - טמאין מדרס וטמאים טמא מת. הלוקח כלים מאומני עם הארץ, ואמר לו: 'שמור לי את אלו' - טמאין מדרס וטהורין מטמא מת. הניחן על כתפו - טמאין אף מטמא מת. אמר רבי דוסתאי ברבי ינאי: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המוסר ליחיד שהן טמאין, ועל המניח בפני רבים שהן טהורים. על מה נחלקו? על המוסר לרבים ועל המניח ליחיד, שבית שמאי מטמאין, ובית הלל מטהרין. מעשה באחד ששכח כלים בבית הכנסת, ובא מעשה לפני חכמים, וטהרו, שאינה רשות עם הארץ:

ח. הניח כליו בבית המרחץ, ובא ומצאן כמות שהן - הרי אלו טהורין, ומלמדין אותו שלא יעשה כן (בטהרות). הניח גתו ובורו ונכנס לעיר, אף על פי שבא ומצא עם הארץ עומד בצדן - טהורין. וכן בעובד כוכבים, אינו חושש משום יין נסך. עם הארץ שבא להזות - אין מזין עליו ועל כליו אלא לאחר שלשה ימים. אבל חבר שבא להזות - מזין עליו ועל כליו מיד. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? שהיה בחזקת אוכלי תרומה. לא היה

ב. חֵבֵר שֶׁהֵינָח אוֹכְלִין וּמְשַׁקֵּין עַל גְּבִי מַעֲיָן וְיֵרֵד לְשֵׁתוֹת - טְמָאִים, מִפְּנֵי שְׂאֵחָרִים מִמְשַׁמְשִׁין בְּהֵן. חֵבֵר שֶׁהֵיָה מוֹכֵר אוֹכְלִין וּמְשַׁקֵּין עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ, הֵנִיחַן וְנִכְנַס - הָרִי אֵלוֹ טְמָאִים מִפְּנֵי שְׂאֵחָרִים מִמְשַׁמְשִׁים בְּהֵן:

ג. נֶאֱמָנִים עַמֵּי הָאָרֶץ עַל טְבִילַת טְמָא מַת, וְאִין נֶאֱמָנִים עַל טְבִילַת מִדְּף. חֵבֵר שֶׁמַּת וְהֵנִיחַ פְּרוֹת - הוֹלְכִים אַחֵר רֹב מְכַנְסֵי, אִם רַב מְכַנְסֵי תְרוּמָה - תְּרוּמָה. הֵנִיחַ טְהוּרוֹת - הָרִי אֵלוֹ טְהוּרוֹת. הֵנִיחַ כְּלָיִם - הָרִי אֵלוֹ טְמָאִין, שְׂאֵנִי אוֹמֵר: הַזֶּה וְלֹא שָׁנֹו, אוֹ שָׁנֹו וְלֹא טְבִילוֹ, אוֹ שְׂמָא לֹא הַזֶּה כָּל עַקֵּר. חֵבֵר שֶׁמַּת וְהֵנִיחַ פְּרוֹת, אֶפְלוֹ אוֹתָן הַיּוֹם כְּנִסְנָן - הָרִי אֵלוֹ בְּחֻזְקַת מִתְקַנְיָן:

ד. עַם הָאָרֶץ שֶׁקָּבַל עֲלָיו וְהָיוּ לוֹ טְהוּרוֹת, וְאָמַר: 'בְּרִי לִי שְׂלֵא נְטָמָאוּ', בְּזִמְן שֶׁהֵן עֲשׂוּיוֹת עַל גְּבִי אַחָרִים - אֲסוּרוֹת לוֹ וְאֲסוּרוֹת לְכָל אָדָם. עַל גְּבִי עֲצֻמוֹ - מִתְרוֹת לוֹ וְאֲסוּרוֹת לְכָל אָדָם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אִם מִתְרוֹת לוֹ - מִתְרוֹת לְכָל אָדָם, וְאִם אֲסוּרוֹת לְכָל אָדָם - אֲסוּרוֹת לוֹ. וְכֵן עוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׁנִתְגַּזֵּיר וְהָיָה לוֹ יֵינ, וְאָמַר: 'בְּרִי לוֹ שְׂלֵא נְטָמָאוּ', בְּזִמְן שֶׁהוּא עֲשׂוֹי עַל גְּבִי אַחָרִים - אֲסוּר לוֹ וְאֲסוּר לְכָל אָדָם. עַל גְּבִי עֲצֻמוֹ - מִתְר לוֹ וְאֲסוּר לְכָל אָדָם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אִם מִתְר לוֹ - מִתְר לְכָל אָדָם, וְאִם אֲסוּר לְכָל אָדָם - אֲסוּר לוֹ:

ה. הַמַּאֲבֵד וְהַמוֹצֵא בְּרִשׁוֹת הַיְיָחִיד וְעֵבֵר עֲלֵיהֶן לִלְהָ אַחַד - טְמָאִין מִדְּרָס וּטְהוּרִין מִטְמָא מַת. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מִטְהַר, שֶׁהֵיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵבֵד מַחֲט וּמוֹצֵא מַחֲט - טְהוּר, שְׂאֵנִי אוֹמֵר: מַחֲט שֶׁאֵבֵד הוּא מַחֲט שִׁמְצָא. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמִנְיַח וְשִׁכַּח בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁעֵבֵר עֲלֵיהֶן לִלְהָ אַחַת - אִין טְמָאִין מִדְּרָס, וּבְמִנְיַח וְשִׁכַּח בְּרִשׁוֹת הַיְיָחִיד וְעֵבֵר עֲלֵיהֶן לִלְהָ אַחַד - טְמָאִין מִדְּרָס וּטְהוּרִין טְמָא מַת. הַמַּאֲבֵד וְהַמוֹצֵא בְּתוֹךְ הַבַּיִת - הָרִי זֶה טְהוּר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בְּחֻזְקַת הַמְשַׁתְּמֵר:

ו. כְּלָיִם שֶׁטוּחִין בְּרִשׁוֹת הַיְיָחִיד לְמַעְלָה מִמְשַׁרְהָ טְפָחִים - טְהוּרִין; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוֹ לְמַעְלָה מִמַּאָּה אֲמוֹת - טְמָאִים. גָּגוּ שֶׁל חֵבֵר לְמַעְלָה בְּצֵד גָּגוּ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, חֵבֵר שׁוּטַח שָׁם כְּלָיִם וּמִנִּיחַ שָׁם טְהוּרוֹת. אֵף עַל פִּי שֶׁעַם הָאָרֶץ יָכוֹל לְפַשֵּׁט אֶת יָדוֹ וְלִיגַע שָׁם - הָרִי אֵלוֹ טְהוּרוֹת. וְכֵן עוֹבֵד כּוֹכְבִים, אִינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם יֵינ נִסְף. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: גָּגוּ שֶׁל חֵבֵר לְמַעְלָה מִגָּגוּ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, חֵבֵר שׁוּטַח שָׁם כְּלָיִם וּמִנִּיחַ שָׁם טְהוּרוֹת, וּבִלְבָד שְׂאִין עַם הָאָרֶץ יָכוֹל לְפַשֵּׁט אֶת יָדוֹ וְלִיגַע:

ז. נֶפֶל כְּלָיו בְּתוֹךְ בְּאֵרוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ - הָרִי זֶה טְמָא, וְטְהוּר בְּעֲלִיתוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מִשְׁקָה סְרוּחַ - הָרִי זֶה טְהוּר. אָמַרוּ לוֹ: אִין הַמְשַׁקֵּין יוֹצְאִין מִיַּדִּי הַפְּרָה וְלֹא מִיַּדִּי הַכֶּלֶב. חֲטִין הַיּוֹצְאִין עַם גְּלָלֵי הַבְּקָר, וְשִׁעוּרִין הַיּוֹצְאִין עַם גְּלָלֵי הַבְּהֵמָה, אֵף עַל פִּי שֶׁחֶשֶׁב עֲלֵיהֶן לְאוֹכְלִין - אִין מִטְמָאִין טְמָאִת אוֹכְלִין. כְּנִסְנָן לְאוֹכְלִין - אִין מִטְמָאִין טְמָאִת אוֹכְלִין. גְּלָלִין אֵף עַל פִּי שְׁכַנְסָן לְמְשַׁקֵּין - בְּטִלָּה דְעֵתוֹ. גּוֹזֵל שְׁנֶפֶל לְתוֹךְ הַבּוֹר שֶׁל גֵּת, חֶשֶׁב עֲלָיו לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים - טְמָא, לְכָלֵב - טְהוּר; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מְטַמֵּא. מַעֲשֵׂה הָיָה וְנִמְנָו עֲלָיו חֲמִשָּׁה זְקָנִים בְּלוֹד, וְטְמָאוּהוּ:

ח. עֲרַבָּה שֶׁהִיא טְמָאָה מִמְשַׁקָּה - אִין לְשִׁין בְּהָ קָמַח שֶׁל חֲלִין, וְאִין עוֹרְכִין בְּהָ בְּצֵק שֶׁל תְּרוּמָה. אֲבָל אִם רוּצָה, מְבִיא קָמַח שֶׁל חֲלִין וְעוֹרֵךְ לְתוֹכָהּ בְּצֵק שֶׁל תְּרוּמָה, וּבִלְבָד שְׂלֵא יְהֵא בְּצֵק שֶׁל תְּרוּמָה נוֹגַע בְּעוֹבָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמְזוּחֵלָה שֶׁהִיא שׁוֹתֶתֶת וְיוֹרֶדֶת מְשַׁקֵּין, וְבֵא טְמָא וְהַפְּסִיקָן, הַעֲלִיּוֹנִים - טְמָאִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן גְּרוּרִין עַל גְּבִי יְדָיו, וְהַתְּחַתּוֹנִים - טְהוּרִין. (מְקַל שֶׁהִיא מֵלֵאָה מְשַׁקֵּין טוּפַח - טְמָאִין. וְרַבִּי יְהוֹדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: כִּיּוֹן שֶׁהַשִּׁיקָה לְמַקְוֵה - טְהוּרָה):

מִסְכַּת טְהוּרוֹת פְּרָק עֲשִׂירִי

א. רבן גמליאל אומר: משתגמר מלאכתן. הגומר את זיתיו בני יומן - חזרנו לדברי בית שמאי ולדברי בית הלל. רבי יעקב אומר: מוחל - משקה הוא. ומפני מה טהרו מוחל היוצא מן הזיתים עד שלא תגמר מלאכתן? מפני שאינו רוצה בקימו. ורבי שמעון אומר: מוחל - מי פרות הוא. ומפני מה טהרו מוחל היוצא משקת בית הבוד? מפני שאי אפשר לו בלא צחצוחי שמן. המוחל היוצא מן השמן - טמא. מן המעטץ - טהור. כנסו ועשאו שקת - טמא:

ב. העוטן זיתיו בשני הבדין, כיון שנגמר אחד מהן - הכשר לקבל טמאה. המוסק זיתיו בגליל העליון ועתיד להורידן לגליל התחתון, אם עד שלא מסקן חשב עליהן - טהורין. ואם משמסקן חשב עליהן - רבי מאיר מטמא, ורבן שמעון בן גמליאל מטהר. הגומר את זיתיו ועתיד למוכרן - טהורין. לחפותן בעליון - טמאים:

ג. הלוקח מעטן של זיתים מן העובד כוכבים, אם יש מסיק על פי האדמה - יעשו בטהרה, ואם לאו - יעשו טמאה. ומשל ישראל - נאמן לומר: לא גמרתיו. היתה לו אום של זיתים ומבקש לעשותם בטהרה, אף על פי שהוא עתיד להוסיף עליהן קב אחד או שני קבין - הרי אלו טהורין. ובלבד שלא יערים. ואם הערים - הרי אלו טמאין:

ד. העוטן זיתיו בפני עם הארץ ונעל וחתם - אינו חושש שמא יש שם מפתח אחר וחותם אחר. ואף על פי שבא ומצא מפתח פתוח וחותם מקלקל - טהור. חותם שאמרו, אפלו טיט ואפלו קיסם. היו שם חורין וסדקין - אינו חושש שמא מושיט את הקנה ומסיטן. היו שם חלונות של ארבעה טפחים - נדונין כפתחים:

ה. העוטן זיתיו בתוך ביתו - עושה להן מחיצה מן הארץ ועד הקורות. ובלבד שלא

יהו ניסוטין מחמת המחיצה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם היתה גבוה מן הארץ עשרה טפחים, אף על פי שאינה מגעת לקורות - טהורה. והעוטן בית הבוד - כעוטן בתוך ביתו:

ו. מי שגמר את זיתיו - ישיר קפה אחת ויתננה לעיני הכהן או יוליך לו המפתח; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מיד. רבי יוסי אומר: כל אותו היום. ורבי שמעון אומר: מעת לעת. יתר על כן אומר רבי שמעון: אפלו גמר את זיתיו בשש שעות בערב שבת - יוליך לו את המפתח מיד, ולמוצאי שבת בשש שעות. רבי שמעון בן יהודה אומר משם רבי שמעון: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המניח זיתים בכותש שימתונו שימלחום - שאינן מכשרין. על מה נחלקו? על שיהו נוחים לכתש, שבית שמאי אומר: מכשרין. ובית הלל אומר: אינן מכשרין:

ז. הזית שפצעו בידים טמאות - הכשר. סופתו במלח - לא הכשר. לידע אם יש בו שמן - לא הכשר. רבי יהודה אומר: הכשר. היתה לו אום של זיתים ועתיד להופכו, כיון שתקע בה את היתד אף על פי שיש בה גושין הרבה - הרי אלו אינן חבור. משתפקם נעשו אום - רבי יהודה אומר: אינן חבור. רבי יוסי אומר: חבור:

ח. גרגרין שנשרו במים, נעשו אום - רבי אליעזר אומר: אינן חבור. ורבי יוסי ברבי יהודה אומר: חבור. אם עד שלא נגמרה מלאכתן חשב עליהן ורצה לטול מהן בד אחד או שני בדין - בית שמאי אומרים: קוצה בטמאה ומחפה בטהרה ומוליך בטהרה לבית הבוד. ובית הלל אומר: אף מחפה בטמאה. ובלבד שלא יעקר את כל האום, אלא מקום שנהגו להניח כדי בד - מניח כדי בד. כדי בדידה - מניח כדי בדידה. קתכו - מניח קתכו. ובלבד שלא יערים. ואם הערים - הרי אלו טמאים. ובלבד שלא יעקר את כל האום. ואם עקר

כל האום - הרי אלו טמאין. רבי ישמעאל רבי יוסי אומר משום אביו: אף על פי שעקר את כל האום - הרי אלו טהורים. והעוטן בבית הדב - כאלו עוטן בתוך ביתו:

מִסְקַת טְהוּרוֹת פָּרָק אֶחָד עָשׂוֹר

א. הִיָּה קוֹצֵה מִן הַמַּעֲטָן וּמַעֲלָה לְרֹאשׁ הַגֵּג, וְנִמְצָא שָׁרֵץ בְּגַג - הַמַּעֲטָן טְהוֹר. נִמְצָא בַּמַּעֲטָן - הַגֵּג טָמֵא; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: נִמְצָא בְּגַג - אֵינוֹ טָמֵא אֲלֵא גַג. בַּמַּעֲטָן - אֵינוֹ טָמֵא אֲלֵא מַעֲטָן. נִמְצָא בְּגוֹשׁ וּבְגַג, בְּתוֹךְ שְׁלֹשֶׁה יָמִים - הַמַּעֲטָן טָמֵא, לְאַחַר שְׁלֹשֶׁה יָמִים - הַמַּעֲטָן טְהוֹר. הַקּוֹרֵץ מִקְרַצַּת מִן הָעֵסָה וְנִמְצָא שָׁרֵץ בְּמִקְרַצַּת הָעֵסָה - טְהוֹרָה, בְּעֵסָה הַמִּקְרַצַּת - טָמְאָה; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: נִמְצָא בְּעֵסָה - אֵינוֹ טָמֵא אֲלֵא עֵסָה. בְּמִקְרַצַּת - אֵין טָמֵא אֲלֵא מִקְרַצַּת. נִמְצָא בְּתוֹכָהּ שֶׁל מִקְרַצַּת - הַכֹּל טָמֵא:

ב. הַמַּעֲרָה מִכְּלֵי לְכָלֵי וְנִמְצָא שָׁרֵץ בְּתַחְתּוֹן - הָעֲלִיּוֹן טְהוֹר. בְּעֲלִיּוֹן - הַתַּחְתּוֹן טָמֵא; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: נִמְצָא שָׁרֵץ בְּעֲלִיּוֹן - אֵינוֹ טָמֵא אֲלֵא עֲלִיּוֹן. בְּתַחְתּוֹן - אֵינוֹ טָמֵא אֲלֵא תַּחְתּוֹן. נִמְצָא פְּרוּרִין עַל גְּבִי פְּרוּרִין, אֵף עַל פִּי שְׁנַנֵּעַ בְּכַבִּיצָה - אֵינוֹ טָמֵא. פְּרוּרִין שֶׁעַל גְּבִי פְּרוּרִין, אֵף עַל פִּי שְׁנַנֵּעַ בְּכַבִּיצָה - אֵינוֹ טָמֵא אֲלֵא מְקוֹם מְגֻעוֹ. כִּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי חֲנִינָא: עוֹדָהוּ הַשָּׁרֵץ שֶׁם - תּוֹחֵב בְּהֵן קִסְמִים:

יג. עֲנָבִים עַד אֵימְתֵי מִטְמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין? עַד שֵׁיהֲלֹכוּ. וּמִשֵּׁהֲלֹכוּ בְּהֵן שְׁתֵּי וְעָרֵב וְנִשְׁתִּירוּ בְּהֵן גְּרָגְרִין שְׁלָמִים - מִטְמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. זֵיתִים עַד אֵימְתֵי מִטְמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין? עַד שִׁיטְעֻנוּ. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עַד שִׁיטְחֻנוּ. טְחֻנוּ וְנִשְׁתִּירוּ מִהֵן גְּרָגְרִין שְׁלָמִין - מִטְמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין. וְאֵלוֹ הֵן פְּרִיצֵי זֵיתִים וְעֲנָבִים? הַיּוֹצֵא מִתַּחַת הַקּוֹרָה. הַגִּיפֵן מִן הַזֵּיתִים, כִּנְסָן לְאוֹכְלִין - מִטְמְאִין טְמֵאת אוֹכְלִין.

וְהַחֲרָצִין וְהַזָּגִין אֵף עַל פִּי שְׁכַנְסָן לְאוֹכְלִין - בְּטָלָה דַּעְתּוֹ:

ד. הַשּׁוֹקֵל עֲנָבִים בְּכַף מֵאֲזֵנִים אֵף עַל פִּי שְׁהִיִּן צָף עַל גְּבִי יָדָיו וְאֵף עַל פִּי שְׁחָשַׁב עָלָיו - טְהוֹר. כִּנְסָן לְתוֹךְ הַכְּלִי - טָמֵא. הַדּוֹרֵס עֲנָבִים בְּחֻבִּיּוֹת אֵף עַל פִּי שְׁהִיִּן צָף עַל גְּבִי יָדָיו - טְהוֹר. וְכֵן בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים, אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוֹם יֵין נִסְף:

ה. הַבּוֹצֵר כְּרָמוֹ לְשׁוֹק, אִם לֹא מִצָּא לְהֵן שׁוֹק - מִחֲזִירִין לְגַת. וְאֵף עַל פִּי שְׁמוֹלִיכִין בְּסִלִּים טְמֵאִים וּבִקְפוֹת טְמֵאוֹת - טְהוֹרִין. זֵיתִים לְשׁוֹק, לֹא מִצָּא לְהֵן שׁוֹק מִחֲזִירִין לְכַד אֵף עַל פִּי שְׁמוֹלִיכֵן בְּסִלִּין טְמֵאִין וּבִקְפוֹת טְמֵאוֹת - טְהוֹרִין. זֵיתִים וְעֲנָבִים טְהוֹרִין שְׁכַנְסוּ לְרִשּׁוֹת הַגַּת - הַכְּשָׁרוֹ לְקַבֵּל טְמֵאָה:

ו. הַלּוֹקַח מִשְׁטִיחַ שֶׁל אֲדָמָה מִיִּשְׂרָאֵל - יַעֲשֶׂה בְּטְהָרָה. מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים - יַעֲשֶׂה בְּטְמֵאָה, מִשְׁטִיחַ שֶׁל עֲלִין, בֵּין מִיִּשְׂרָאֵל בֵּין מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים - יַעֲשֶׂה בְּטְמֵאָה. וְרַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: מִשְׁטִיחַ שֶׁל עֲלִין כְּמִשְׁטִיחַ שֶׁל אֲדָמָה, מִיִּשְׂרָאֵל - יַעֲשֶׂה בְּטְהָרָה, וּמִעוֹבֵד כּוֹכְבִים - יַעֲשֶׂה בְּטְמֵאָה:

ז. הַלּוֹקַח מִשְׁטִיחַ שֶׁל אֲדָמָה מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹתוֹ צְמוֹקִין - הִרִי זֶה עוֹשֶׂה בְּטְהָרָה. הָאוֹכֵל מִן הַסִּלִּים וּמִן הַמִּשְׁטִיחַ שֶׁל אֲדָמָה, אֲכַל וְהוֹתִיר כְּסָאָה כְּסָאָה וּזְרָקָן לְגַת, אֵף עַל פִּי שְׁנוֹפֵצֵן לְגַת וְהֵיִן מְנַחֵז עַל גְּבִי עֲנָבִים - טְהוֹר. וְכֵן בְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים, אֵין חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוֹם יֵין נִסְף. נֶפֶל מִמְּנוּ גְרָגֵר יְחִידִי, אִם יֵשׁ לוֹ חוֹתֵם - טְהוֹר, וְאִם לֹא - טָמֵא. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁנַנֵּעַ בְּמִקּוֹם חוֹתֵם, לֹא נִגַע בְּמִקּוֹם חוֹתֵם - טְהוֹר. רַבִּי יוֹסִי בֶּן כֶּפֶר אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שְׁנַנֵּעַ בְּמִקּוֹם הַמִּשְׁקָה, לֹא נִגַע בְּמִקּוֹם הַמִּשְׁקָה - טְהוֹר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֶפְלוּ נֶפֶלָה הִימְנוּ אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה בִּיצִים וְדָרְסָן בְּלֵן בְּבַת אַחַת, מִשְׁקָה הַיּוֹצֵא מִהֵן - טְהוֹר, שְׁפִיזוּן שְׁדָרַס עֲלֵיהֶן - בְּטָלָה, שְׂאִין לְמִשְׁקִין בְּמָה

אומר: בין שהדיח בין שלא הדיח - טמא, שאני אומר, שטפת המים טמאין נוגעות בככר:

ב. גבא שנפל לתוכו יין דבש וחלב - הולכין אחר הרב. נפל לתוכו שמן אף על פי שהקפהו - הרי זה טמא, לפי שאי אפשר לו לצאת ידי צחצוחי שמן. יין של תרומה שנפל על גבי פרות - ידיחום והן מתרים. וכן שמן של תרומה שנפל על גבי פרות - ידיחום והן מתרין. נפל על גבי יין והקפה אותה - היין מתר. נפל על גבי הציר - יקפיאנו כדי שיבטל טעם שמן שבו:

ג. עוקת טיט וגממיות שבפתחי חניות שברשות הרבים, בשעת הגשמים - הכל טהור. פסקו הגשמים - הרי הן כמי שפיקוח. וששוקים - הולכין אחר הרב. מי שפיקוח ומי גשמים שנתערבו בין בכלי בין בקרקע - טמאים. רבי יהודה ורבי שמעון אומרים: בכלים - טמאין, ובקרקע - טהורין. פסקו הגשמים, הקרובין לעיר ולדרך - טמאין, והרחוקין - טהורין עד שיהלכו רוב בני אדם. במה דברים אמורים? בגבא שאפשר לו לשתות ולא יהא מקום פרסות רגליו נכרות. אבל גבא שאי אפשר לו לשתות עד שיהו מקום פרסת רגליו נכרות, ומצא שם מקום פרסת רגלי אדם, מקום פרסת רגלי בהמה גסה - טמא. מקום פרסת רגלי בהמה דקה - טהור:

ד. גבא שאין בו ארבעים סאה, ונפל לתוכו פחות משלשה לוגין מים שאובין - כשרים לחלין ולחלה ולתרומה, ולטול מהן לידים, וכשרין להקוות עליהן. גבא שאין בו ארבעים סאה, ונפל לתוכו פחות משלשה לוגין מים שאובין טמאים - פסולין לחלה ולתרומה ולטול מהן לידים, וכשרים להקוות עליהן. ירדו גשמים, רבו ושטפו דברבי בית שמאי. וכדברי בית הלל: רבו אף על פי שלא שטפו. וכדברי רבי שמעון: שטפו אף על פי שלא רבו, כשרין לחלה

וטמא. מי שהיה עומד ומדבר על פי הבור ונתזה צנורה מפיו, ספק הגיע לבור ספק לא הגיע, של שמן - ספקו טמא, של יין - ספקו טהור מפני שהכל הבור קולטת:

ח. הזולף את הבור בכל אחת ואחת, נמצא השרץ בראשונה - כלן טמאות. באחרונה - היא טמאה וכלן טהורות. באמצעית, הימנה ולמטה - טמא, הימנה ולמעלה - טהור. במה דברים אמורים? בזמן שבדק ולא כסה, או כסה ולא בדק. היה בודק ומכסן, ונמצא שרץ באחד מהן - הכל טמא:

ט. השרץ שנמצא צף על גבי שפת הבור של גת - ספקו טמא. לפועלים - ספקו טהור, מפני שזה ספק טמאה צפה. גת העליונה - רשות הרבים, והתחתונה - רשות היחיד. אימתי? בזמן שהרבים נכנסין בזו ויוצאין בזו. אבל אין שם אלא פתח אחד או פרצה אחת - זו וזו רשות היחיד:

י. מי שהיו גתיו ובדיו טמאין ומבקש לטהרן; הדפין והלולבין והעדשים - מדיחין והן טהורין. של נצרין ושל בצבובין - צריך לנגבן. של שיפה ושל גמי - צריך לישן. כמה הוא מישנן? שנים עשר חדש. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מגת לגת ומבד לבד. רבי יוסי אומר: אם רצה לטהרן מיד - חולטן ברותחים או מולגן במי זיתים. רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יוסי: נותנן בצניור שממיו מקלחין ובמים שממיו רודפים. כשם שהוא מנגב לין נסך, כך הוא מנגב לטהרות:

מסכת מקואות פרק ראשון

א. אמר רבי נחמיה: מפני מה אמרו 'אם לא הדיח - טהור'? שאין המים שבגבא עלולין לקבל טמאה עד שיתלשו. הגביהן - רבו הטהורין על הטמאין. מפני מה אמרו 'אם הדיח - טמא'? הכשרו המים שבדיו ונטמאו, וטמאו את הככר. רבי שמעון

בו. מקום שאין אדם טובל - אין ידיים וכלים טובלין בו. ואלו הן מי תמצין: כל זמן שהגשמים יורדין וההרים בוצצין. פסקו הגשמים וההרים בוצצין - הרי הן כמי תמצית. פסקו מלהיות בוצצין - הרי אלו כמי גבאין:

ז. החופר בצד הים, בצד הנהר, במקום הביצין - הרי הן כמי תמציות. החופר בצד המעין, כל זמן שהן באין מחמת המעין, אף על פי שפוסקין וחוזרים ומושכין - הרי הן כמי תמציות. פסקו מלהיות מושכין - הרי הן כמי תמציות. מעין שמימיו מועטים ורבה עליו והרחיבו - מטהר באשברן ואינו מטהר בזוחלין, אלא עד מקום שיכול להלך מתחלתו. מקנה שנמדד ונמצא חסר, כל הטהרות שנעשו על גביו, בין שמקנה זה ברשות היחיד, בין שמקנה זה ברשות הרבים - טמאות למפרע. רבי שמעון אומר: ברשות היחיד - תולין, וברשות הרבים - טהור:

ח. אמר רבי שמעון: מעשה במגורה אחת של דיסקוס ביבנה שנמדדה ונמצאת חסרה, והיה רבי טרפון מטהר, ורבי עקיבא מטמא. אמר רבי טרפון: הואיל ומקנה זה בחזקת טהרה הוא מעולם - לעולם הוא בטהרתו, עד שיודע שנטמא. אמר רבי עקיבא: הואיל וטמא זה בחזקת טמאה, לעולם הוא בטמאתו עד שיודע שהוא טהור. אמר רבי טרפון: למה זה דומה? למי שהיה עומד ומקריב על גבי מזבח, ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה - שעבודתו כשרה. אמר רבי עקיבא: למה זה דומה? למי שהיה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בעל מום - שעבודתו פסולה. אמר לו רבי טרפון: אתה מקישו לבעל מום ואני מקישו לבן גרושה ולבן חלוצה, נראה למי דומה, אם דומה לבעל מום - נלמדהו מבעל מום! אם דומה לבן גרושה וחלוצה - נלמדהו מבן גרושה ומבן חלוצה! רבי עקיבא אומר: מקנה פסולו בעצמו, ובעל

ולתרומה ולטול מהן לידיים וכשרים להקוות עליהן. כיצד רבו אף על פי שלא שטפו כדברי בית הלל? מקנה שהוא מחזיק ארבעים סאה, ובתוכו תשע עשרה סאה, ונפלו לתוכו פחות משלשת לוגין מים שאובין - טמאין, כיון שנפלו לתוכו עשרים סאה של מימי גשמים - טהורין מפני שרבו. כיצד שטפו אף על פי שלא רבו כדברי רבי שמעון? מקנה שהוא מחזיק עשרים ובתוכו עשרים סאה, ונפלו לתוכו פחות משלשה לוגין מים שאובין - טמאין. כיון שנפלו לתוכו סאה אחת של מימי גשמים - טהורין מפני ששטפו. וכמה שטפו? כל שהן:

ה. נפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין טמאין - פסולין לחלה ולתרומה ולטול מהן לידיים, ופסולין להקוות עליהן עד שיצא מלואו. ירדו גשמים, רבו ושטפו כדברי בית שמאי. וכדברי בית הלל: רבו אף על פי שלא שטפו. וכדברי רבי שמעון: שטפו אף על פי שלא רבו - כשרין לחלה ולתרומה ולטול מהן לידיים, ופסולין להקוות עליהן עד שיצא הימנו מלואו ועוד. ואיזו הוא מלואו ועוד? מקנה שהוא מחזיק עשרים סאה, ובתוכו תשע עשרה סאה, ונפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין טמאין, ירדו גשמים ונתמלאו - לעולם הוא בפסולו עד שיצא ממנו מלואו ועוד, ועוד דבר מועט מועט שלשה לוגין. מקנה שיש בו ארבעים סאה חסר קרטוב, ונפלו לתוכו שלשה לוגין מים שאובין טמאין - פסולין לחלה ולתרומה ולטול מהן לידיים, ופסולין להקוות עליהן. פחות משלשה לוגין, אפלו בלן טמאין, כיון שנתן לתוכו קרטוב אחד של מימי גשמים - טהורין. כשם שטהורין לטבילה - כך טהורין לכל דבר:

ו. למעלה מהן, מי תמצית שלא פסקו - שמטבילין בהן את המים, ואין מטבילין בהן אדם וידיים וכלים. זה הכלל: כל מקום שאדם טובל - ידות וכלים טובלין

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

מום פסולו בעצמו, ואל יוכיח בן גרושה וכן חלוצה שפסולו מאחרים. מקוה פסולו ביחיד, ובעל מום פסולו ביחיד, ואל יוכיח בן גרושה וכן חלוצה שפסולו בבית דין. נמנו עליו וטמאוהו. אמר לו רבי טרפון: עקיבה! כל הפורש ממך - כפורש מן החיים:

מסכת מקואות פרק שני

א. מקוה שהניחו ריקן, ובא ומצאו מלא - כשר, מפני שזה ספק מים שאובים למקוה, וזקת המקואות - כשרות. צנור המקלח למקוה, והמכתשת נתונה בצדו, ספק מן הצנור למקוה, וספק מן המכתשת למקוה - פסול, מפני שהפסול מוכיח. ואם יש בו רב מקוה - כשר, מפני שזה ספק מים שאובין למקוה:

ב. שני מקואות שאין בהם ארבעים סאה, ונפלו שלשת לוגין מים שאובין לתוך אחד מהן, וידוע לאיזה מהן נפלו, ואחר כך נפלו שנים ואינו יודע לאיזה מהן נפלו - הריני יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלו ראשונים - שם נפלו שניים'. נפלו שלשת לוגין לתוך אחד מהן, ואינו יודע לאיזה מהן נפלו, ואחר כך נפלו לשניים, וידוע לאיזה מהם נפלו - אינו יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלו שניים - שם נפלו ראשונים'. אחד שיש בו ארבעים סאה ואחד שאין בו ארבעים סאה - הריני אומר לתוף ארבעים נפלו. אחד שאוב ואחד כשר - הריני אומר לתוף של שאוב נפלו:

ג. שני מקואות שאין בהן ארבעים סאה, ונפלו שלשת לוגין לתוף אחד מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלו, ואחר כך ירדו גשמים ונתמלאו, רבי יוסי אומר: אומרין לו שלא יטבל באחד מהן, ואם טבל באחד מהן ועשה טהרות - טהורות, מפני שזה ספק מים שאובין למקוה. למה זה דומה? למי שנטמאת אחת מזידיו, ואין ידוע אי זו היא, אומרים לו: שלא יעשה טהרות

באחת מהן. ואם עשה טהרות - טהורות, מפני שזה ספק ידים:

ד. שני מקואות, באחד יש בו ארבעים סאה, ובאחד אין בו, טבל באחד מהן מטמאה חמורה, ועשה טהרות - תלויות. בשני ועשה - טהורות. בראשון ולא עשה, בשני ועשה - טהורות. בראשון ועשה, בשני ועשה - אלו ואלו מנחות. ראשונות - תלויות, והשניות - טהורות. במה דברים אמורים? בטמאה חמורה, אבל בטמאה קלה - אלו ואלו טהורות. טבל באחד מהן מטמאה קלה ועשה טהרות - טהורות. נטמא באמצע טמאה קלה וטבל בשני ועשה טהרות - אלו ואלו מנחות, הרי אלו מוכיחות. נאכלו ראשונות או נטמאו או שאבדו, עד שלא נעשו שניות - שניות טהורות. משנעשו שניות - שניות תלויות. טבל באחד מהן מטמאה חמורה, ועשה טהרות - תלויות. נטמא באמצע טמאה קלה, וטבל בשני ועשה טהרות - טהורות. נגעו אלו באלו, ראשונות - תלויות, ושניות - ישרפו. טבל באחד מהן מטמאה קלה, ועשה טהרות - טהורות. נטמא באמצע טמאה חמורה, וטבל בשני ועשה טהרות - תלויות. ואם נגעו אלו באלו, שניות - תלויות, ראשונות - ישרפו:

ה. שני מקואות של ארבעים ארבעים סאה, אחד שאוב ואחד כשר, וטבל באחד מהן מטמאה חמורה ועשה טהרות - תלויות. בשני ועשה טהרות - טהורות. בראשון ולא עשה, בשני ועשה - טהורות. בראשון ועשה, בשני ועשה - אלו ואלו מנחות, ראשונות - תלויות, ושניות - טהורות. במה דברים אמורים? בטמאה חמורה, אבל בטמאה קלה - אלו ואלו תלויות:

ו. ירדו שנים וטבלו בשניהם, אחד טמא מטמאה חמורה, ואחד טמא מטמאה קלה, הטבול מטמאה חמורה - טמא, והטבול מטמאה קלה - טהור. אחד טמא מטמאה חמורה, ואחד מקר; הטבול מטמאה

חמוּרָה - הַמְקַר טְהוּר. אֶחָד טָמֵא טָמְאָה
קָלָה וְאֶחָד מְקַר - שְׁנֵיהֶן תְּלוּיִין. לְמַה זֶה
דּוּמָה? לְשָׁנֵי שְׁבִילִין, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד
טְהוּר, וְהֵלְכוּ שְׁנַיִם בְּשְׁנֵיהֶן, וְעָשָׂה טְהוּרוֹת,
בְּאֶחָד יֵשׁ בּוֹ דַּעַת לְשֹׂאֵל, וּבְאֶחָד אֵין בּוֹ
דַּעַת לְשֹׂאֵל; בְּרִשּׁוֹת הַיְחִיד, אֶת שְׁיֵשׁ בּוֹ
דַּעַת לְשֹׂאֵל - סִפְקוֹ טָמֵא. וְשֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת
לְשֹׂאֵל - סִפְקוֹ טְהוּר. וּבְרִשּׁוֹת הַרְבִּים -
שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִין:

ז. שְׁנֵי מְקוּאוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים עֲשָׂרִים סָאָה,
אֶחָד שְׂאוּב וְאֶחָד כָּשֵׁר, הִקְרַב בְּאֶחָד מֵהֶן
וְעָשָׂה טְהוּרוֹת - טְהוּרוֹת. בְּשָׁנֵי וְעָשָׂה -
יִשְׂרָפוּ. בְּרִאשׁוֹן וְלֹא עָשָׂה, בְּשָׁנֵי וְעָשָׂה -
יִשְׂרָפוּ. בְּרִאשׁוֹן וְעָשָׂה - אֱלוֹ וְאֱלוֹ מְנַחֲוֹת,
הָרִאשׁוֹן טְהוּרוֹת, וְהַשְּׁנִי יִשְׂרָפוּ. שְׁתֵּי
נָשִׁים שֶׁנִּתְעַסְקוּ בְּצַפּוֹר הָרְאוּיָה לְהוֹצִיא דָם
כְּסָלַע, וְלֹאֲחֵר זְמַן נִמְצָא עַל גְּבִי זוֹ כְּסָלַע
וְעַל גְּבִי זוֹ כְּסָלַע - שְׁתֵּיהֶן מְקַלְקְלוֹת:

<p>20 Oct</p>	<p>הילולא דביביל ראשון Sunday</p>	<p>יה 18</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קיז ירושלמי: יומא לח תוספתא: טהרות ז ב"ר: איוב יב-יג רמב"ם: חגיגה ב</p>	<p>2nd Day Chol Hamoed שועי ב דחוד"מ סוכות, אערוך שועי עלות השחר ..... 6:01 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:56 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:51 סו"ז תפלה - גר"א... 10:51 שקיעה ..... 6:07 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:20</p>
<p>21 Oct</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יט 19</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קיח ירושלמי: יומא לט תוספתא: טהרות ח ב"ר: איוב יד-טו רמב"ם: חגיגה ג</p>	<p>3rd Day Chol Hamoed קל למושעות ג דחוד"מ סוכות, קל למושעות עלות השחר ..... 6:02 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:21 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:57 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:27 סו"ז תפלה - גר"א... 10:51 שקיעה ..... 6:06 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:19</p>
<p>22 Oct</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כ 20</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קיט ירושלמי: יומא מ תוספתא: טהרות ט ב"ר: איוב טז-יז רמב"ם: בסרות א</p>	<p>4rd Day Chol Hamoed אדון המושיע ד דחוד"מ סוכות, אדון המושיע עלות השחר ..... 6:03 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:21 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:57 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:27 סו"ז תפלה - גר"א... 10:51 שקיעה ..... 6:04 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:17</p>
<p>23 Oct</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כא 21</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קכ ירושלמי: יומא מא תוספתא: טהרות י ב"ר: איוב יח-יט רמב"ם: בסרות ב</p>	<p>Hoshanah Rabbah הושענא רבה, עירוב תבשילין עלות השחר ..... 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:22 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:58 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:52 סו"ז תפלה - גר"א... 10:52 שקיעה ..... 6:03 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:16</p>
<p>24 Oct</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>כב 22</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קכא ירושלמי: יומא מב תוספתא: טהרות יא ב"ר: איוב כ-כא רמב"ם: בסרות ג</p>	<p>Shemini Atzeres / Yizkor שמיני עצרת, יזכור, גשם עלות השחר ..... 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:22 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:58 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:28 סו"ז תפלה - גר"א... 10:52 שקיעה ..... 6:01 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:14</p>
<p>25 Oct</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כג 23</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קכב ירושלמי: סוכה א תוספתא: מקואות א ב"ר: איוב כב-כג רמב"ם: בסרות ד</p>	<p>Simchas Torah שמחת תורה עלות השחר ..... 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:23 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:59 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:28 סו"ז תפלה - גר"א... 10:52 שקיעה ..... 6:00 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:13</p>
<p>26 Oct</p>	<p>הפטירה: כה אמר האל שב"ק Shabbos</p>	<p>כד 24</p>	<p>בבלי: בבא בתרא קכג ירושלמי: סוכה ב תוספתא: מקואות ב ב"ר: איוב כד-כה רמב"ם: בסרות ה</p>	<p>בראשית, מבה"ח, אסרו חג עלות השחר ..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א ... 9:23 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:59 סו"ז תפלה - מג"א .. 10:28 סו"ז תפלה - גר"א... 10:52 שקיעה ..... 5:59 צה"כ לשיטת ר"ת..... 7:12</p>

מברכים חודש חשון המולד: פרייטאג נאכמיטאג 5 מינוט און 14 חלקים נאך 4. ראש חודש: ששי ולמחרתו ביום שב"ק

דורך שמוחת יום טוב, און דורכ'ן לייגן תפלין ווי עס דארף צו זיין, איז מען זוכה צו געבוי'ן אינגלעך.
(ספר המדות אות בנים חלק א, סימן י')